

§ 12 stk. 2 Miljøgodkendelse af kvægbrug

Vemmingbundvej 19, 6310 Broager

*Meddelt:
23. april 2014
Sønderborg Kommune
Landbrugsafdelingen*

Kommunens afgørelse

Sønderborg Kommune meddeler miljøgodkendelse efter Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 12, stk. 2 på adressen Vemmingbundvej 19, 6310 Broager, matr. nr. 1 m.fl. Broager Ejerlav, Broager, til udvidelse af dyreholdet til 176 køer (tung race, mælkeydelse = norm), 170 kvier 0-25 mdr. og 85 tyrekalve pr. år 40-60 kg, 4 heste 300-500 kg og 4 heste 500-700 kg, svarende til 311,99 DE, samt til opførelse af en kalvestald på 300 m² i forlængelse af den eksisterende kalvestald, etablering af en vaskeplads og en ensilageplansilo, samt lovliggørelse af to eksisterende ensilageplansiloer.

Sønderborg Kommune meddeler godkendelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Sønderborg Kommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget, udbringning af husdyrgødning og drift af arealerne kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som det er beskrevet i Husdyrloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000 områder eller levesteder for arter optaget på Habitatdirektivets bilag IV.

Miljøgodkendelsen er meddelt i henhold til § 12, stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Der meddeles samtidig en dispensation til afstandskravet til skel.

Godkendelsen er baseret på de oplysninger, der er redegjort for i ansøgningsmaterialet, i beskrivelsen af ejendommen samt i vurderingen af udvidelsen. Godkendelsen meddeles på de vilkår, der fremgår af den miljøtekniske redegørelse, kommunes vurdering og vilkår.

De stillede vilkår vurderes at kunne begrænse risikoen for forurening og ikke-uvæsentlige gener. Hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige gener for de omkringboende eller andre uforudsete gener i forbindelse med udvidelsen, kan Sønderborg Kommune foranledige, at generne reduceres, ved at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger jf. Husdyrbrugslovens § 42.

Der er ikke med denne miljøgodkendelse taget stilling til evt. tilladelser og godkendelser efter anden lovgivning som f.eks. Byggeloven eller Arbejdsmiljøloven.

Miljøgodkendelsen omfatter hele husdyrbruget. Det vil sige både de eksisterende og nye anlæg samt bedriftens samlede arealer.

Gyldighed

Udvidelsen skal være udnyttet inden 2 år fra godkendelsen er meddelt. Godkendelsen anses som udnyttet ved iværksættelse af bygge- og anlægsarbejder. Bygge- og anlægsarbejder skal færdiggøres i et rimeligt tempo og skal være afsluttet inden for et år. Er udvidelsen ikke fuldt

gennemført til disse datoer, vil godkendelsen kun gælde for den produktion, der er ved udløbet af perioderne eller registreret i løbet af årene.

Offentlighed

Ansøgningen blev annonceret på Sønderborg Kommunes hjemmeside og i Sønderborg Ugeavis den 28. november 2012. Annonceringen gav ingen kommentarer.

Der er i forbindelse med udarbejdelsen af dispensation fra afstandskrav til skel gennemført en nabohearing hos Broager Vandværk fra den 11. december 2012 til den 09. januar 2013. Høringen gav en kommentarer, som der er taget højde for i godkendelsen.

Ansøgningen har været forelagt Fredningsnævnet, idet ejendommen ligger i et fredet område ved Dybbøl og Vemmingbund. Fredningsnævnet har afholdt møde og besigtigelse den 23. august 2013 og fremsendt afgørelse den 19. september 2013. Afgørelsen er indarbejdet i miljøgodkendelsen.

Udkast til godkendelse med vilkår er gennemgået ved et møde med ansøger og konsulent. Det samlede udkast til miljøgodkendelse har været i partshøring hos ansøger, hos Broager Vandværk samt ejere af forpagtningsaftaler og ejere/forpagtere af arealer med gylleaftaler i perioden fra den 18. februar 2014 til den 02. april 2014. Der er ingen naboer i konsekvensområdet for lugt. Der indkom høringssvar i høringsperioden fra Broager Vandværk A.m.b.a. Høringssvaret er behandlet i denne godkendelse i afsnit 11.

Miljøgodkendelsen er meddelt den 23. april 2014. Afgørelsen er offentliggjort på www.sonderborgkommune.dk den 23. april 2014 og der er efterfølgende orienteret herom i Sønderborg Ugeavis.

Revurdering af miljøgodkendelsen

Virksomhedens miljøgodkendelse skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år, tages op til revurdering, jf. § 40 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2022.

Ansøger og ejerforhold

Ansøgerens navn: Karsten Viereck Kurzke

Adresse: Vemmingbundvej 19, 6310 Broager
Telefon: 2465 8250

Virksomhedens navn:
Adresse: Vemmingbundvej 19, 6310 Broager
Matrikel: nr. 1 m.fl. Broager ejerlav, Broager
CVR-nr.: 69 17 06 17
P nummer: 1 002 290 269
Ejd. Nr. 540 0004721
CHR-nr.: 61 918
Kontaktperson: Karsten Viereck Kurzke
Direkte telefon: 2465 8250

Ejer af ejendommen: Karsten Viereck Kurzke
Ejer af virksomheden: Karsten Viereck Kurzke

Konsulent: Marina Berndt, Sønderjysk Landboforening, Vojens.
Tlf. nr. 7320 2664, mobil 5126 9012

Ansøgningskema 26357, version 8

Godkendelsen er udarbejdet af:

Sønderborg Kommune

Landbrugsgruppen
Natur og Miljø
Rådhusstorvet 10
6400 Sønderborg

Sagsbehandler: Ruth Slaikjer

Sagsbehandler, arealdel: Jane Ruby Hansen
Sag nr.: 11/60591
KS: Lene Alnor og Sussanne Bigum Mortensen

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse	5
1 Resumé og samlet vurdering	8
1.1 Ansøgning	8
1.2 Ikke teknisk resumé	9
2 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold	12
2.1 Planmæssige forhold	12
2.2 Indsatsplan for grundvandsbeskyttelse – i f.t. ensilageplansilo m.v.	12
2.3 Generelle afstande og dispensation	14
2.4 Bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger m.v.	18
2.5 Placering i landskabet	20
3 Husdyrhold, staldanlæg og drift	22
3.1 Bygninger	22
3.2 Husdyrhold og staldindretning	23
3.3 Ventilation	27
3.4 Fodring, incl. ensilage	27
3.5 Energi- og vandforbrug	28
3.6 Spildevand herunder regnvand	30
3.7 Affald	32
3.8 Råvarer og hjælpestoffer	34
3.9 Driftsforstyrrelser eller uheld	35
4 Gødningsproduktion og håndtering	37
4.1 Gødningstyper og mængder	37
4.2 Flydende husdyrgødning	38
4.3 Fastgødning inkl. dybstrøelse	40
4.4 Udbringning af husdyrgødning	41
5 Forurening og gener fra husdyrbruget	43
5.1 Ammoniak og natur	43

5.2	Lugt.....	51
5.3	Fluer og skadedyr.....	52
5.4	Transport	52
5.5	Støj fra anlægget og maskiner.....	53
5.6	Støv fra anlæg og maskiner.....	54
5.7	Lys.....	54
6	Beskrivelse og vurdering af arealerne	56
6.1	Harmoniareal.....	56
6.2	Lokalisering og planmæssige forhold	57
6.2.1	Påvirkninger af søer og vandløb	57
6.3	Opland til søer og vandløb	58
6.4	Påvirkning af fjord & hav	59
6.5	Nitrat til grundvand.....	59
6.6	Beskyttet natur.....	60
6.7	Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV arter)	64
6.8	Natura 2000	66
6.9	Beskyttede sten- og jorddiger	71
6.10	Kultur- og fortidsminder	71
7	Bedste tilgængelige teknik (BAT)	72
8	Alternative løsninger og 0-alternativet	74
9	Husdyrbrugets ophør	75
10	Egenkontrol og dokumentation	75
11	Offentliggørelse, klagevejledning og underretning.....	76
12	Konklusion	78
13	Generelt.....	79
14	VILKÅR	81
14.1	GENERELT.....	81
14.2	EGENKONTROL OG DOKUMENTATION.....	81

14.3	HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD.....	83
14.4	HUSDYRHOLDET, STALDANLÆG OG DRIFT	83
14.5	GØDNINGSPRODUKTION OG –HÅNDTERING	87
14.6	FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG	87
14.7	PÅVIRKNING FRA AREALERNE.....	89
14.8	HUSDYRBRUGETS OPHØR.....	90
15	Lovgrundlag.....	91

Bilag:

1. Oversigtskort m. afstande
2. Tabel til situationsplaner
3. Situationsplan 2, m gylleledning
4. Situationsplan 3, m afløb
5. Plantegning ensilagesilo og nedsivningsanlæg
6. Opbevaring
7. Transportruter til udbringningsarealer
8. BAT niveau, beregning
9. Lugt, gene- og konsekvensafstand
10. Vandværksboringer m 300 m zone
11. Beredskabsplan, kort
12. Beredskabsplan
13. 1000 meter zone
14. Planmæssige forhold
15. Overfladevand
16. Bræmme ved vandløb
17. Grundvand
18. Miljøstyrelsens notat vedr. sædskifter
19. Beskyttet natur
20. Natura 2000
21. Beskyttet kulturhistorie

1 Resumé og samlet vurdering

1.1 Ansøgning

Sønderborg kommune har modtaget ansøgning (skema nr. 26357) fra Karsten Viereck Kurzke om miljøgodkendelse af udvidelse og drift af husdyrproduktion på Vemmingbundvej 19, 6310 Broager. Ansøgningen om miljøgodkendelse er indsendt til Sønderborg Kommune gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem første gang den 29.11 2011. Seneste version af ansøgning, version 8, er modtaget den 07.02.2014.

Der søges om godkendelse til at udvide et eksisterende dyrehold på ejendommen **fra** 70 køer tung race, 80 kvier 0-28 mdr., 30 tyre 55-380 kg og 4 heste 300-500 kg svarende til i alt 140 DE **til** 176 køer tung race, 170 kvier 0-25 mdr., 85 tyre pr. år 40-60 kg, 4 heste 300-500 kg og 4 heste 500-700 kg, svarende til i alt 311,99 DE.

Udvidelsen sker primært i eksisterende bygninger. Dog søges om tilladelse til at bygge en forlængelse af kalvestalden på ca. 20 m, der ønskes etableret kælvningsboks i den eksisterende foderlade. Derudover opføres en ny plansilo og ny vaskeplads. Samtidig søges om, at to eksisterende plansiloer lovliggøres.

Ejendommen er ikke tidligere blevet miljøgodkendt.

Den miljøtekniske beskrivelse bygger på virksomhedens ansøgning og en række supplerende oplysninger. Hvor det er fundet relevant, har Sønderborg Kommune vurderet på konsekvenserne af udvidelsen/ændringen, samt givet begrundelse for de opstillede vilkår.

Sønderborg Kommune godkender hermed en husdyrproduktion på 176 køer tung race, 170 kvier 0-25 mdr., 85 tyre pr. år 40-60 kg, 4 heste 300-500 kg og 4 heste 500-700 kg, svarende til i alt 311,99 DE på ejendommen, samt udbringning af husdyrgødning på 69,62 ha tilhørende bedriften, samt 27,64 ha forpagtede arealer, i alt 97,26 ha. Godkendelsen omfatter alle arealer, der drives under bedriften, CVR-nr.: 69170617. Endvidere godkendes det at bygge en forlængelse til kalvestalden på ca. 20 m, at etablere kælvningsboks i den eksisterende foderlade, at opføre en ny plansilo og ny vaskeplads, og to eksisterende plansiloer lovliggøres.

Sønderborg Kommune meddeler godkendelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne.

Sønderborg Kommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget, udbringning af husdyrgødning og drift af arealerne kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som det er beskrevet i Husdyrloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000 områder eller levesteder for arter optaget på Habitatdirektivets bilag IV.

Miljøgodkendelsen er meddelt i henhold til § 12, stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Der meddeles samtidig en dispensation til afstandskravet til skel.

De efterfølgende vilkår vurderes at kunne begrænse risikoen for forurening og ikke-uvæsentlige gener. Hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige gener for de omkringboende eller andre uforudsete gener i forbindelse med udvidelsen, kan Sønderborg Kommune foranledige, at generne reduceres, ved at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger jf. Miljøbeskyttelseslovens § 42.

1.2 Ikke teknisk resumé

Kommunen har vurderet, at der kan meddeles godkendelse af den ansøgte ændring og udvidelse af ejendommen Vemmingbundvej 19 i henhold til Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Miljøgodkendelsen er baseret på oplysningerne i ansøgningen samt efterfølgende beregninger.

Der skal gøres opmærksom på, at etablering af nye anlæg ikke må igangsættes, før der er givet en byggetilladelse og eventuelle andre nødvendige tilladelser fra Sønderborg Kommune.

Miljøgodkendelsen indeholder en miljøteknisk redegørelse og Sønderborg Kommunes bemærkninger og vurdering af udvidelsen og dens miljømæssige påvirkninger af naturen, miljøet og naboer.

Produktion og arealer

Kvægbruget på Vemmingbundvej 19 ansøger om godkendelse til at udvide et eksisterende dyrehold på ejendommen **fra** 70 køer tung race, 80 kvier (0-28 mdr.), 30 tyre (55-380 kg) og 4 heste (300-500 kg) svarende til i alt 140 DE **til** 176 køer (tung race), 170 kvier (0-25 mdr.), 85 tyre pr. år (40-60 kg), 4 heste (300-500 kg) og 4 heste (500-700 kg), svarende til i alt 311,99 DE.

Der hører i alt 69,62 ha ejet udbringningsareal til bedriften. Der er indgået forpagtningsaftaler for 27,64 ha og aftaler om udbringning af husdyrgødning på 17,41 ha. Se udbringningsarealer på bilag 7.

De fleste udbringningsarealer ligger øst og syd for Broager. Nogle forpagtede arealer ligger syd for Broager ved Busholm.

Placering

Ejendommen er placeret i landzone i Dybbøl Fredningen, godt 300 m øst for de etablerede beboelser i byzone, men ca. 280 m fra fremtidig byzone i den østlige del af Broager. Ejendommen ligger ca. 480 m vest for sommerhusområdet i Vemmingbund. Nærmeste samlede bebyggelse er Smøl, ca. 700 nordvest for ejendommen. Nærmeste nabo (Vemmingbundvej 21) ligger ca. 265 m øst for ejendommen. Se oversigtskort, bilag 1.

Udvidelsen sker primært i eksisterende bygninger. Dog søges om godkendelse til at bygge en forlængelse af kalvestalden på ca. 20 m, der ønskes etableret kælvningsbokse i den eksisterende foderlade, der ønskes opført en ny plansilo og ny vaskeplads. Samtidig søges om, at to eksisterende plansiloer lovliggøres.

De ansøgte bygninger og anlæg vil ikke blive mere synlige i landskabet, end de eksisterende.

Lugt, støv og støj

Produktionen udvides primært i eksisterende bygninger. Der opføres en forlængelse til kalvestalden, og der etableres kælvningsbokse i den eksisterende foderlade.

Nærmeste nabo/enkelt bolig (Vemmingbundvej 21) har ikke landbrugspligt, og ligger 308 m fra det teoretiske lugtcentrum; den beregnede lugtgenafstand er 78 m. Nærmeste samlede bebyggelse, Smøl, ligger 747 m fra lugtcentrum, genafstanden er 162 m. Nærmeste byzone/fremtidige byzone ligger 388 m fra lugtcentrum, genafstanden er 248 m. Beregningerne viser, at genafstandene er overholdt. Lugtkonsekvensområdet er beregnet til 300 m. Der er ingen beboelser inden for denne afstand.

Ved levering af foder kan der forekomme støv, men det vurderes, at det ikke giver gener udenfor husdyrbruget.

Der kan forekomme støj fra malkeanlæg, kornvalse og kompressor i perioder. Støjen vurderes ikke at kunne genere naboerne.

Transporter

Udvidelsen af husdyrbruget vil medføre, at antallet af transportere øges med ca. 71 %. Det er primært transportere med foder og transportere af gylle og fast husdyrgødning, der stiger. De fleste transportruter ligger i åbent land, og vurderes ikke at medføre uacceptable gener for omboende. Nogle marker ligger imidlertid syd for Broager, og her går transportruterne gennem byzone ad hhv. Dyntvej, Ramsherred, Sct. Pauli, Nejsvej og Broagervigvej. Kommunen stiller derfor vilkår om, at der ikke må transporteres flydende eller fast gødning fra ejendommen på lørdage, søndage og helligdage ad Dyntvej (strækning i byzone), Ramsherred, Sct. Pauli, Nejsvej og Broagervigvej.

Da der er tale om en stor del sæsonbetonet kørsel, forventes stigningen ikke at medføre uacceptable gener for omkringboende.

Til- og frakørsel vil ske fra Vemmingbundvej, ligesom i nudrift. Der er ingen nabobeboelser på den del af Vemmingbundvej fra Dyntvej og frem til indkørslen. Til og frakørsel vurderes derfor at kunne ske uden væsentlige miljømæssige gener for de omboende.

For at undgå misforståelser omkring vejnavne, oplyses at Vemmingbundvej forløber både øst og vest for landevejen Dyntvej. På strækningen øst for Dyntvej ligger ejendommen i landzone, mens strækningen vest for Dyntvej overvejende ligger i byzonen og villakvarterer. Også Dyntvej består af to dele: en nord-syd gående landevej i landzone, og en øst-vest gående strækning overvejende gennem byzone og villakvarterer.

Ammoniak og særlig værdifuld natur

Der sker en stigning i ammoniakfordampning på 1013,26 kg til 2410,85 kgN/år. Ifølge Miljøstyrelsens standardvilkår, må en produktion som den ansøgte, have en emission på maksimalt 2519,47 kg N/år. Dvs. projektet ligger under grænseværdien.

Det nærmeste internationale naturbeskyttelsesområde på land, Gråstenskoven, ligger ca. 6,7 km nordvest for ejendommen. Nærmeste registrerede § 3 areal jf. Naturbeskyttelsesloven er et overdrev, som ligger 320 meter nordvest for ejendommen.

Depositionsberegninger viser, at merdepositionen med kvælstof til de nærmeste omkringliggende naturområder er i størrelsesordenen 0,1 – 0,3 kg N/ha/år. Det vurderes, at en merdeposition på under 0,5 kg/ha/år i nærområdet til ejendommen ikke vil medføre en tilstandsændring i de pågældende naturtyper.

Næringsstoffer til vandmiljøet og grundvandet

Grundvand

Broager Vandværk har tre indvindingsboringer på arealet umiddelbart vest for Vemmingbundvej 19. Der er udarbejdet en indsatsplan af daværende Sønderjyllands Amt, i samarbejde med Broager Vandværk, daværende Broager Kommune og daværende Sønderborg Områdets Miljøcenter. Indsatsplanen er vedtaget i maj 2006, derfor skal vandværket og kommunen administrere efter planen. Se evt. indsatsplanen på www.broager-vandværk.dk. Kommunen – nu Sønderborg Kommune - kan således kun give tilladelser, hvis det ansøgte ikke strider imod indsatsplanen, og ikke udgør en risiko for grundvandet.

Hele bygningsmassen til ejendommen Vemmingbundvej 19 ligger indenfor 300 m zonen. Husdyrbruglovens generelle afstandskrav på 50 m til almene vandindvindingsanlæg er overholdt. På grund af grundvandets sårbarhed stilles der i denne godkendelse særlige vilkår til etablering og drift af ensilageplansiloerne.

Overfladevand

I forbindelse med udvidelsen er der søgt om tilladelse til nedsivning af overfladevand. Sønderborg Kommune, afdeling Vand og Jord, har givet tilladelsen, på vilkår om, at nedsivningen sker mindst 300 m fra indvindingsboringer til Broager Vandværk.

Andre miljøpåvirkninger

Husdyrbruget overholder alle øvrige gældende normer for opbevaring og udbringning af husdyrgødning, håndtering af spildevand og affald, støjbelastning af omgivelser m.v. det betyder, at udvidelsens virkning på miljøet, hvad angår disse faktorer, må betragtes som acceptable.

Bedste tilgængelige teknologi (BAT)

Kommunen vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg og arealer.

Ansøger anvender blandt andet foderoptimering/reduceret tildeling af råprotein ved kørerne, ligesom kostalden er en sengestald med spalter, hvor spalterne skrubes for at holde spaltearealet tørt og fri for gødning og ajle.

Dette er begge tiltag, der reducerer ammoniakudledningen til omgivelserne. Der sker en stigning i ammoniakfordampning på 1013,26 kg til 2410,85 kgN/år. Maksimal emission jf. Miljøstyrelsens BAT-standardvilkår er på 2519,47 kgN/år. Dvs. projektet ligger under grænseværdien.

Påvirkninger fra udbringningsarealerne

Harmonikrav

Da det forudsættes, at 69,13 DE afsættes til biogas, stilles der vilkår om, at der senest, når dyreholdet når op på 239,67 DE skal der foreligge en skriftlig aftale med et biogasanlæg om modtagelse af gylle svarende til 72,3 DE. Det skyldes, at der med de angivne udbringningsarealer maksimalt kan afsættes 239,67 DE.

Vandmiljø og grundvand

Mark 20 skråner over en større strækning mod et vandløb og kommunen har vurderet, at der er fare for, at gylle kan løbe til vandløbet via overfladeafstrømningen. Kommunen har derfor stillet vilkår om, at der etableres en 15 meter sprøjte- og gødningsfri bræmme til vandløbet.

Alle udbringningsarealer afvander til Natura 2000 området Flensborg Ydre Fjord og ligger i nitratklasse 1.

Arealerne 8-0, 9-0, 11-0, 14-0, 16-0, 15-0, 17-0, 8-1, 13-0, 1-0, 2-0, og 3-0 ligger helt eller delvist i indsatsområde for nitrat. Ifølge indsatsplanen må nitratudvaskningen til grundvandet ikke stige. For at projektet kan opfylde kravet til nitratudvaskning i indsatsplanen, har Sønderborg Kommune stillet vilkår om etablering af ekstra efterafgrøder.

Udbringningsarealerne ligger uden for fosforklasse og de generelle krav til fosforoverskud er overholdt.

2 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold

Udvidelsen af dyreholdet sker overvejende i eksisterende bygninger. Ansøger ønsker at opføre en ny kalvestald, at indrette kælvningsboks i en del af den nuværende foderlade og at etablere en ny ensilageplansilo. Herudover ønskes to plansiloer lovliggjort.

Bilag 1 viser et oversigtskort med angivelse af anlæggenes placering i forhold til omgivelserne.

2.1 Planmæssige forhold

Ifølge Kommuneplan 2009 – 2021 for Sønderborg Kommune ligger ejendommen og en del af dens jorder i et område med drikkevandsinteresser, med indsatsområder med hensyn til nitrat og med nitratfølsomme indvindingsområder. Daværende Sønderjyllands Amt har i maj 2006 udarbejdet en indsatsplan til grundvandsbeskyttelse (se afsnit 2.2). Jorderne afvander primært til Sønderborg Bugt og Flensborg Fjord, se desuden arealdelen af denne godkendelse.

Ejendommen ligger i landzone, ca. 280 m øst for fremtidig byzone ved Broager og ca. 480 m vest for sommerhusområdet i Vemmingbund. Området er udlagt som værdifulde landskaber og værdifulde kystlandskaber. Ejendommen ligger i et fredet område (Dybbølfredningen).

Ifølge Spildevandsplan 2009 - 2016 for Sønderborg Kommune, er området ikke kloakeret. Sanitært spildevand afledes via septiktank til overfladevandssystemet ligesom regnvand samt tagvand afledes via dræn til vandløbssystemet "Smøl Mose" (vandløb nr. 16) med udløb i Vemmingbund.

Ejendommen forsynes med vand fra Vemmingbund Vandforsyning.

2.2 Indsatsplan for grundvandsbeskyttelse – i f.t. ensilageplansilo m.v.

Der er udarbejdet en indsatsplan for grundvandsbeskyttelse i maj 2006. Indsatsplanen er udarbejdet for at beskytte tre borer, som tilhører Broager Vandværk. Boringerne ligger ca. 95 m sydvest for ejendommen. Boringerne er etableret i 1972 og 1986. I indsatsplanen er der fastsat to beskyttelseszoner, dels et fredningsbælte på 10 m omkring hver boring, dels en 300 m zone. Indenfor **300 m zonen** er det forbudt at aflede overfladevand, drænvand, husspildevand eller andre forurenende væsker til grundvandet gennem borer eller brønde eller på nogen anden måde. Desuden er det indenfor området forbudt at have ubeskyttede oplag af skadelige stoffer liggende, der kan medføre fare for forurening af grundvandet. Alle bygninger og anlæg til kvægbruget på Vemmingbundvej 19 ligger indenfor 300 m zonen.

Desuden er der etableret en beskyttende nærzone. I **nærzonen** skal der tages særlige hensyn. Brug af gødning og sprøjtemidler skal undgås, og der må ikke bruges kemikalier, olie eller andre miljøskadelige stoffer. Nærzonen kan eksempelvis beskyttes ved at lade arealerne ligge brak, omlægge til vedvarende græs eller ved at plante skov. I indsatsplanen står, at det optimale vil være, at Broager Vandværk køber arealerne i nærzonen, og på den måde sikrer en langsigtet og grundvandsvenlig arealanvendelse. Alternativt kan der indgås frivillige aftaler, hvor der inddrages forskellige støtteordninger til for eksempel miljøvenligt landbrug eller skovrejsning. Nærzonen er på ca. 200 x 225 m.

Broager Vandværk har købt hovedparten af arealet inden for nærzonen, undtagen det nordøstlige hjørne. Arealet er på 39327 m² og har nu matr. nr. 1017, Broager, Broager. Arealet var før ejet af Broager Menighedsråd. Ansøger har forpagtet arealet, som afgræsses. Arealet modtager ikke yderligere husdyrgødning eller kunstgødning.

Den nordøstligste del af nærzonen ligger på ansøgers grund, og udgør ca. 4550 m². På den del af nærzonen er der i 2008 blevet opført en tilbygning på ca. 2000 m² til laden på Vemmingbundvej 19. Byggeriet blev byggeanmeldt i december 2001. En del af laden, ca. 1250 m², ligger i nærzonen.

Ansøger har anlagt to ensilageplansiloer (bygn. nr. 9 og 10) ved sin ejendom på tilsammen ca. 1955 m². Heraf ligger i alt ca. 800 m² i nærzonen. Ensilageplansiloerne er ikke blevet forhåndsansøgt, og de søges nu lovliggjort.

Ansøger ønsker at etablere endnu en ensilageplansilo på 1012 m² (nr. 11) og en vaskeplads/forplads på ca. 726 m² (nr. 12). Begge anlæg ligger udenfor nærzonen. Kælvningsboks ønskes etableret i den eksisterende foderlade (nr. 6), delvis inden for nærzonen. Ny kalvestald (nr. 4) ønskes opført i forlængelse af den eksisterende kalvestald, og ligger udenfor nærzonen.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune, afdeling Vand og Jord og Landbrugsafdelingen, har været i dialog med landmanden. Kommunen så allerhelst, at ensilageplansiloerne blev flyttet til en placering øst for staldbygningen (nr. 5), og dermed udenfor nærzonen. Det ville ifølge landmanden være uhensigtsmæssigt logistisk; det ville bl.a. forøge køreafstandene fra ensilagesilo til stald ved de daglige fodringer. Desuden vanskeliggøres en placering øst eller nord for staldbygningerne af, at terrænet falder flere meter på de sider.

Projekt er i stedet blevet tilpasset, således: I ensilageplansiloerne etableres endevægge på 1,5 m højde mod vest/mod vandværksboringerne. Kontroldræn med inspektionsbrønde skal etableres umiddelbart udenfor endevæggen samt 6-8 m udenfor endevæggen.

Ansøger har et ønske om at kunne køre ind over endevæggen fra vest/vandværkssiden ved ilægning af afgrøder. Herved vil han opnå en bedre pakning af ensilagen, idet han påfylder et lag ad gangen, mens han kører hen over plansiloen. Alternativt, ved ilægning fra øst, vil han skulle skubbe ensilagen op mod endevæggen; det kan give lufthuller og dermed forrådnelse, og kræver mere brændstof. Ansøger vil sikre tilkørslen af afgrøder fra vest ved at hæve/opfylde den interne kørevej mod vest op i højde med endevæggen på strækningen ud for ensilageplansiloerne. Han vil befæste kørevejen ud for plansiloerne i en bredde af 4 m ind mod endevæggen. Det befæstede areal skal have fald ind mod endevæggen, således at overfladevand løber ind i ensilagepladsen. Overfladevand fra ikke befæstet kørevej kan ledes til overfladevandssystemet. To kontroldræn med inspektionsbrønde etableres langs endevæggen. Det ene umiddelbart uden for/vest for endevæggen; det andet etableres 6-8 m vest for endevæggen, under den ikke befæstede del af kørevejen. Begge kontroldræn skal etableres under niveau i forhold til ensilageplansiloen bund. Inspektionsbrøndene placeres for foden af rampen, ud for laden.

Egenkontrol skal ske ved at føre logbog over tilkørsel af afgrøder, samt at inspicere de to inspektionsbrønde og føre logbog over resultatet. Kørsel med afgrøder til ensilering vil foregå ad den interne kørevej vest for ensilagesiloerne. Evt. spild af afgrøder anses ikke for at udgøre en umiddelbar forureningsrisiko, men skal opsamles jævnlige. Udtagning af ensilage vil kun ske fra øst/staldsiden.

Den løsning anser kommunen for at give god beskyttelse for grundvandet og boringerne.

For at sikre, at der ikke kan ske nedsivning til grundvandet eller overfladisk afstrømning i nærzonen stilles der vilkår om, at ensilageplansiloerne skal være udført i overensstemmelse med Landbrugets Byggeblade for Ensilagesilo med afgrænsningsmur, med fald mod øst. De skal have lukkede tætte endevægge mod vest (vandværksboringerne). Regnvand og ensilage-saft fra ensilagesiloerne skal ledes til gyllebeholder. Inspektionsbrøndene skal tilses hver uge i den periode, hvor ensilering sker og indtil en måned efter tilkørsel er slut. Herefter skal

brøndene inspiceres hver måned. Der skal føres logbog over tilkørsel og over resultatet af inspektionen. Kælvningsbokse og ny kalvestald skal have tætte gulve.

For at sikre, at bund i plansiloer, vaskeplads og dybstrøelsesstald i laden til stadighed er tætte, stilles der vilkår om at ejer skal tilkalde miljømyndigheden en gang om året for inspektion af bund i plansiloer, vaskeplads og dybstrøelsesstald i laden. Inspektionen skal foregå, når plansiloerne er tomme, i god tid før ny ensilering påbegyndes, samt når der er udmuget i dybstrøelsesstalden. Evt. skader på betonen fra påkørsel med frontlæsser eller lignende reparerer, inden anlægget tages i brug igen.

For at sikre, at der ikke sker nedsivning til grundvandet i 300 m zonen, stilles der vilkår om, at der ikke må oplægges ensilage, fast gødning/dybstrøelse eller andre skadelige stoffer i 300 m zonen.

Sønderborg Kommune vurderer, at når disse vilkår efterleves, vil der være god beskyttelse mod forurening af grundvandet fra ejendommen.

HISTORIK:

1974. Ejendommen Vemmingbundvej 19 udflyttes fra en beliggenhed ved Broager Kirke. Af det nyopførte kvægbrug er kun stuehuset og en garagebygning tilbage. De opførte stald- og driftsbygninger er nedbrændt i 2003.

1972: En vandværksboring etableres på areal vest for Vemmingbundvej 19, tilhørende Menighedsrådet.

1987: Område ved Dybbøl og Vemmingbund, hvor ejendommen ligger, bliver fredet.

1986: To vandværksboringer etableres på samme areal, tilhørende Menighedsrådet.

1999: Maskinhus, nu kalvestald opføres.

2002: Del af lade nærmest ved kostald opføres, jf. byggeanmeldelse fra 2001.

2004/05: Kostald genopføres, efter en brand i 2003.

2006: Indsatsplan for grundvandsbeskyttelse udarbejdes af Sønderjyllands Amt. Der fastlægges en nærzone og en 300 m beskyttelseszone.

2006?: Daværende ejer af Vemmingbundvej 19 køber det nordøstlige hjørne, ca. 4553 m², af marken, hvorpå boringerne ligger, og som er blevet udpeget som nærzone.

2008: Foderlade opføres jf. byggeanmeldelse fra 2001. Ca. 1250 m² af de ca. 2000 m² opføres i nærzonen.

2006?: Broager Vandværk køber arealet, hvorpå tre boringer ligger, af Menighedsrådet.

Arealet, matr. nr. 1017, Broager, Broager, udgør hovedparten af nærzonen, nemlig 39.327 m² af ca. 43.880 m².

2010: Ensilageplansilo (9) etableres, heraf ligger ca. 540 m² i nærzonen.

2012: Ensilageplansilo (10) etableres, heraf ligger ca. 260 m² i nærzonen

201x: Ensilageplansilo (11) planlægges ved siden af de eksisterende, udenfor nærzonen.

201x: Kælvningsbokse planlægges i ekst. foderlade, heraf ligger ca. 90 m² i nærzonen.

2.3 Generelle afstande og dispensation

Tabel 1 viser en oversigt over de gældende afstandskrav, jf. Husdyrbruglovens § 6 samt de aktuelle afstande i projektet. Se oversigtskort bilag 1.

Tabel 1. Afstande, Husdyrbruglovens § 6

Afstand til nærmeste:	Aktuel afstand	Beskrivelse	Afstandskrav
-----------------------	----------------	-------------	--------------

Byzone (indtil 2013)	Ca. 345 m	Ved Broager	50 m
Byzone	Ca. 280 m	Fremtidigt boligområde ved Vemmingbundvej vest for Dyntvej i Broager	50 m
Sommerhusområde	Ca. 480 m	Ved Vemmingbund	50 m
Lokalplanlagt område (bolig, erhverv, rekreative formål etc.) i landzone	Ca. 490 m	Broager Stadion	50 m
Nabobeboelse	264 m	Vemmingbundvej 21 (har ikke landbrugspligt)	50 m

I tabel 2 er afstande og afstandskrav i forhold til husdyrbruglovens § 8 skitserede. Afstandene er målt fra nærmeste stald eller ensilageplansilo.

Tabel 2. Afstande, Husdyrbruglovens § 8

Afstand til nærmeste:	Aktuel afstand	Beskrivelse	Afstandskrav
Enkelt vandindvindingsanlæg	-	Ingen indenfor 25 m	25 m
Fælles vandindvindingsanlæg	ca. 95 m	3 boringer tilhørende Broager Vandværk, sydvest for ejendommen *	50 m
Vandløb	ca. 370 m	Nord for ejendommen	15 m
Dræn	ca. 40 m **	Nord for ejendommen	15 m
Sø	ca. 470 m	Øst for ejendommen	15 m
Offentlig vej og privat fællesvej	Ca. 80 m	Til Vemmingbundvej	15 m
Levnedsvirksomhed	-	Ingen indenfor 25 m	25 m
Beboelse på samme ejendom	ca. 20 m	Til eget stuehus	15 m
Naboskel	17 m ***	Til skel mod matr. 1017, Broager ejerlav, Broager, fra ensilageplansilo	30 m

* Der er udarbejdet en indsatsplan til beskyttelse af grundvand, se afsnit 2.2.

** To nedløbsriste ca. 10 m vest for ensilageplansiloer vil blive sløjfet.

***Der søges dispensation fra afstandskravet. Se efterfølgende.

Jævnfør husdyrbrugslovens § 20 skal kommunen ved vurderingen af en ansøgning om godkendelse efter § 12 sikre sig, at risikoen for forurening eller væsentlige gener for omgivelserne begrænses, hvis anlægget ligger mindre end 300 m fra bl.a. et eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde.

Som det ses af tabel 1, er der ca. 280 m til byzone/fremtidig byzone ved Vemmingbundvej vest for Dyntvej i Broager.

Jævnfør § 8 skal der være 15 m fra ensilageplansilo til dræn. Der ligger 2 nedløbsriste ca. 10 m vest for de 2 ensilageplansiloer (nr. 9 og 10). Nedløbsristene overholder ikke afstandskravet på 15 m. Ansøger vil sløjfe nedløbsristene i samme arbejds gang, som han etablerer ende-

vægge i siloerne og hæver kørevejen ud for siloerne. Herved vil han skabe fald i terrænet mod en tredje nedløbsrist, som ligger ca. 10 m vest for laden, men mere end 15 m fra ensilageplansiloerne.

Dispensation – fra afstandskrav på 30 m ensilageplansilo til naboskel

Udvidelsen af dyreholdet sker overvejende i eksisterende bygninger. Kalvestalden forlænges med 20 m. Se situationsplan bilag 3 og 4. Kælvningsboks etableres i en del af den eksisterende lade, boksene ligger mere end 30 m fra naboskel og kræver ikke dispensation. Der er etableret to ensilageplansiloer (9 og 10), som søges lovliggjort. Der er planlagt yderligere en ensilageplansilo (11). Der er godt 17 m fra de etablerede ensilageplansilo (9 og 10) til naboskel mod matr. 1017 Broager, Broager, mens der er ca. 20 m fra den planlagte ensilageplansilo (11) til samme naboskel.

Afstandskravet fra en ensilageplansilo til naboskel er på 30 m. Ejer søger dispensation fra afstandskravet til hhv. lovliggørelse og nyetablering. Den ønskede placering af ensilageplansiloerne er begrundet i logistik, nemlig at have de kortest mulige køreafstandene fra ensilageplansiloer til stald ved de daglige fodringer. Plansiloerne vil indgå i et samlet befæstet areal i sammenhæng med en vaskeplads, og nær ved gyllebeholder og forbeholder. Afløb fra plansiloerne skal ske til forbeholder, og får dermed kortest mulige afstand til afløb. En anden placering af ensilageplansiloerne, nord eller øst for kostalden, vanskeliggøres af, at terrænet falder flere meter på de sider. Syd for kostalden er der gårdsplads med kørevej for mælketankbil, og stuehus.

Sønderborg Kommune har sendt dispensationsansøgningen i nabohøring hos ejer af matr. 1017 Broager, nemlig Broager Vandværk A.m.b.a. Vandværket gør i deres svar dateret 19.12.2012 indsigelse imod, at der gives dispensation fra afstandskravet. Vandværket henviser til indsatsplanen for grundvandsbeskyttelse, og påpeger, at vandværket har investeret i arealet, hvor borerne ligger, for at sikre fremtiden og beskytte hovedindvindingsområdet af grundvand. Vandværket påpeger videre, at der ikke i høringsbrevet er redegjort for sikring af ensilagesaft/overfladevand, herunder hvordan det opsamles for at beskytte grundvandsmagasinet.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at de generelle afstandskrav nævnt under Husdyrbruglovens § 6 er overholdt.

Kommunen vurderer også, at de generelle afstandskrav nævnt under Husdyrbruglovens § 8 er overholdt, bortset fra afstanden til naboskel.

Kommunens Landbrugsafdeling har i samarbejde med afdeling Vand og Jord undersøgt, om der kunne findes en løsning, som kan give sikker beskyttelse af grundvandet og samtidig imødekomme landmandens ønske om at placere ensilageplansiloerne på det ansøgte sted. Løsningen skal leve op til indsatsplanens forbud om, at have ubeskyttede oplag af skadelige stoffer liggende, der kan medføre fare for forurening af grundvandet. Ensilageplansiloerne skal samtidig sikres på en sådan måde, at der ikke opstår forurening eller væsentlige gener pga. dispensation fra afstandskravet på 30 m. Kommunens kriterier for en sådan løsning er, at plansiloens bund er tæt, at ensilagesaft opsamles og ledes til beholder og at der ikke sker nedsivning fra udslip.

Landmanden har tilpasset projektet, idet der etableres endevægge ud mod vandværksarealet og der etableres et kontroldræn ved ensilageplansiloerne. Se beskrivelse under afsnit 2.2. Husdyrgødningsbekendtgørelsen stiller i forvejen krav til, at bund og sidebegrænsning skal være udført af bestandige materialer, som er uigennemtrængelige for fugt, og de skal udføres således, at de kan modstå påvirkningerne fra køretøjer og redskaber ved fyldning og tømning og fra den oplagrede ensilage. Der er ligeledes krav om, at bunden skal have minimum 1 pct. fald mod afløb, at der skal være afløb fra laveste punkt, at tilstopning undgås, og at afløbet

skal dimensioneres og udføres ifølge DS 432 Norm for afløbsinstallationer. Afløbet skal føres til gyllebeholder eller anden opsamlingsbeholder.

Sønderborg Kommune vurderer, at det tilpassede projekt med endevægge og kontroldræn lever op til disse kriterier. Kommunen meddeler dispensation med følgende vilkår: Ensilageplansiloerne (benævnt 9, 10 og 11) skal etableres med en 1,5 m høj tæt endevæg mod vest (vandværksboringer). Der skal samtidig etableres to kontroldræn langs endevæggen umiddelbart udenfor siloerne. Endevægge og kontroldræn ved plansilo 9 og 10 skal være etableret senest 3 måneder efter godkendelsen er meddelt. Plansilo 11 kan etableres senere, men indenfor udnyttelsesfristen. I forbindelse med kontroldrænen skal der etableres en inspektionsbrønd. Brøndene skal inspiceres for evt. udsivning af ensilagesaft en gang om ugen i perioden for ensilering, og en gang om måneden i øvrigt. Resultatet af kontrollen og evt. foranstaltninger skal noteres i en logbog. Logbog skal forevises på kommunens forlangende.

Ved konstatering af udsivning skal Sønderborg Kommune, Vand og Jord, kontaktes straks.

Den interne kørevej kan hæves op i højde med endevæggen. Kørevejen skal da befæstes i en bredde af 4 m ind mod endevæggen på strækningen ud for plansiloerne. Det befæstede areal skal have fald ind mod endevæggen, således at overfladevand løber ind i ensilagepladsen.

Ilægning af afgrøder til ensilering i ensilageplansiloerne kan finde sted fra vest (mod vandværksboringer). Udtagning skal ske fra øst (mod kostald).

For at sikre, at bund i plansiloer, vaskeplads og dybstrøelsesstald i laden til stadighed er tætte, stilles der vilkår om at ejer skal tilkalde miljømyndigheden en gang om året for inspektion af bund i plansiloer, vaskeplads og dybstrøelsesstald i laden. Inspektionen skal foregå, når plansiloerne er tomme, i god tid før ny ensilering påbegyndes, samt når der er udmuget i dybstrøelsesstalden. Evt. skader på betonen fra påkørsel med frontlæsser eller lignende reparerer, inden anlægget tages i brug igen.

Ensilagestakke, der ikke placeres på fast bund med afløb til opsamlingsbeholder, må ikke etableres nærmere end 300 m fra vandværksboringer (se kortbilag 10). De må højst være placeret på samme sted i 12 måneder, og der skal derefter gå 5 år, før ensilagen igen må placeres samme sted.

Med hensyn til de to nedløbsriste ca. 10 m vest for ensilageplansiloerne stiller kommunen vilkår om, at nedløbsriste mindre end 15 m fra plansiloerne skal sløjfes senest 3 måneder efter godkendelsen er meddelt. Nedløbsriste med afløb til overfladevandssystemet sidestilles med dræn, uanset at det er en rørledning af tætte rør. Herved overholdes afstandskravet i §8.

Med hensyn til bestemmelsen i § 20 om, at risiko for forurening eller væsentlige gener for omgivelserne begrænses, hvis anlægget ligger mindre end 300 m fra byzone, vurderer kommunen, at de stillede vilkår dækker risiko for forurening. Væsentlige gener såsom lugt, støj, støv eller transport behandles under de respektive afsnit om disse emner. Vedrørende transport til og fra ejendommen af foder, dyr, mælk og lignende, vurderes denne ikke at ville medføre væsentlige gener, idet lastbiler vil køre fra Dyntvej mod øst ad Vemmingbundvej til ejendommen, mens byzonen ligger vest for Dyntvej. Vedrørende lugt kan nævnes, at lugtgeneafstanden i forhold til byzone er beregnet til 247,54 m fra et teoretisk lugtcentrum på kvægbrug, mens lugtkonsekvensområdet er beregnet til 300 m. Der ligger ingen boliger indenfor lugtkonsekvensområdet, hverken i byzone, sommerhusområde eller enkelt bolig. Sønderborg kommune vurderer derfor, at husdyrbruget kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforeneligt med hensynet til omgivelserne, og at risikoen for forurening eller væsentlige gener for omgivelserne er begrænset.

2.4 Bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger m.v.

Ansøger oplyser følgende om afstande til følsom natur samt afstande til andre natur- og kulturområder på bedriftens arealer (Kilde er Regionplandata 2005, nu Kommuneplan 2009-2021).

Naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser m.v.

Der findes områder med internationale naturbeskyttelsesinteresser ca. 2000 m nordvest og sydvest for ejendommen.

Områder med landskabelig værdi/ Værdifulde landskaber

Ejendommen ligger udenfor værdifulde landskaber.

Ejendommen ligger inden for værdifulde kystlandskaber.

Uforstyrrede landskaber

Der findes områder med uforstyrrede landskaber ca. 1500 m sydøst for ejendommen.

Værdifulde kulturmiljøer og bevaringsværdige landsbyer

Der findes områder med værdifulde kulturmiljøer ca. 1700 m mod nordvest.

Lavbundsarealer inkl. evt. okkerklassificering

Der findes områder med okkerklasse I 250 m nord for ejendommen.

Fortidsmindelinje / Kulturhistoriske arealer

Der findes områder med fortidsmindelinje ca. 984 m mod nordvest – Smøl Vold.

Områder med særlig geologisk værdi / Skovplantning uønsket pga geologi

Der ligger et område 650 m syd for ejendommen, hvor skovplantning er uønsket af hensyn til geologi.

Skovrejsningsområder

Ingen inden for 1000 m.

Rekreative interesseområder / Arealudlæg til ferie-fritidsformål

Der er ingen inden for 1000 m.

Kirkeomgivelser

Nærmeste kirkelandskab ligger ca. 170 m vest for ejendommen.

Kystnærhedszonen

Ejendommen ligger inden for kystnærhedszonen.

Fredede områder

Ejendommen ligger inden for fredet område - Dybbølfredningen.

Beskyttede naturarealer (§ 3)

Nærmeste beskyttede naturarealer ligger ca. 300 m nordøst for ejendommen (eng og overdrev).

Strandbeskyttelseslinje

Der er strandbeskyttelseslinje 600 m mod sydøst ved Vemmingbund.

Klitfredningslinje

Der er ingen klitfredningslinje indenfor 2000 meter af ejendommen.

Skovbyggelinje

Ejendommen ligger 800 m fra skovbyggelinje mod vest.

Sø- og åbeskyttelseslinje

Nærmeste sø- og åbeskyttelseslinje ligger ca. 1300 m vest for ejendommen.

Kirkebyggelinje

Der er ca. 550 meter til nærmeste kirkebyggelinje mod vest.

Beskyttede sten- og jorddiger

Der er ca. 15 m til nærmeste beskyttede dige nord for laden. De nye plansiloer grænser således op til digerne. Der er også beskyttede dige 50 m nord for kostalden og 70 m syd for kalvestalden.

Natura 2000

Nærmeste natura 2000 ligger ca. 770 m øst for ejendommen

Miljømyndighedens vurdering

Kystlandskaber, herunder Kystnærhedszonen og Værdifulde kystlandskaber

I kommuneplanens retningslinjer for Kystnærhedszonen står bl.a., at ”Kystnærhedszonen skal søges friholdt for yderligere bebyggelse og anlæg, som ikke er afhængige af kystnærhed”.

I kommuneplanens retningslinjer for Værdifulde kystlandskaber står bl.a., at ”Byggeri, der er erhvervsmæssigt nødvendigt for landbrugs- og skovbrugsejendomme, skal om udgangspunkt opføres i tilknytning til eksisterende bygninger”.

Den almindelige landbrugsdrift kan som hovedregel fortsætte som hidtil, og der kan således stadig opføres erhvervsmæssigt nødvendigt byggeri, som placeres i tilknytning til eksisterende bebyggelse.

Nybyggeri/forlængelse af kalvestalden ved Vemmingbundvej 19 er nødvendig for landbruget og den ligger i tilknytning til det eksisterende byggeri. Den kan derfor tillades.

Beskyttede sten- og jorddiger

Dele af et sten- og jorddige er blevet fjernet ved etablering af en ensilageplansilo. Sønderborg Kommune, Naturafdelingen, har i en særskilt afgørelse den 21. februar 2014 meddelt lovliggørende dispensation til fjernelse af en strækning og gennembrud af det beskyttede dige mellem matr. nr. 1017 og 1 Broager Ejerlav, Broager.

Den planlagte nye ensilageplansilo og forlængelse af kalvestalden berører ikke beskyttede sten- og jorddiger.

Fredet område (Dybbølfredningen)

Ansøgningen har været forelagt Fredningsnævnet, idet ejendommen ligger i et 750 ha stort fredet område ved Dybbøl og Vemmingbund. Fredningsnævnet har afholdt møde og besigtigelse den 23. august 2013, og fremsendt sin afgørelse den 19. september 2013.

Fredningsnævnet vurdering og afgørelse gengives forkortet:

De fredede arealer er opdelt i delområde A og delområde B. Karsten Viereck Kurzkes ejendom ligger i fredningens delområde B, hvor de landskabelige værdier er det afgørende fredningsmæssige aspekt. Ejere af landbrugsejendomme, der ligger i delområde B, kan uden fredningsnævnets tilladelse udvide og ombygge deres ejendomme. Fredningsnævnet skal derfor alene tage stilling til, om Karsten Viereck Kurzke må udsprede overskudsjord i det fredede område og forlægge den interne kørevej, som er anlagt nordvest for driftsbygningerne på ejendommen.

Forlægning af vejen betyder et indgreb i det fredede område, fordi der skal foretages et større jordarbejde. I betragtning af, at der i forvejen er anlagt en intern kørevej om driftsbygningerne, at der alene sker terrænændringer på et areal, som ikke er umiddelbart tilgængelig for

offentligheden, at terrænændringerne er af begrænset karakter, den driftsmæssige nødvendighed af forlægningen af kørevejen og det forhold, at der er en landbrugsejendom på stedet, finder Fredningsnævnet, at det under disse omstændigheder ikke strider mod fredningsformålet at dispensere til vejforlægningen, selvom de landskabelige værdier er det afgørende fredningsmæssige aspekt for fredningen i delområde B.

Karsten Viereck Kurzke har oplyst, at det er hans plan at deponere overskudsjord fra udvidelsen af bygningerne på ejendommen og fra forlægningen af vejen i et ca. 0,5 m tykt lag på marken umiddelbart nord og nordvest for bygningerne.

Såfremt der deponeres så store mængder jord på marken nord og nordvest for bygningerne, at jordniveauet bliver hævet 0,5 m, vurderer Fredningsnævnet, at de karakteristiske bølgende landskabsformer vil blive udvisket eller forsvinde. Det er derfor Fredningsnævnets vurdering efter besigtigelsen af ejendommen, at det vil stride mod flere af fredningsbestemmelserne. Fredningsnævnet meddeler afslag på ansøgningen om at deponere overskudsjorden fra byggeriet og overskudsjorden fra forlægningen af kørevejen på marken nord og nordvest for landbrugsbygningerne.

Fredningsnævnet meddeler dispensation til at forlægge kørevejen til et nyt tracé vest og nord om den projekterede udvidelse af landbrugsbygningerne til den eksisterende nord-sydgående markvej nord for driftsbygningerne.

Dispensation til at forlægge kørevejen meddeles på vilkår,

At der etableres en skrænt fra det omgivende terræn ned mod kørevejen dér, hvor der ved vejforlægningen fremkommer en niveauforskel i terrænet

At overskudsjord for vejforlægningen deponeres uden for det fredede område og

At der etableres en egnstypisk beplantning på skrænten.

Fredningsnævnets afgørelse er indarbejdet i miljøgodkendelsen.

Sønderborg Kommune vurderer, at herudover på baggrund af det oplyste, at alle bygge- og beskyttelseslinjer er overholdt.

Kommunen vurderer samlet, at udvidelsen ikke vil forringe de landskabelige- kulturhistoriske- naturmæssige- geologiske- eller rekreative værdier i området.

2.5 Placering i landskabet

Der søges om tilladelse til at bygge en forlængelse af kalvestalden på ca. 20 m, der ønskes etableret kælvningsbokse i den eksisterende foderlade, der opføres en ny plansilo og ny vaskeplads. Samtidig søges om, at to eksisterende plansiloer lovliggøres. Se bilag 3 og 4.

Forlængelsen af kalvestalden (4) opføres i tilknytning til den eksisterende bygningsmasse, og med samme højde, farver og byggematerialer. Kælvningsbokse i laden vil ikke være synlige udefra, plansiloer og vaskeplads vil ikke rage op i landskabet.

Etablering af ensilageplansilo (11) i samme niveau som de to eksisterende plansiloer (9 og 10) indebærer, at en intern kørevej skal forlægges mod nord, og at en del jord og beplantning skal flyttes.

Ansøger havde søgt om tilladelse til at udsprede overskudsjord på arealet umiddelbart nord for bygningerne. Den anmodning er blevet afslået af Fredningsnævnet, se ovenfor.

Miljømyndighedens vurdering

Spørgsmålet om overskudsjord har været forelagt Sønderborg Kommunes afdeling Vand og Jord, samt Planafdelingen.

Vand og Jord oplyser, at REN jord (ingen bygningsrester e.l.) godt må flyttes indenfor egen matrikel, men også kan flyttes udenfor egen matrikel.

Planafdelingen oplyser, at udspreddning af jord i et lag over 0,5 m kræver landzonetilladelse. Udspreddning af jord i lag op til 0,5 m kræver i nogle tilfælde landzonetilladelse.

Da udspreddning af jord kan medføre, at der skal indhentes en landzonetilladelse, stiller vi vilkår om at Sønderborg Kommune forinden skal orienteres om, hvor jorden ønskes flyttet hen, og hvor stor en mængde der flyttes. Jord, som flyttes i forbindelse med etablering af nye bygninger og anlæg, må som udgangspunkt udlægges i et maksimalt 0,5 m tykt lag på arealer, som ikke er omfattet af Fredning eller af Naturbeskyttelseslovens §3.

For at sløre indkigget til den eksisterende gyllebeholder ved ejendommen samt ensilageanlæg stiller kommunen vilkår om, at der skal plantes nord for den nye interne kørevej langs med ensilageplansilo (11), til erstatning af den beplantning, som bliver fjernet ved anlæg af ensilageplansilo (11). Der skal etableres en stedse vedligeholdet beplantning, som i løbet af 4-5 år giver en vedvarende, effektiv afskærmning. Beplantningsbæltet skal bestå af løvfældende hjemmehørende arter, som i de eksisterende hegn i området, og være plantet senest ét år efter ensilageplansiloen er opført. Det vilkår overlapper fredningsnævnets vilkår om egnsty-pisk beplantning på skrænten.

Beholderen til flydende husdyrgødning, der er placeret syd for Vemmingbundvej, uden tilknytning til de øvrige bebyggelsesarealer, skal fjernes og området genetableres, når gyllebeholderen ikke længere er nødvendig for driften af ejendommen.

Sønderborg Kommune vurderer, at det øvrige samlede bygningsanlæg – efter udbygningen – vil fremstå som en driftsmæssig enhed. Det vurderedes tillige, at den nye kalvestald og plansilo med de stillede vilkår, ikke ændrer væsentligt på oplevelsen af landskabet samt at det ikke vil få indflydelse på det udpegede kulturmiljø. Det vurderes samlet, at udvidelsen og de deraf følgende ændringer i området ikke vil være i strid med hensynet til kulturhistoriske interesser.

Vedrørende eventuelt påvirkning på følsom natur henvises til kapitel 5.

3 Husdyrhold, staldanlæg og drift

3.1 Bygninger

Ejendommens bebyggede erhvervsareal er på ansøgningstidspunktet ifølge BBR opgjort til 5967 m². Stuehus og garage udgør 355 m², dvs. 6322 m² under tag. Hertil kommer ca. 2100 m² befæstet areal og 1200 m² gyllebeholdere.

Bilag 3 viser en situationsplan over den samlede virksomhed. Bilag 2 er en forklarende tabel til situationsplanen.

Oplysninger om bygningernes grundplan, bygningshøjde, taghældninger, bygningsmaterialer og farver, bebyggelsens fremtidige anvendelse, belyningsforhold m.v. fremgår af efterfølgende tabel 3. Tallene under kolonnen ”Bygningsnr.” refererer dels til bygnings-nr. på situationskortet, dels til staldID eller lagerID i det elektroniske ansøgningsskema.

Tabel 3. Bygninger

Bygningsnr.	Fremtidig anvendelse	Opført år eller Nybyggeri	Grundplan ca. m / m ²	Bygningshøjde målt til tagryg + hældning	Bygningsmaterialer og farver på bygningsfacader
1	Stuehus	~1975	9x20 / 180		
2	Værksted	~1988	9x20 / 180		
3 ST-99790	Kalve- og hestestald	2005	15x29 / 435	5,5 m, 20°	Hvide søsten og rødt tag
4 ST-99796	Kalvestald	Ny	15x20 / 300	5,5 m, 20°	Hvide søsten og rødt tag
5 ST-99788 ST-99789	Kostald	2005	38x83 / 3154	8 m, 20°	Hvide søsten og rødt tag
6 *	Foderlade	2001 /2005 /2008	29x82 / 2378	7 m, 20°	Hvide søsten og rødt tag
6 ** ST-99798	Kælvningsboks i lade	Ny	9x30 / 180		
7 LA-54860	Gyllebeholder	1987	D=19,13; H=4 A=287,5 m ² R=1150 m ³		Beton
8 *** LA-54861	Gyllebeholder	2003	D=34,75; H=5 A=948,8 m ² R=4750 m ³		Beton
Del af 10 LA-66830	Fast møg i plansilo	~1995	10 x 10 m A=100 m ² R=250 m ³		Beton

Bygningsnr.	Fremtidig anvendelse	Opført år eller Nybyggeri	Grundplan ca. m /m ²	Bygningshøjde målt til tagryg + hældning	Bygningsmaterialer og farver på bygningsfacader
9	Plansilo	Lovliggørelse	962 m ²		Beton
10	Plansilo	Lovliggørelse	993 m ²		Beton
11	Plansilo	Ny	1012 m ²		Beton
12	Nyt befæstet areal/ Forplads + vaskeplads	Ny	726 m ²		Beton

* I laden står en olietank til 2500 l, samt kunstgødning i sæsonen.

** Pt. er der indendørs plansiloer, men disse planlægges fjernet, og der ønskes etableret kælvningsbokse.

*** Gyllebeholder syd for Vemmingbundvej.

Der er to eksisterende 13 m høje kornsiloer umiddelbart nord for laden. Der er tillige en 7 m høj fodersilo ved nordgavlen af den eksisterende kalvestald (3). Den flyttes til nordgavlen af den nye kalvestald (4).

Udvidelsen af dyreholdet sker primært i eksisterende bygninger. Dog bygges følgende: kalvestalden forlænges med ca. 20 m (300 m²), der ønskes etableret kælvningsbokse i en del af foderladen, der opføres en ny plansilo og en ny vaskeplads (i alt 990 m²). Samtidig søges der om, at to eksisterende plansiloer lovliggøres. Overfladevand fra ensilagesiloer og vaskeplads ledes til gyllebeholder.

Årstallet for opførelsen af de enkelte eksisterende bygninger kan ses af tabellen. Den planlagte tilbygning forventes gennemført i 2014.

Miljømyndighedens vurdering

For at undgå forurening stiller Sønderborg Kommune vilkår om at sikre ensilagesiloerne med endevægge og omfangsdræn, således at der ikke kan ske afstrømning til overfladevand og grundvand. Desuden skal såvel ensilagesiloer som vaskeplads udføres i h.t. Landbrugets Byggeblade. Tilbygningen til kalvestalden må opføres som ansøgt. Der stilles vilkår til tilbygnings farver, materiale og niveau. Vi forudsætter, at de eksisterende bygninger holdes i samme nuancer/farver fremover.

Vi gør opmærksom på, at der skal søges byggetilladelse ved afdeling Byg til såvel kalvestald, som ensilageplansiloer og vaskeplads.

3.2 Husdyrhold og staldindretning.

Landbruget drives som et konventionelt landbrug med malkekvæg. Der foregår ingen godkendelsespligtige biaktiviteter på ejendommen.

Ejendommens årlige dyrehold er beregnet efter omregningsfaktorer for dyreenheder, anført i Bilag 1, afsnit E, til bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v., nr. 764 af 28. juni 2012.

Udvidelsen af dyreholdet sker overvejende i eksisterende bygninger.

Der er pt. tilladelse til 70 køer tung race, 80 kvier 0-28 mdr., 30 tyre 55-308 kg og 4 heste 300-500 kg, svarende til i alt 140 DE.

Dyreholdet ønskes udvidet til 176 køer tung race, (mælkeydelseydelse = norm), 170 kvier 0-25 mdr., 85 tyre pr år 40-60 kg, 4 heste 300-500 kg og 4 heste 500-700 kg, svarende til i alt 311,99 DE.

I tabel 4 kan vises dyrenes fordeling i de enkelte bygninger, før og efter udvidelsen. Tallene under kolonnen "Bygning" refererer dels til bygnings-nr. på situationsplanen, dels til staldID i det elektroniske ansøgningsskema.

Tabel 4. Dyreholdets størrelse og fordeling i stalde, før og efter

Bygning	Antal, alder, staldsystem	
	Nudrift	Ansøgt
Kostald 5 ST-99788	66 køer, senge og spalter 69 kvier (4-28 mdr.), senge og spalter 30 tyre 4-9 mdr. (150-380 kg), senge og spalter	152 køer, senge og spaltegulv 113 kvier (8-25 mdr.), senge og spalter
Kostald * 5 ST-99789	4 køer, dybstrøelse	4 køer, dybstrøelse
Kalvestald 3 ST-99790	11 kviekalve 0-4 mdr., dybstrøelse 30 tyre 0-4 mdr. (55-150 kg), dybstrøelse 4 heste, dybstrøelse	43 kvier 0-6 mdr., dybstrøelse 85 tyre (40-60 kg) (4 pladser), dybstrøelse 4 heste (300-500 kg.), dybstrøelse 4 heste(500-700 kg.), dybstrøelse
Kalvestald forlængelse 4 ST-99796	0 dyr	14 kvier 6-8 mdr., dybstrøelse 4 heste, dybstrøelse
Lade ** 6 ST-99798	0 dyr	20 køer, dybstrøelse
I alt	70 køer (tung race) 80 kvier (0-28 mdr.) 30 tyre (55-380 kg) (9 mdr.) 4 heste (300-500 kg) I alt 140 DE	176 køer (tung race) 170 kvier (0-25 mdr.) 85 tyre pr år (40-60 kg) 4 heste (300-500 kg) 4 heste (500-700 kg) I alt 311,99 DE

* bokse med dybstrøelse

** i en del af laden opføres bokse til goldkøer og kælvning

Se situationsplanen, bilag 3.

Ansøger oplyser følgende om drift m.v. af stalde:

Kostald

Som det fremgår af tabellen, går hovedparten af dyreholdet i et staldsystem med gylle. Gyllekanalerne er ca. 1 m dybe, og bredden varierer fra 1,8 til 3,5 m. Der er kapacitet til ca. 1000 m³ gylle i kanalerne. Der udsluses fra gyllekanalerne ca. 1 gang om måneden.

Afsnittet til køer og store kvier er indrettet med sengebåse og spaltegulv. Her bliver vasket

om sommeren, og vaskevandet løber til gyllekanalerne. Afsnittet til skadede køer er med dybstrøelse. Her udmuges ca. 3 gange årligt, og der bliver vasket om sommeren. Vaskevandet løber til gyllekanalerne.

Malkerum

Malkning foregår i den sydlige del af kostalden. Der malkes p.t. 2 gange om dagen, i tidsrummet ca. kl. 5 – 7 og kl. 16 – 18. Malkning foregår i 28 pladsers malkekarrusel af typen Delaval. Der anvendes isbank til køling af mælketanken.

Kælvningsbokse

I den eksisterende foderlade etableres kælvningsbokse til højdrægtige og kælvende køer. Der er fast gulv uden afløb, og der skal anvendes dybstrøelse.

Kalvestald

Kalve går i bokse med dybstrøelse. Der muges ud ca. 3 gange årligt. Boksene vaskes om sommeren, når de fleste dyr er ude. Vaskevandet samler sig på laveste sted i dybstrøelsesarealet, som er forsænket i forhold til gangarealet. Herfra pumpes det ved hjælp af den dykpumpe over i gyllekanalerne i kostalden.

Desinficeringsmidler

Der foretages daglig rengøring og automatisk vaskeprogram på mælketank.

Hver måned anvendes Stalosan i kalveboksene.

Hver dag anvendes Stalosan eller andet produkt i sengebåsene.

Ansøger vurderer, at de desinficeringsmidler, der anvendes på nuværende tidspunkt, på bedst tænkelige måde kombinerer krav til bedre miljø og tilstrækkelig rengøring.

Ansøger oplyser følgende om staldsystemer og –teknologier:

Sengestalde med spalter

Ansøgningen og produktionsanlægget bygger på principper, der tilgodeser miljøet i det omfang loven tilsigter, og der vil løbende blive indhentet opdateret viden, med henblik på forbedringer der lever op til nutidens miljøkrav. Sigtet med anlægget er at der ud fra et proportionalitetssynspunkt konstant vil blive indhentet ny og bedste viden, der gør anlægget til en fremtidssikret virksomhed.

Kostalden er en eksisterende sengestald med spalter, opført i 2005. Der foretages ikke bygningsmæssige godkendelsespligtige ændringer i stalden.

Tiltag: Der etableres skraber ovenpå spaltegulvet i gangarealerne for at holde spaltegulvet tørt og fri for gødning og urin. Den skraber 6 gange i døgnet. Det har en ammoniakreduktion på ca. 25 % i forhold til sengestald med spalter (ringkanal) uden skraber.

Fravalg: Præfabrikeret drænet gulv er fravalgt i kostalden, idet væsentlige ændringer af eksisterende gulv og kanalsystem vil være en uforholdsmæssig stor omkostning. Herudover har mange mælkeproducenter dårlige erfaringer med denne gulvtype. Der er særligt problemer med at holde køerne rene, samt klovproblemer i form af svampeinfektion med digital dermatitis.

Dybstrøelse

Kalvene går i dybstrøelse, hvilket tilgodeser dyrevelfærd og -adfærd. Desuden er der i kostalden aflastningsbokse til skadede køer, der stadig skal kunne malkes, og i foderladen etableres kælvningsbokse til højdrægtige og kælvende køer.

Fravalg: Der installeres ikke forsøringsanlæg, idet der er tale om en eksisterende stald, hvor der er risiko for syrepåvirkning af gyllekanalernes beton. Samtidig er energiforbruget ved drift af et forsøringsanlæg opgjort til min. 20.000 kwh, hvilket vurderes ikke at være propor-

tionalt i forhold til miljøgevinsten. Gylleforsuring er også fravalgt på grund af risiko for lugtgener i forhold til omkringliggende naboer/samlet bebyggelse/byzone/ sommer-husområde. Det er valgt at anvende andre tiltag til at opfylde kravene til det beregnede BAT-niveau samt det generelle ammoniakkrav.

Fravalg af gyllekøling: I svinestalde er det muligt at opnå en ammoniakreducerende effekt ved installering af gyllekøling. Tilsvarende dokumentation findes ikke for kvægstalde, og der er på nuværende tidspunkt ikke udført forsøg i Danmark, der viser en effekt af gyllekøling i kvægstalde.

Bedste tilgængelige teknologi.

BAT indenfor kvægbrug er ikke nærmere defineret, da der ikke er noget, der tilsvarende referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF), der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion.

Miljøstyrelsen har udgivet en række teknologiblade for dyrehold. Der findes p.t. 12 teknologiblade, specielt for malkekvæg:

Fodring

- Reduceret tildeling af råprotein

Staldindretning

- Svovlsyrebehandling af kvæggylle
- Skrabere i gangarealer i stalde til malkekvæg
- Skrabere i gyllekanaler i stalde til malkekvæg
- Faste drænedede gulve (m skrabere i ajlefløb)

Opbevaring/behandling af husdyrgødning

- Gylleseparering, dekantercentrifuge
- Gylleseparering, kemisk fældning
- Gylleseparering, skruepresse
- Overdækning

Udbringning af husdyrgødning

- Nedfældning i sort jord
- Nedfældning i vinterafgrøder
- Nedfældning i græsmarker

Desuden er der www.husdyrgodkendelse.dk's beregninger af den generelle begrænsning af ammoniakfordampning samt Miljøstyrelsens emissionsgrænseværdier (BAT standardvilkår).

Der er ikke krav om, at ansøger skal vælge bestemte teknikker inden for alle ovennævnte kategorier, så længe ansøger for det samlede anlæg vælger teknikker og teknologier, som samlet set lever op til den af kommunen fastsatte emissionsgrænseværdi for ammoniak.

Miljømyndighedens vurdering

Udvidelsen af malkekvægholdet sker hovedsageligt i eksisterende bygninger. Der opføres en forlængelse af kalvestalden, og der etableres kælvningsbokse i en eksisterende lade. Disse indrettes med dybstrøelse. Ansøger har redegjort for, at de dyr, som skal gå i dybstrøelse (højdrættige, kælvende og skadede køer samt kalve og heste), sker af hensyn til dyrevelfærd og -adfærd.

Ansøger har også redegjort for, at der etableres skrabere på spalterne i sengestalden. Tiltag med skrabere samt effekt af foderoptimering (se afsnit 3.4) gør, at projektet lever op til lovens krav til begrænsning af ammoniakfordampning, samt til Miljøstyrelsens emissionsgrænseværdier (se afsnit 5.1 og 7).

Sønderborg Kommune vurderer på baggrund af ovenstående, at projektet kan realiseres i de ønskede bygninger med den ansøgte indretning, og at ansøger i fornødent omfang har redegjort for implementering af BAT i forhold til staldindretning. Der stilles vilkår om at spalterne skal skrubes mindst hver 4. time.

Det maksimale dyrehold må ikke overskrides. For at kunne kontrollere, om godkendelsens vilkår om maksimalt dyrehold overholdes – med hensyn til antal, alder og sammensætning af dyr – stilles vilkår om, at der skal føres en driftsjournal.

Ændringer af fx staldindretning må kun ske efter forudgående accept af miljømyndigheden.

3.3 Ventilation

Der er naturlig ventilation i alle staldafsnit. Herved er der sikret et stort luftskifte, hvilket betyder, at staldgulvene er forholdsvis tørre. Det store luftskifte betyder også en lavere koncentration af ammoniak og lugt samt et lavere smittepres.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at der ikke er grundlag for at stille vilkår til anvendelse af BAT i forhold til ventilation, jf. afsnittet om Energi- og vandforbrug, idet der ikke anvendes mekanisk ventilation, men alene naturlig ventilation i alle stalde. Miljøstyrelsen har ikke udgivet teknologiblade for ventilation i kvægstalde.

Ventilationssystemet ventes ikke at give anledning til gener for de omkringboende.

3.4 Fodring, incl. ensilage

Opbevaring af foder

Ansøger oplyser, at der anvendes hjemmeblandet foder. Blandingen foregår i laden, op mod kostalden. Ensilage opbevares pt. i foderlade og i plansiloer nord for foderlade. Fremadrettet er det ikke meningen, at der skal opbevares ensilage i foderladen – alt ensilage skal opbevares i udendørs plansiloer. Der er pt. 2 plansiloer, og der søges om etablering af endnu en plansilo. De to eksisterende plansiloer søges lovliggjort. Se også afsnit 2.3 Generelle afstande og dispensation.

Der forventes ikke at være nogen markstakke med ensilage fremadrettet.

Ansøger oplyser, at støvgener begrænses ved, at han ofte starter med fugtigt foder såsom græs, når foderet blandes. Driftstidspunktet er mellem kl. 9 og 11 om formiddagen. Håndtering af ensilage vil ske således at eventuelle lugt- og fluegener for nabobeboelser minimeres. Endvidere vil håndteringen sikre, at risiko for tab af næringsstoffer til omgivelserne minimeres.

Såfremt der er ensilagestakke, der ikke placeres på fast bund med afløb til opsamlingsbeholder, vil de højst være placeret på samme sted i 12 måneder. Der vil derefter gå 5 år, før ensilagen igen placeres på samme sted.

Kasseret ensilage fra ensilagepladser eller –siloe vil blive fjernet løbende og opbevaret overdækket med plast eller lignende for at forhindre lugtgener.

Foruden ensilage opbevares der kraftfoder, soya og raps som løsvare i foderladen (max 12 tons). Desuden opbevares der mineraler og kridt som sækkevare (max 5 tons).

Fodring

Ansøger oplyser, at i henhold til BREF dokumentet er det BAT at sikre effektiv fodring gennem sammensætning af foderet, og løbende kontrol, således at det stemmer overens med

dyrenes behov, samt at reducere indholdet af råprotein i foderet. Aktiviteterne på ejendommen vurderer ansøger at leve op til BAT, da:

Foderplanen udarbejdes i samarbejde med konsulent og med anvendelse af nyeste viden indenfor kvægfodring. Herved optimeres fodringen så unødigt forbrug af råvarer undgås.

Der tages analyser af grovfoder og foderplanen afpasses grovfoderets sammensætning og kvalitet. Foderproduktion og indkøb af foder sker på grundlag af foderplanlægning.

Den aktuelle mælkeydelse anvendes til foderoptimering.

Foderrationen til kørne har et lavere indhold af råprotein end den gældende landsnorm. Ved at sænke foderets proteinindhold reduceres både indholdet af ammonium i urinen og gyllens pH. Derved sænkes ammoniakfordampningen.

Der vil blive anvendt max 170 g råprotein pr. FE i foderet til kørne. Det vil begrænse ammoniakfordampningen med 56,82 kgN/år.

Miljømyndighedens vurdering

Foderoptimering ved reduceret tildeling af råprotein er beskrevet i Miljøstyrelsens Teknologiblade, og er anerkendt som et ammoniakbegrænsende tiltag. Sønderborg Kommune konkluderer derfor, at ansøger anvender BAT i forhold til fodring.

For at fastholde ansøgningens effekt af foderoptimering, stilles der vilkår til det maksimale indhold af råprotein pr. foderenhed til kørne. Grovfoderet skal analyseres for råprotein m.m. af et akkrediteret laboratorium. Oplysninger skal dokumenteres ved egenkontrol.

Sønderborg Kommune vurderer, at der med de planlagte tiltag til opbevaring og håndtering af foder ikke sker en væsentlige øget påvirkning af omgivelserne. Især etableringen af en ny ensilagesilo med endevæg mod vest og etablering af endevægge i de eksisterende plansiloer er med til at sikre, at overfladisk afstrømning og nedsivning ikke sker (se afsnit 2.2 og 2.3). Behov for ensilageoplæg i markstakke reduceres. Husdyrgødningsbekendtgørelsen fastsætter generelle regler for opbevaring af ensilage.

For at undgå forurening ved nedsivning fra ensilageoplæg i markstakke, stilles vilkår om, at evt. markstakke ikke må oplægges indenfor 300 m beskyttelseszonen fra vandboringerne. Endvidere stilles vilkår om, at ensilageoplæg i markstakke højst må oplægges samme sted i marken i 12 måneder, og at markstakkene ikke må placeres samme sted igen før efter 5 år. Lokalteter, hvor der ønskes placeret markstakke, skal godkendes af Sønderborg Kommune forinden. Ejer kan anmelde 5 lokaliteter (med kortbilag) til forhåndsgodkendelse.

3.5 Energi- og vandforbrug

I forbindelse med drift af ejendommen og den beskrevne husdyrproduktion før og efter udvidelsen, er der skønnet at være et forbrug af råvarer og hjælpestoffer som angivet nedenfor.

Tabel 5. Forbrug af el og vand

MIDDEL	FØR UDVIDELSE MÆNGDE PR. ÅR	EFTER UDVIDELSE MÆNGDE PR. ÅR
El til produktionen	96.000 kWh	107.000 kWh
Vandforbrug, drikkevand i produktionen	2.550 m ³	5.847 m ³
Vandforbrug til vask af stalde og malkeanlæg	310 m ³	510 m ³

Vandforbrug til vask af maskiner	15 m ³	15 m ³
----------------------------------	-------------------	-------------------

Forbrug af drikkevand efter udvidelse er anslået således:

En ko drikker ca. 29 m³ om året (176 x 29 = 5104 m³)

Opdræt 6-28 mdr. drikker ca. 5 m³ om året. (127 x 5 = 635 m³)

Opdræt 0-6 mdr. drikker ca. 2,5 m³ om året. (43 x 2,5 = 107,5 m³)

Ansøger oplyser, at i henhold til BREF-dokumentet er det BAT at registrere vandforbruget gennem måling og ved detektering og reparation af lækager, samt at installere energibesparende belysning.

Aktiviteterne på ejendommen vurderes at leve op til BAT, da:

Energiforbrug

Staldene er med naturlig ventilation, og der er derfor ikke energiforbrug til dette.

Der er etableret dagslysstyring på belysning i staldene, og om natten er kun 4 ud af 28 lysstofrør tændt.

Lysstofrør i kostalden vil løbende blive udskiftet til lavenergi.

Udendørs belysning er dagslysstyret eller med bevægelsessensorer.

Der er etableret varmegenvinding i forbindelse med mælkenedkølingen. Varmen anvendes til at opvarme kontoret og til isbanken.

Vakuumpumpen til malkeanlægget er frekvensstyret og derved energibesparende.

Logistikken i forbindelse med afhentning af foder til blandedanlæg, er indrettet så afstanden giver færrest muligt driftstimer, hvilket minimerer energiforbruget.

Vandforbrug

Bedriftens drikkevandsinstallationer rengøres og efterses jævnligt med henblik på at undgå spild.

Alle vandkopper og drikkekar er monteret over jorden, så vandspild hurtigt kan konstateres.

Vaskevandet fra rengøring af mælketank og malkeanlæg genanvendes til vask af malkestalden.

Vandforbruget registreres.

Der anvendes isbank til forkøling af mælken.

Evt. lækager identificeres og repareres hurtigst muligt.

Det er forsøgt at finde en balance mellem rengøring pga. hygiejne og smitte og begrænsning af vandforbrug.

Ejendommen er tilsluttet Broager Vandværk.

Miljømyndighedens vurdering

Kommunen konkluderer på baggrund af ansøgers redegørelse for BAT i forhold til energi- og vandforbrug, at det ansøgte projekt lever op til BAT på området. Elforbrug begrænses ved, at der er naturlig ventilation, dagsstyring af lys, varmegenindvinding m.v. Vandforbrug begrænses ved at drikkevandsinstallationer rengøres og vedligeholdes, vaskevand fra mælketank genanvendes m.v.

Det fremgår af tabel 5, at det årlige elforbrug er på ca. 107.000 kWh i ansøgt drift. I henhold til ENERGIMIDTs vejledende norm for energiforbrug i landbrug er elforbruget for en tilsvarende produktion ca. 124.000 kWh. Det forventede forbrug i ansøgt drift er derfor lavere end normen.

For at sikre en god udnyttelse af ressourcerne stilles der vilkår om, at hvis elforbruget stiger over 124.000 kWh årligt, skal ejendommen gennemgås ved et energieftersyn.

Der stilles vilkår om, at besøgsrapporten fra et eventuelt energiefiltersyn skal fremsendes til miljømyndigheden. Der stilles også vilkår om, at hvis en eventuel besøgsrapport viser energiforbedringer, som via besparelse på el kan tilbagebetales indenfor 2 år, skal udføres senest 2 år efter modtagelsen af rapporten.

For at miljømyndigheden kan kontrollere elforbruget skal dette dokumenteres, for eksempel ved fremvisning af elregning. Dokumentation skal gemmes mindst 5 år og fremvises miljømyndigheden på forlangende.

Det fremgår af tabel 5, at det forventede vandforbrug vil være ca. 6372 m³ årligt efter udvidelsen.

I henhold til "Håndbog for kvæghold 2010" er det gennemsnitlige årlige vandforbrug for en tilsvarende produktion ca. 6800 m³ vand.

Det anslåede vandforbrug på ejendommen ligger en del lavere end normtallet. For at sikre at der sker en god udnyttelse af ressourcerne stilles der vilkår om, at vandforbruget skal registreres mindst to gange årligt. Vandforbruget skal noteres i en driftsjournal og forevises miljømyndigheden på forlangende.

Det er miljømyndighedens vurdering af virksomhedens lever på til kravene til BAT for energi og vandforbrug, hvis ovenstående vilkår overholdes og virksomheden i øvrigt drives som beskrevet.

Sønderborg Kommune vurderer (baseret på beregning), at energi- og vandforbruget er på et fornuftigt leje i forhold til bedriftens produktion.

3.6 Spildevand herunder regnvand

Bilag 4 og 5 viser situationsplaner med afløb.

Al processpildevand som opstår ved vask af stalde, malkestald, maskiner m.m. ledes til gyllebeholder. Afløb fra befæstede arealer ledes til gyllebeholder.

Ansøger anslår i før-situationen et forbrug på 310 m³ rengøringsvand til vask af malkeanlæg og stald. Der anslås et forbrug på 15 m³ vaskevand til maskiner. Alt vandet ledes til gyllebeholder.

Ansøger anslår i efter-situationen et forbrug på 510 m³ rengøringsvand til vask af malkeanlæg og stald. Der anslås et forbrug på 15 m³ vaskevand til maskiner. Alt vandet ledes til gyllebeholder.

Befæstede arealer, der afvander til gyllebeholder:

Plansiloer: 2967 m ² * 0,7 =	2076,9 m ³
Vaskeplads: 726 m ² * 0,7 =	508,2 m ³
Befæstet del af kørevej: 4*38 m = 152 m ² * 0,7 =	106,4 m ³
<u>I alt</u>	<u>2691,5 m³</u>

Se evt. også tabel 10 i afsnit 4.1.

Der er søgt tilladelse til at etablere en ny vaskeplads, en ny ensilageplansilo og lovliggørelse af to etablerede ensilageplansiloer. Disse vil blive sammenhængende med det befæstede areal omkring forbeholderen og gyllebeholder. Se også afsnit 3.1.

Påfyldning af marksprøjte foregår på befæstet areal/vaskeplads med afløb til forbeholder. Påfyldning sker manuelt, og bliver overvåget. Der er rentvandstank på sprøjten, og rengøring sker på marken. Se afsnit 3.8 og bilag 6.

Der er ingen toiletter i driftsbygningerne.

Sanitært spildevand fra stuehuset ledes til septiktank, som er tilmeldt tømningsordning. Afløb herfra ledes fortsat via dræn og bæk til Vemmingbund.

Overfladevand fra gårdsplads og grusveje ledes fortsat via dræn og bæk til Vemmingbund.

Tagvand ledes i før-situationen via dræn til bæk og videre til Vemmingbund.

Ved nybyggeri af kalvestald forøges tagfladerne med ca. 300 m². De samlede tagflader bliver på ca. 7000 m².

Ejer har i forbindelse med miljøgodkendelsen søgt en nedsivningstilladelse hos Sønderborg Kommune, Vand og Jord. Tilladelsen er blevet meddelt.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at kapaciteten i gyllebeholdere m.v. er tilstrækkelig til at rumme de givne mængder flydende husdyrgødning, herunder spildevand og regnvand fra befæstede arealer, i ansøgt drift.

Jævnfør gældende lovgivning må der ikke tages vand til påfyldning af marksprøjte direkte fra boring eller overfladevand.

Al vask af maskiner og redskaber, hvorfra der kan forekomme gødningsrester, samt kvægtransportvogne og marksprøjte skal foregå på støbt plads med bortledning af spildevandet til gyllebeholder eller opsamlingsbeholder. Vaskepladsen skal til enhver tid være minimum to meter bredere og to meter længere end den største maskine, som vaskes på vaskepladsen. Udbringning skal ske jf. husdyrgødningsbekendtgørelsens regler for udbringning af husdyrgødning/restvand. Alternativt kan vask og rengøring af sprøjteudstyr indvendigt foregå på marken med medbragt rent vand f.eks. hvis sprøjten har rentvandstank. Rengøring i marken skal ske ved en jævn fordeling af vaskevandet over et større areal, så der ikke kan ske afstrømning eller punktnedsivning.

Vand fra befæstede oplagspladser/ensilagepladser betragtes som restvand og skal tilledes beholder for flydende husdyrgødning eller anden opsamlingsbeholder.

Ejeren har søgt om tilladelse til at etablere en ny vaskeplads. Vaskepladsen bliver sammenhængende med ensilageplansiloerne og det befæstede areal omkring gyllebeholderen ved ejendommen. Afløb ledes til forbeholder. Se bilag 3.

Der stilles vilkår om, at vaskepladsen skal etableres efter principperne i Landbrugets Byggeblade nr. 103.11-03, Vaskeplads til landbrugsmaskiner.

Ejeren har søgt om tilladelse til at etablere en ny ensilageplansilo samt lovliggørelse af to etablerede ensilageplansiloer. Plansiloerne bliver sammenhængende med vaskepladsen og det befæstede areal omkring gyllebeholderen ved ejendommen. Afløb ledes til forbeholder. Se bilag 3.

Der stilles vilkår om, at ensilageplansiloerne skal etableres efter principperne i Landbrugets Byggeblade nr. 103.09-01, Ensilagesilo med afgrænsningsmur. Da plansiloerne ligger i 300 m beskyttelseszone og ligger delvis i nærzonen til vandværksboringer, stilles også vilkår om, at der skal etableres en 1,5 m høj endevæg, og et kontrol-dræn med inspektionsbrønd udenfor endevæggen.

Vi gør opmærksom på, at der skal søges tilladelse til både vaskeplads og ensilageplansiloerne ved Sønderborg Kommune, afdeling Byg.

Ejeren har søgt en tilladelse til nedsivning af tagvand fra eksisterende og nye bygninger. Sønderborg Kommune, afdeling Vand og Jord, har meddelt nedsivningstilladelsen. Som vilkår er bl. a. stillet, at nedsivningsanlægget skal placeres mindst 300 m fra indvindingsboringer til Broager Vandværk.

Sønderborg Kommune vurderer, at den samlede håndtering af spildevand, herunder regnvand, sker på forsvarlig vis. Der stilles derfor ikke yderligere vilkår.

3.7 Affald

Placering af containere til erhvervsaffald, dagrenovation samt døde dyr m.v. kan ses på bilag 6, Opbevaring. Tabel 6 viser en redegørelse for håndtering af affald. Alle mængder er skønnede.

Tabel 6. Affald

AFFALDS-TYPE	OPBEVARINGS-STED	TRANSPORTØR	MODTAGEANLÆG	MÆNGDER	EAK-KODE	ISAG-KODE
Olie- og kemikalieaffald:						
Pesticidrester	I garage	Ejer	Containerplads	20 stk.	20.01.19	05.12
Kanyler i særlig beholder	I kontor		Dyrlæge	-	18.02.02	66.00
Batterier – alle typer	I kasse i kontor	Ejer	Containerplads	20 stk.	20.01.33	77.00
Fast affald:						
Lysstofrør og elsparepærer	På trailer i garage	Ejer	Containerplads	15 stk.	20.01.21	79.00
Rent papir og pap	Container	Kommunal /genbrug	Kendes ikke		15.01.01	50.00
Overdækningsplast + tomme sække af plast	I container i lade	Meldgaard		4 m ³	15.01.02	52.00
Jern og metal	Bag kalvestald	H.L. Jern	-	1 ton	02.01.10	56.20
Diverse brændbart	Container i lade	Vognmand	Forbrænding	6 m ³	Afhængig af indhold	19.00
Tomme medicinglas	I kontor	Ejer	Containerplads	1 spandfuld	15.01.07	51.00
Gamle dæk fra afdækning	o		-	0	16.01.03	57.00
Paller	I lade	Ejer	containerplads	1 trailerfuld	15.01.03	62.00
Døde dyr	Plads udenfor laden	DAKA	-	12 stk.	02.01.02	66.00

Ansøger oplyser, at der ikke opbevares spildolie, idet service på traktor og lignende foregår på maskinværksted.

Tomme kemikaliedunke rengøres og bortskaffes til genbrugsplads eller som erhvervsaffald. Rester af pesticider kommer på containerplads som farlig affald.

Kanyler kommer i særskilt beholder, der endnu aldrig har været tømt. Virksomhedens medicaffald, veterinært affald mv. opbevares utilgængeligt for uvedkommende.

Erhvervsaffald afhentes af vognmand – der er ingen fast aftale pt. Der sker afhentning efter behov – ca. en gang pr måned.

Andet affald kommer til dagrenovation, der afhentes af en vognmand, entreret med Sønderborg Forsyning. Afhentning sker hver anden uge.

Fast affald vil typisk inkludere elementer som tom emballage fra vaskemidler, skyllemidler, foderminerale, pattesalve, mælkefiltre, gummihandsker, plasthandsker, vat, papir, pap og plast fra emballage, overdækningsplast, lysstofrør, elpærer, medicinrester, emballage fra medicin og andre medikamenter (ormekur, fluestrips osv.).

Det er dog ikke muligt at opgøre mængderne, da det over den 8-årige godkendelsesperiode vil afhænge af mange variable lige fra klima, udbytter i marken, sygdom i besætning, modernisering af produktionen eller leverandørskift af produkter anvendt i produktionen.

Døde dyr er placeret hævet fra jorden og overdækket syd for foderladen. Afhentning sker efter behov og med dags varsel af DAKA.

Ansøger oplyser, at der ikke foretages afbrænding af affald på ejendommen.

Miljømyndighedens vurdering

For at sikre, at der ikke sker forurening i forbindelse med opbevaring af farligt affald, stilles der vilkår om opbevaring af farligt affald på ejendommen.

Virksomheden skal desuden være opmærksom på, at alt affald skal opbevares, transporteres og bortskaffes i overensstemmelse med de til enhver tid gældende bestemmelser herom. Der henvises til:

- Affaldsbekendtgørelsen
- Regulativ for erhvervsaffald i Sønderborg Kommune
- Regulativ for husholdningsaffald i Sønderborg Kommune
- Bekendtgørelse om opbevaring af døde produktionsdyr

Reglerne i Bekendtgørelsen om opbevaring af døde produktionsdyr skal efterleves.

Når ansøger efterlever de nævnte vilkår samt bekendtgørelsens øvrige bestemmelse, er det kommunens vurdering, at gener for omgivelserne er begrænsede. I henhold til regulativerne gælder det, at medicinrester (inklusive vaccinerester og brugte kanyler) skal afleveres på apoteket. Tømt emballage kan bortskaffes med dagrenovationen.

Ligeledes kan tømt og rengjort (skyllet) pesticidemballage bortskaffes med dagrenovationen, mens emballage med pesticidrester skal afleveres som farligt affald – fx på en af Sønderborg forsynings containerpladser. Alternativt kan tømt emballage fra såvel medicin som pesticider afleveres på containerpladsen som erhvervsaffald.

Ejer skal sikre sig, at genanvendeligt affald bliver afleveret til et registreret genanvendelsesanlæg.

Sønderborg Kommune vurderer, at der ikke vil være problemer med hensyn til affaldsbortskaffelsen fra virksomheden når vilkårene overholdes.

3.8 Råvarer og hjælpestoffer

Forbruget af energi og vand er beskrevet i afsnit 3.5. Tabel 5 viser en oversigt over forbruget af råvarer og hjælpestoffer, herunder brændstof til maskiner.

Ansøger oplyser om påfyldning og rengøring af sprøjteudstyr:

Bedriftens ejer står selv for sprøjtning.

Påfyldning af sprøjte sker manuelt og overvåges.

Der er rentvandstank på sprøjten og rengøring af sprøjte sker på marken.

Pesticider opbevares i et aflåst skab i kemikalierum. Der står max 40 L.

Kemikalier og pesticider tages hjem umiddelbart før brug.

Påfyldning af vand i forbindelse med brug af sprøjtemidler sker fra en beholder, og ikke ved direkte opsugning fra søer, vandløb eller brønde/boringer. Der er ikke risiko for afløb til dræn eller vandløb.

Ansøger oplyser om opbevaring af olie og kemikalier:

Kemikalier (desinfektions- og rengøringsmidler) opbevares i tankrum.

Øvrige kemikalier opbevares i værksted.

Dieselolie opbevares i 2500 L tank (årgang 2003, tanknummer 133290, G.nr. 01-5023) i foderladen. Der er betongulv uden afløb.

Olie opbevares på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for forurening. Olie og smøremidler opbevares i værksted ved garagen.

Der opbevares ikke spildolie.

Der opbevares kraftfoder, soya og raps som løsvare i foderladen (max 12 tons). Desuden opbevares der mineraler og kridt som sækkevare (max 5 tons).

Såsåed tages hjem umiddelbart før brug.

Tabel 7. Forbrug af råvarer og hjælpestoffer

MIDDEL	FØR UDVIDELSE MÆNGDE PR. ÅR	EFTER UDVIDELSE MÆNGDE PR. ÅR
Dieselolie til produktionen	16.000 l	20.000 l
Mineraler og kridt	3 tons	5 tons

Ejendommens tankanlæg fremgår af nedenstående tabel.

Tabel 8. Tankanlæg

ANVENDES TIL	STØRRELSE	FREMSTILLINGS ÅR	TYPE GODK. NR.	PLACERING
Dieselolie	2500 l	2003	Roug, 133290	I laden

Miljømyndighedens vurdering

Forbruget af energi og vand behandles i afsnit 3.5.

Der er ikke angivet, hvilke typer bekæmpelsesmidler og kunstgødning, der anvendes på virksomheden. For at sikre mod forurening fra spild af flydende handelsgødning, stilles der vilkår

om, at det skal opbevares i tanke på fast plads med afløb til opsamlingsbeholder. Plantedirektoratet varetager forhold omkring opbevaring m.v. af bekæmpelsesmidler.

For at sikre, at der sker en god udnyttelse af ressourcerne og at eventuelle uregelmæssigheder opdages, stilles der vilkår om, at der skal føres journal over forbruget af dieselolie.

For at minimere risikoen for forurening, stilles vilkår i forhold til håndtering af kemikalier, samt tankning af diesel.

Hvis der senere skal etableres nye olietanke på ejendommen, skal disse anmeldes jf. Olie-tankbekendtgørelsen inden opstilling, og kommunen skal foretage en vurdering af, hvorvidt det udløser miljøgodkendelse.

3.9 Driftsforstyrrelser eller uheld

Ansøger beskriver mulige driftsforstyrrelser eller uheld ved opførelse, indretning og drift af husdyrbruget, som kan medføre væsentlig forøget forurening i forhold til normal drift:

- Uheld ved pumpning af gylle
- Overløb ved påfyldning af dieseltank
- Overløb ved påfyldning af traktor fra dieseltank
- Uheld ved håndtering af pesticider

Ansøger oplyser om tiltag, der iværksættes for at minimere risikoen for driftsforstyrrelser eller uheld:

Pumpning af gylle fra gyllebeholder sker under opsyn og med selvlæssende vogn. En maskinstation udfører udbringningen.

Påfyldning af diesel sker under opsyn.

Påfyldningspistol på dieseltanken er forsynet med automatisk lukkemekanisme.

Påfyldning af marksprøjte sker under opsyn.

Der er sikring mod tilbageløb ved påfyldning af sprøjte med kontraventil. Vand tappes fra en beholder.

Evt. spild opsamles med opsugende materiale.

Ansøger oplyser om tiltag, der iværksættes for at minimere de gene- og forureningsmæssige konsekvenser ved driftsforstyrrelser eller uheld:

Opsyn minimerer risiko for uheld ved håndtering af gylle, dieselolie og pesticider.

I tilfælde af uheld ved gyllepumpning - afhængig af mængde - etableres en jordvold, som sikrer mod afstrømning, samt at der rekvireres en slamsluger.

Evt. spild af diesel opsamles med kattegrus.

Der er udarbejdet en beredskabsplan (se bilag 12), der beskriver hvordan medarbejdere og ejer skal handle i tilfælde af en række kritiske situationer:

- Brand- og evakuering
- Overløb af gylle
- Kemikalie- og oliespild
- Transport af bekæmpelsesmidler
- Stophaner og hovedafbrydere

Miljømyndighedens vurdering

Forurening af grundvand og vandværksboringer vil have alvorlige følger for vandforsyningen i Broager. Ejendommen ligger som omtalt meget tæt ved boringerne, ligesom dens gyllebeholdere og ensilageoplag ligger tæt ved.

Der er uafhængig af denne miljøgodkendelse meddelt påbud om, at der skal etableres en jordvold ved den gyllebeholder, som ligger syd for Vemmingbundvej. Jordvolden skal kunne tilbageholde en mængde gylle svarende til den mængde, der kan være i beholderen over terrænhøjde.

Et udslip fra gyllebeholderen ved ejendommen vurderes ikke at ville løbe i retning mod boringerne, idet terrænet her hælder i nordøstlig retning.

Med den projekterede indretning af ensilagesiloer med endevægge vurderes ensilagesaft ikke at kunne løbe udenfor den befæstede plads, som har afløb til gyllebeholder. Der er stillet vilkår om inspektionsbrønd og egenkontrol.

Det vurderes, at der kan være en vis risiko for driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse håndtering af olie og bekæmpelsesmidler. Det er derfor vigtigt, at beredskabet straks tilkaldes ved uheld, der kan medføre forurening, og at miljømyndigheden orienteres efterfølgende. For at sikre det, stilles det som vilkår. Det er dog stadig virksomhedens pligt at forebygge og afværge driftsforstyrrelser og uheld – ligesom det er virksomhedens pligt at genoprette den hidtidige tilstand (jf. miljøbeskyttelseslovens § 71).

Der er stillet vilkår om håndtering af olie og påfyldning af diesel i tidligere afsnit.

For at mindske risikoen for uheld som følge af spildt husdyrgødning, stilles vilkår om at et eventuelt spild skal fjernes.

Der er udarbejdet en beredskabsplan i forbindelse med ansøgningen om godkendelse. Der stilles vilkår om, at beredskabsplanen skal være let tilgængelig og opdateres efter behov, dog mindst andet 2. år. Planen skal omfatte procedure for, hvad landmanden skal foretage sig, ifald der konstateres udsivning fra ensilageplansiloerne i inspektionsbrønden.

Sønderborg Kommune vurderer at beredskabsplanen i øvrigt i tilstrækkeligt omfang forholder sig til ovenstående kritiske situationer.

4 Gødningsproduktion og håndtering

4.1 Gødningstyper og mængder

I nudriften produceres årligt 13.342 kg kvælstof og 2.055 kg fosfor fra 140,1 DE.

For den ansøgte drift gives en oversigt i nedenstående tabel over kvælstof og fosfor, som produceres, modtages og afsættes i den ansøgte produktion.

Tabel 9. Oversigt over husdyrgødning, N og P

Gødningstype	Kg kvælstof	Kg fosfor	DE, heraf kvæg/heste	DE
Kvæggylle	24929,37	3845,32	259,34/0	259,34
Dybstrøelse	5526,53	833,58	49,52/3,11	52,63
Fast gødning	-	-	-	-
Modtaget husdyrgødning (type)	-	-	-	-
Modtaget anden organisk gødning (type)	-	-	-	-
Afsat husdyrgødning (kvæggylle) græsning i § 3 + biogas	-8614,40	-1279,3	- 89,62/0	- 89,62
I alt til rådighed	21841,50	3399,60	219,24/3,11	222,35

Der er indsendt en kapacitetsberegning i forbindelse med ansøgningen. I den ansøgte produktion produceres 6.992 tons gylle inkl. drikkevandsspild og vaskevand mm. Desuden produceres der årligt 459 tons dybstrøelse.

Tabel 10. Oversigt over produceret gylle, dybstrøelse, tilledt vand samt kapacitetsberegning

			NORMPRODUKTION	LAGER	
Dyrehold		Antal	tons/år	Dybstrøelse	Gylle
Dyrehold til gylle					
	Køer	152	24,47		3719,44
	Kvier 8-24 mdr.	113	6,3254		714,78
Dyrehold til dybstrøelse					
	Køer	18	15,56	280,08	
	Kvier 6-8 mdr.	14	3,7528	52,54	

			NORMPRODUKTION	LAGER	
Dyrehold		Antal	tons/år	Dybstrøelse	Gylle
	Kvier 0 – 6 mdr.	43	1,89	81,27	
	Tyre 40 – 60 kg	85	0,08	6,80	
	Heste 300 – 500 kg	4	4,52	18,08	
	Heste 500 – 700 kg	4	5,13	20,52	
Husdyrgødning til lagre i alt			tons/år	459,29	4434,22
Tilførsel af vand/regnvand		Enheder	tons/år el. normtal		
	Malkeanlæg og stald	1	510		510,00
	Vask af maskiner	1	15		15,00
	Plansilo (9)	962 m ²	0,7		673,40
	Plansilo (10)	993 m ²	0,7		695,10
	Plansilo (11)	1012 m ²	0,7		708,40
	Forplads + vaskeplads (12)	726 m ²	0,7		508,20
	Befæstet del af intern kørevej	152 m ²	0,7		106,40
Samlet tilledning til lagre			tons/år	459,29	7650,72

KAPACITETSBeregning:		DYBSTRØELSE	GYLLE
Samlet tilledning til lagre	tons/år	459,29	7650,72
Produktion pr. måned	tons	38,27	637,56
Opbevaringskapacitet i lagre	tons	147	6900 *
Opbevaringskapacitet	måneder	6,35	10,82

*6900 m³ (gyllebeholder på 1150 m³+ gyllebeholder på 4750 m³ + kanaler 1000 m³).

4.2 Flydende husdyrgødning

Der findes to gyllebeholdere på ejendommen; placering kan ses på situationsplan, bilag 3. Gylle udsluses fra stalden til fortanken. Herfra pumpes den enten til gyllebeholderen lige ved siden af eller til gyllebeholderen syd for Vemmingbundvej i en nedgravet gylleledning.

Ansøger oplyser følgende om opbevaring af flydende husdyrgødning:

Flydende husdyrgødning opbevares i de to gyllebeholdere, i kanaler under stald samt i fortank.

Tankene tømmes ca. en gang årligt for inspektion og vedligeholdelse.

Tankene er tilmeldt de lovpligtige regelmæssige eftersyn, hvilket betyder at tanken hvert 10

år bliver kontrolleret for, om der skulle være tegn på begyndende utætheder. Flydelaget kontrolleres jævnligt, hvilket sikrer, at der altid er minimal emission af ammoniak. Der er normalt ikke problemer med etablering af flydelag på kvæggylle. Gyllen omrøres kun forud for udkørsel af gylle. Senest 14 dage efter omrøring/udkørsel kontrolleres det, at der er etableret flydelag. Der føres logbog over flydelaget på gyllen, så der er fokus på at flydelaget lever op til gældende krav. Der er ingen elektriske pumper monteret på gyllebeholdere. Der anvendes en gyllevogn på monteret en sugekran ved påfyldning af gyllevogn fra gyllebeholder.

Fravalg: Der er ikke etableret fast overdækning på gylletanke. Ved kvæggylle er det almindeligvis ikke problematisk at etablere et godt flydelag, og der er derfor begrænset effekt ved at etablere fast overdækning.

Tabel 11. Oversigt over opbevaringsanlæg

Opbevaringsanlæg	Byggeår	Kapacitet m ³	Overdækning	Pumpesystem fra beholder til gyllevogn
Gyllebeholder 1	1987	1150	Flydelag	Ikke fast
Gyllebeholder 2	2003	4750	Flydelag	Ikke fast
Gyllekanaler	2005	1000		
Kapacitet i alt		6900		

Miljømyndighedens vurdering

Ifølge den indsendte kapacitetserklæring er den årlige produktion af flydende gødning på 4434 m³. Den mængde inkluderer rengøringsvand og drikkevandsspild fra staldene. Herudover kommer tilførsel af vand fra malkeanlæg, vask af maskiner, overfladevand fra plansilo og vaskeplads. Direkte nedbør til beholderne er også indregnet. Samlet mængde flydende til opbevaring er 7650,72 m³. Se tabel 10 i afsnit 4.1.

Ifølge ansøgningsmaterialet er der en samlet opbevaringskapacitet for ejendommen på ca. 6900 m³. Det svarer til en opbevaringskapacitet til 10,82 mdr. Opbevaringskapacitet i gyllebeholdere alene er på 9,25 måneder.

Sønderborg Kommune vurderer, at kapaciteten er tilstrækkelig til at rumme mængden af gylle og restvand/spildevand i ansøgt drift.

For at mindske risikoen for forurening og sikre der til enhver tid er tilstrækkelig opbevaringskapacitet, stilles der vilkår om opbevaringskapacitet.

For at sikre mod spild af gylle eller uheld med gylle, stilles der vilkår om at håndteringen af gylle skal foregå på en måde, som medfører mindst mulig gene for omgivelserne, samt at pumpe og gyllevogn altid skal være under opsyn og eventuelt spild skal opsamles og ledes til gyllebeholder. Der skal altid kunne fremlægges mark – og gødningsplaner, som kan dokumentere, at gødningen udbringes miljømæssigt forsvarligt.

Sønderborg Kommune har uafhængigt af denne miljøgodkendelse meddelt påbud om at etablere en jordvold og en sliske omkring gyllebeholderen syd for Vemmingbundvej. Dette tiltag er taget for at sikre vandværksboringerne nord for Vemmingbundvej i tilfælde af overløb eller sprængning af gyllebeholderen.

Ansøger har redegjort for bedste tilgængelig opbevaringsteknik. Det vurderes, at gyllebeholdere som udgangspunkt sikrer en god og sikker opbevaring af gyllen. Det vurderes, at der

med ca. 11 måneders opbevaringskapacitet sikres en bufferkapacitet på ejendommen. På dette grundlag vurderer kommunen, at der i fornødent omfang er anvendt BAT i forbindelse med opbevaring af husdyrgødning.

Sønderborg Kommune vurderer, at de nye regler om gyllebeholdere og pumper mv. i Husdyrgødningsbekendtgørelsen (gennemførelse af visse gylleinitiativer mv.) bevirker, at der ikke er behov for vilkår til udformning og sikring af pumper mv.

4.3 Fastgødning inkl. dybstrøelse

Der produceres i ansøgt drift ca. 460 tons (= 782 m³) dybstrøelse i kalvestalde, i kælvningsboksene og sygeboksene til malkende køer samt fra heste. Mængden er beregnet på baggrund af normtal.

Dybstrøelsen opbevares i stald, i plansilo med afløb til gyllebeholder eller i markstak. Ca. 65 % af dybstrøelsen (299 t/ 508 m³) køres direkte ud og pløjes ned.

Der udmuges fra kalvene 3 gange om året og fra køerne 1 gang om året.

En del af ensilageplansiloen på 100 m², kan anvendes til møddingplads. Det svarer til oplag af ca. 250 m³ dybstrøelse, eller 147 tons. Det er dog kun påregnet, at 66 tons skal oplægges på møddingplads, mens resten oplægges i markstak. Såvel oplag på møddingplads som på mark vil blive overdækket.

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes, at der er tilstrækkelig opbevaringskapacitet til de resterende 35 % af dybstrøelsen, som ikke køres direkte ud og pløjes ned. 35 % svarer til 273 m³, og der kan oplægges 250 m³ alene på ensilageplansiloen. Herudover kan oplægges i markstak.

I Husdyrgødningsbekendtgørelsen er der fastsat regler om, at kompost i markstakke (dybstrøelse) højst må være placeret på samme sted i 12 måneder. Der skal derefter gå 5 år, før kompost igen må placeres på samme sted.

Der er tillige bestemmelse om, at oplag skal overdækkes med vandtæt materiale straks efter udlægning. Det gælder også oplag på møddingpladser.

Dybstrøelse må placeres i markstakke, når det kan kategoriseres som kompost, dvs. når det har ligget på stald eller lignende i minimum 3-4 måneder i gennemsnit, dvs. i alt 6 måneder, og tørstofprocenten er minimum 30 %.

Markstakke bør ikke placeres indenfor sø og å-beskyttelseslinjer eller kirkebeskyttelseslinjer.

Markstakke med kompost bør ikke være placeret nærmere end 300 meter fra sårbar natur (§ 3 områder m.v.) eller 100 meter fra nabobeboelse. Der stilles vilkår om afstand til nabobeboelse.

Der stilles der vilkår om, at lokaliteter, hvor der ønskes placeret markstakke, skal godkendes af Sønderborg Kommune forinden. Ejer kan anmelde 5 lokaliteter (med kortbilag) til forhåndsgodkendelse.

For at der ikke skal ske nedsivning til grundvandet, stilles der vilkår om, at der ikke må anlægges markstakke indenfor 300 m beskyttelseszonen omkring vandværksboringerne.

Sønderborg kommune vurderer, at ovenstående er tilstrækkelig beskyttelse mod forurening af ammoniak fra markstakke til nærliggende, højt værdisat naturområde eller habitatområde.

Sønderborg Kommune vurderer, at det er BAT-standard med hensyn til opbevaring af fast husdyrgødning for den aktuelle størrelse og type af husdyrbrug, når der anvendes:

- opbevaring af fast staldgødning på fast bund med afløb til opsamlingsbeholder

- opbevaring af dybstrøelse i markstak, hvor dybstrøelsen er kompostlignende (med et tørstofindhold på minimum 30 %) og ikke giver anledning til udsivning.

Det vurderes, at når Husdyrgødningsbekendtgørelsens bestemmelse efterleves, og at ansøgeres beskrivelse af praksis omkring fast gødning/dybstrøelse i kombination med vilkår gør, at der anvendes BAT.

Det vurderes, at når Husdyrgødningsbekendtgørelsens bestemmelse samt vilkår om lokalisering af markstakke og ingen markstakke i 300 m beskyttelseszonen efterleves, er der ikke grundlag for at stille yderligere vilkår.

4.4 Udbringning af husdyrgødning

Ansøger oplyser, at i henhold til BREF-dokumentet er det BAT at tilpasse den gødningsmængde, der skal spredes på marken med arealet og afgrødernes behov; undgå at sprede gødningen, når marken er mættet med vand, er oversvømmet eller dækket af sne; samt udsprede gødningen umiddelbart før afgrødernes maksimale vækst og næringsstofoptag forekommer. Ansøger vurderer, at han anvender BAT da:

- Udbringning af husdyrgødningen afpasses afgrødernes behov samt eventuel tilførsel af handelsgødning.
- Husdyrgødningen udbringes under hensyn til afgrødernes vækstperiode, hvilket betyder maksimal udnyttelse af næringsstoffer.
- Der køres ikke ud på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal, og der holdes som minimum 2 m bræmmer til vandløb.
- Der udarbejdes hvert år mark- og gødningsplan, hvorved det sikres, at mængden af gødning tilpasses afgrødernes forventede behov. I mark- og gødningsplanen skal der tages hensyn til bl.a. jordbundstype, sædskifte, planternes udbytte, samt kvælstofudnyttelsen.
- Husdyrgødning udbringes under hensyn til de generelle regler, og foregår i videst mulig omfang efter godt landmandskab, hvilket vil sige at der tages hensyn til naboer, byområder osv. således udbringning ikke giver anledning til unødige gener.
- Gyllen nedfældes på sort jord og i græsmarker, hvilket begrænser ammoniakfordampningen.

Fast gødning, der udbringes på ubevoksede arealer, nedbringes hurtigst muligt og inden 6 timer. Kan dette, grundet uforudseelige omstændigheder, ikke lade sig gøre, nedbringes det så snart det er muligt.

En maskinstation står for udbringning flydende og fast husdyrgødning. Transportruterne kan ses på bilag 7.

Pumpning af gylle fra gyllebeholder sker under opsyn med selvlæssende vogn. I tilfælde af uheld ved gyllepumpning, afhængig af mængde, etableres jordvold som sikrer mod afstrømning samt slamsluger rekvireres.

Miljøstyrelsen har udarbejdet 3 teknologiblade vedr. nedfældning i hhv. sort jord, vinterafgrøder og i græsmarker. Teknologiblade er dateret hhv. 30. juni 2010, 30. juni 2010 og 24. november 2010.

Ligeledes er udarbejdet 3 teknologiblade for separering af gylle, med hhv. dekantercentrifuge, med kemisk fældning og med skruepresse.

Ansøger har oplyst, at han nedfælder gylle på sort jord og græsmarker.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at ansøger anvender BAT for udbringning, idet der nedfældes på sort jord og græsarealer. Kommunens BAT-niveau for udbringning af husdyrgødning er som udgangspunktet husdyrgødningsbekendtgørelsens bestemmelser herfor.

Ansøger nævner i ansøgningen, at han som minimum holder 2 m bræmmer til vandløb og søer, jf. vandløbsloven. Kommunen gør opmærksom på, at der siden ansøgningen er indgivet er vedtaget en lov om randzoner. Efter den lov skal randzonen de fleste steder i landzone være 10 m (incl. 2 m bræmmen) langs vandløb og søer, omfattet af vandløbslovens bestemmelser. Bestemmelsen administreres af NaturErhvervsstyrelsen.

En del af udbringningsarealerne ligger helt ind mod byzonen i Broager og sommerhusområdet ved Vemmingbund.

Der er i Husdyrgødningsbekendtgørelsen i kap. 10 beskrevet regler for anvendelse af husdyrgødning, herunder en generel bestemmelse om, at der ikke må udbringes husdyrgødning på lørdage samt søn- og helligdage på arealer, der ligger nærmere end 200 m fra byzonen, sommerhusområder eller områder i landzone, der ved lokalplan er udlagt til boligformål.

Nogle få marker ligger imidlertid syd og øst for Broager, og her går transportruterne gennem byzone ad hhv. Dyntvej, Ramsherred, Sct. Pauli, Nejsvej og Broagervigvej. Kommunen stiller derfor vilkår om, at der ikke må transporteres flydende eller fast gødning fra ejendommen på lørdage, søndage og helligdage ad Dyntvej, Ramsherred, Sct. Pauli, Nejsvej og Broagervigvej. Se også afsnit 5.4 og bilag 7, Transportruter til udbringningsarealer.

Det vurderes, at der er valgt de mest hensigtsmæssige kørselsveje, og at der ikke er væsentlige gener for omkringboende ved udkørsel, når det gøres som beskrevet, og når gældende lovgivning efterleves. Der stilles således ikke yderligere vilkår til udbringning.

5 Forurening og gener fra husdyrbruget

5.1 Ammoniak og natur

Ammoniakreduktionskravet

I de enkelte delafsnit vil påvirkningen med ammoniak fra anlægget på beskyttet natur, Natura 2000 og bilag IV arter blive vurderet separat.

Fordampningen af ammoniak vil primært ske fra stalde og som ammoniaktab fra lagre af husdyrgødning.

Ansøger anvender ammoniakreducerende tiltag med skrabere på spalterne samt af foderop-timering (se afsnit 3.2 og 3.4). Dette gør, at projektet lever op til www.husdyrgodkendelse.dk's krav til begrænsning af ammoniakfordampning, samt til Miljøstyrelsens emissionsgrænseværdier.

Beregninger, der er foretaget ud fra Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem viser, at fordampningen af ammoniak fra nudriften er 1397,58 kg N pr. år og i ansøgt produktion 2410,85 kg NH₃ pr. år. Projektet medfører således en stigning i ammoniakfordampningen på 1013,26 kg NH₃ pr. år.

Det generelle krav til reduktion er på 30 %, (beregningsgrundlaget for 2011, hvor ansøgningen er indsendt) af ammoniaktab fra stald og lager. For den del af udvidelsen, som foretages i et eksisterende uændret staldanlæg, omfatter det generelle ammoniakkrav kun udvidelsen. Kravet er opfyldt, jf. beregningerne i ansøgningssystemet.

Der er beregnet BAT-niveau i henhold til Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT). Der er fastsat grænseværdier for husdyrbrug med konventionel produktion af malkekvæg – både i gyllebaserede staldsystemer og med dybstrøelse. Se beregningen bilag 8. Samlet BAT niveau for den ansøgte drift er 2519,47 kg N/år. Det vil sige, at projektet overopfylder BAT med 108,62 kg N/år.

Tabel 11 viser en oversigt over ammoniakemissionen ifølge Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem sammenholdt med den maksimale emission, jf. Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier (BAT-standardvilkår).

Tabel 11. Ammoniak-emission fra anlæg

	SAMLET EMISSION (SKEMA 26357) KG N/ÅR	MAX. EMISSION, JF. MILJØSTYRELSENS BAT STANDARDVILKÅR KG N/ÅR	OVEROPFYLDT MED KG N/ÅR
Tilladt dyrehold (nudrift)	(1397,58)	-	-
Ansøgt dyrehold	2410,85	2519,47	108,62

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at kravet om ammoniakreduktion er opfyldt ved anvendelse af foderkorrektion ved kørerne samt ved anvendelse af skrabere. Vurderingen er foretaget på baggrund af de tal, som fremgår af ansøgningsskemaet. En mere detaljeret redegørelse for staldsystemer m.v. kan ses i afsnit 3, og ejendommens samlede BAT-redegørelse og – vurdering kan ses i afsnit 7.

Beskyttet natur

I de følgende afsnit behandles beskyttet natur opdelt i beskyttet natur ifølge Naturbeskyttelseslovens §3, natur beskyttet i henhold til husdyrgodkendelseslovens § 7, Natura 2000 samt Bilag IV-arter og rødlistearter.

Natur beskyttet ifølge Naturbeskyttelseslovens § 3

Sønderborg Kommune har kortlagt § 3 naturtyper inden for 1.000 m fra anlæggene ved en gennemgang i felten. Naturtyperne er vist i tabel 12 og på et kort i bilag 13. Vurderingen af beskyttet natur i Natura 2000 områder er vurderet i afsnittet om Natura 2000.

Naturforholdene er vurderet ud fra tidligere registreringer samt ved en gennemgang af bufferzonen for arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 samt for øvrige levesteder for særligt beskyttede arter opført på habitatdirektivets bilag IV, fredede dyr og planter samt rødlistede arter.

Tabel 12 er en oversigt over identificerede naturarealer i 1.000 meter screeningszonen

Tabel 12: Oversigt over natur beskyttet i henhold til naturbeskyttelsesloven § 3 (NBL § 3) inden for 1.000 meter fra anlægget samt angivelse af om der er registreret bilag IV arter ved besigtigelsen. De enkelte id. nr. kan genfindes på bilag 13.

Id nr.	Naturtype	Nbl § 3	Hbl § 7 kat 3	Total deoposition	Mer deoposition	Habitat Bilag IV
2077	overdrev	x	X			
2078	overdrev	x	X			
2080	skov/krat					
2327	overdrev	(x)	(x)			
2328	eng	x				
2329	eng	x				
2330	eng/mose	x				
2331	mose	x				
2332	vandhul	x				
2333	mose	x	X			
2335	eng	x				
2336	eng	x				
2337	eng	(x)				
2344	strandeng	x				
2345	eng	(x)				
2346	vandhul	x				
2347	eng	(x)				
2348	græs					
2349	overdrev	(x)	(x)	0,3	0,8	

Id nr.	Naturtype	Nbl § 3	Hbl § 7 kat 3	Total deoposition	Mer deoposition	Habitat Bilag IV
2350	eng	(x)				
2351	krat					
2352	overdrev	x	X			
2353	overdrev	x	X	0,4	0,2	
2354	vandhul	x				
2355	mose	x	X			
2356	græs					
2357	eng	x				
2358	eng	x				
2359	eng	x				
2360	mose	x	X			
2361	overdrev	x	X			
2362	eng/mose	x	X			
2363	eng	x				
2364	vandhul	x				
2365	eng	x				
2370	overdrev	(x)	(x)	0,1	0,2	
2371	eng	(x)				
2372	eng/mose	x	X			
2373	vandhul	x				
2374	overdrev	x	X			
2391	eng	(x)				

Inden for 1000 meter fra Vemmingbundvej 19 findes der i alt op mod 36,8 ha beskyttet natur. Langt størstedelen af den beskyttede natur findes nordøst for ejendommen i det store lavbundsområde ved Vemmingbund.

Skov- og Naturstyrelsen har i sin "Vejledning vedrørende sagsvurdering for lokale miljøeffekter som følge af luftbåret kvælstof ved udvidelse og etablering af husdyrbrug" fra 2003 (2005) vurderet at ekstra belastning på mindre end 0,5 – 1 kg N / ha/år kan antages at være uvæsentlige såfremt der ikke er tale om særlig næringsfølsomme naturområder og såfremt naturtypens grænseværdi ikke allerede er overskredet.

Ansøgers konsulent har leveret tre beregninger af kvælstofdeposition til udvalgte lokaliteter, som alle er overdrev. Værdierne fremgår af tabel 13. Af dem ses, at de beregnede merdepositioner alle er mindre end 1 kg N/ha/år. Baggrundsbelastningen i de tre naturpunkter er ifølge kort fra Conterra 14-15 kg N/ha/år.

Tabel 13: Depositionsberegninger i udvalgte naturpunkter.

Naturpunkt	Afstand (meter)	I alt (kg N/ha/år)	Baggrundsbelastning (kg N/ha/år)	Merbelastning (kg N/ha/år)
2353	380	0,4	14,6	0,2
2349	320	0,8	14,7	0,3
2370	450	0,2	14,2	0,1

Naturtyper, som påvirkes af kvælstof fra luften, kan ændre fysisk karakter som følge af ændringer i plantesamfundene. Ofte vil en næringsberigelse resultere i en øget biomasseproduktion. Ved manglende naturpleje er resultatet tilgroning.

Tålegrænser for de forskellige naturtyper mht. ammoniaknedfald varierer betydeligt jf. Vejledning tabel 14.

Tabel 14: Tålegrænser for forskellige naturtyper mht. ammoniaknedfald (Faglig rapport fra arbejdsgruppen om ammoniak Faglig rapport fra DMU, nr. 568 2006)

Naturtype	Tålegrænse	Differentiering
Overdrev	10-25	Sure overdrev 10-20, kalkholdige overdrev 15-25
Klit	10-25	klit 10-20, fugtige klitlavninger 10-25
Hede	10-25	tør hede 10-20, våd hede 15-25
Fersk eng	15-25	
Strandeng	30-40	
Mose (og kær)	5-25	højmoser 5-10, hængesæk, tørvelavninger 10-15, fattigkær og hedemoser 10-20, kalkrige moser og væld, rigkær 15-25
Løvskov	10-20	
Nåleskov	10-20	

Natur beskyttet ifølge Husdyrgodkendelseslovens § 7

Et udvalg af de mest næringsstoffølsomme naturtyper er særligt beskyttede i forhold til forurening med næringsstoffer fra husdyrproduktion.

Registreringen af kategori 2 natur og delvist af kategori 3 natur bygger på de naturtyperegistreringer, der er foretaget af § 3 beskyttede heder, moser og overdrev (se tabel 12).

Kategori 3 naturen omfatter ud over heder, moser og overdrev også ammoniakfølsomme skove. Miljøstyrelsen har udarbejdet et ”vejledende kort over potentiel ammoniakfølsom skov”. Der er altså ikke tale om en konkret udpegning, der skal foretages en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde af, om skoven er omfattet. Der kan også være skovarealer, der konkret vurderes at være ammoniakfølsomme, selvom de ikke fremgår af kortet. For at være ammoniakfølsom skal skoven opfylde mindst et af følgende tre kriterier:

1) der har været skov på arealet i lang tid (i størrelsesorden mere end ca. 200 år), så der er tale om gammel »skovjordbund«,

2) skoven er groet frem af sig selv på et naturareal, fx tidligere hede, mose eller overdrev, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode svarende til perioden for gammel »skovjordbund« (dvs. i størrelsesorden mere end ca. 200 år), eller

3) der i skoven er forekomst af naturskovindikerende eller gammelskovesarter, som er medtaget på listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af skovlovens § 25.

Kategori 1

Der er ikke registreret kategori 1 natur inden for 1000 meter fra anlægget, se desuden afsnit x om Natura 2000.

Kategori 2

Det nærmeste naturarealer, der hører under kategori 2 er et overdrev, der ligger 935 syd for den sydlige gyllebeholder.

Kategori 3

Moser: Inden for en afstand af 1000 meter fra Vemmingbundvej 19 findes en række moser, der er beskyttede af naturbeskyttelseslovens § 3 og som dermed hører under kategori 3. Størstedelen af mosearealerne omfatter rørsumpene, der findes i det store lavbundsområde ved Vemmingbund.

Skove: I en afstand af 700 meter fra ejendommen er mindre areal med fredskov. Fredskove er at betegne som gammel skov. Denne skov er en stævningsskov, der blev ikke fundet orkideer eller andre fredede eller beskyttede arter i skoven ved besigtigelsen. Skoven består af stævnet hassel med indslag af rødgran.

Overdrev: Inden for 1000 meter fra ejendommen findes en række overdrev, de er nærmere beskrevet i foregående afsnit om beskyttet natur.

Der er foretaget beregninger af kvælstofdeposition til overdrevene på lokaliteterne 2349, 2353 og 2370, som kan ses i tabel 13. Beregningerne viser, at der ikke vil være en merdeposition på mere end 1 kg N/ha/år til overdrevene. Moserne og skoven ligger længere væk og der vil derfor heller ikke være merdeposition på mere end 1 kg N/ha/år.

Miljømyndighedens vurdering

§ 3 natur

De tre overdrev, som der er beregnet ammoniakdeposition til, har en baggrundsbelastning på 14 - 15 kg N/ha/år. I tabel 14 ses det, at tålegrænsen for overdrev er på 15 - 25 kg N/ha/år for kalkholdige overdrev, som er den type overdrev, der er tale om her.

Det vurderes at merbelastningen med N på 0,1 - 0,3 kg N/ha/år på lokalitet 2353, 2349, 2370 ikke er af en størrelsesorden, der vil medføre tilstandsændringer på arealet. På de resterende lokaliteter vil merdepositionen være mindre end i de tre beregnede punkter og Sønderborg Kommune vurderer på den baggrund, at der ikke vil være tale om målbare ændringer i tilstanden af de pågældende naturområder.

Det vurderes derfor, at gennemførelse af det ansøgte projekt ikke vil medføre en påviselig tilstandsændring af beskyttet natur.

§ 7 natur

Sønderborg Kommune har ikke foretaget beregninger til det nærmeste § 7 - kategori 2 areal, som er et overdrev, der ligger 935 meter syd for den sydlige gyllebeholder. Naturpunkt 2370 ligger 450 meter sydøst for beholderen og vil modtage en merdeposition på 0,1 kg N/ha/år som følge af projektet. På den baggrund finder Sønderborg Kommune det rimeligt, at antage,

at § 7 arealet vil modtage under 0,1 kg N/ha/år som følge af projektet, hvilket ikke anses for at være en væsentlig påvirkning.

Ejendommen ligger tæt på flere arealer, der er omfattet af § 7 – kategori 3. Besigtigelserne og depositionsregningerne viser dog, at alle disse arealer vil modtage under 1 kg N/ha/år som følge af projektet. Sønderborg Kommune vurderer på den baggrund, at projektet ikke medfører nogen væsentlig påvirkning med ammoniak på disse arealer og der stilles derfor ikke vilkår af hensyn til disse områder.

Det vurderes samlet, at påvirkningen med luftbåren ammoniak fra ejendommen ikke vil påvirke beskyttet natur væsentligt og der stilles derfor ikke supplerende vilkår.

Natura 2000

Vemmingbundvej 19 ligger ca. 6,7 km sydøst fra det internationale naturbeskyttelsesområde Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov.

Udpegningsgrundlaget for habitatområdet Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov:

- Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger (3140)
- Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks (3150)
- Nedbrudte højmoser med mulighed for naturlig gendannelse (7120)
- Hængesæk og andre kærsmfund dannet flydende i vand (7140)
- Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand (7220)
- Riggær (7230)
- Bøgeskove på morbund med kristtorn (9120)
- Bøgeskove på muldbund (9130)
- Egeskove og blandskove på mere eller mindre rig jordbund (9160)
- Skovbevoksede tørvemoser (91D0)
- Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld (91E0)
- Stor Vandsalamander (1166)

Udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov:

- Hvepsevåge
- Rørhøg
- Isfugl

Ifølge Natura 2000 plan 2010-2015 for Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode skov er truslerne:

- Arealreduktion/fragmentering mod områdets rigkær
- Næringsstofbelastning – alle kortlagte naturtyper er negativt påvirket af luftbåret kvælstof.

Den nedre tålegrænse er overskredet for alle naturtyper. For hængesæk samt skovnaturtyperne er den høje ende af tålegrænseintervallerne for kvælstofpåvirkning overskredet for hele arealet.

- Tilgroning af næringsrige søer
- Uhensigtsmæssig hydrologi
- Uhensigtsmæssig drift i elle- og askeskov
- Invasive arter som kæmpe pileurt og japan pileurt
- Forstyrrelser af besøgene påvirker specielt ynglefuglene på udpegningsgrundlaget.

Miljømyndighedens vurdering

Med henvisning til de store afstande og den eksponentiel aftagende ammoniakdeposition - fortynding med afstand til kilden – er der ikke foretaget konkrete beregninger af deponeringen til habitatområdet. Det vurderes, at projektets bidrag til luftbåren N-belastning i de førnævnte habitatområder ikke har nogen betydning og at det derfor ikke er aktuelt at foretage en konsekvensvurdering af habitatområdet.

Bilag IV- og Rødliste-arter

Bilag IV arter er arter omfattet af Habitatdirektivets bilag IV. I Danmark findes der 36 dyrearter, som henhører under denne kategori, heraf nogle sjældne arter mens nogle er mere almindelige.

Habitatdirektivet forpligtiger medlemslandene til at træffe de nødvendige foranstaltninger til at indføre en streng beskyttelsesordning i det naturlige udbredelsesområde for dyrearter, som står på bilag IV. Beskyttelsen af arterne handler blandt andet om at sikre arterne mod at blive efterstræbt (jagt, indsamling, ødelæggelse af æg og yngel). Men medlemslandene skal også sikre, at arternes yngle- og rasteområder ikke beskadiges eller ødelægges, jf. direktivets artikel 12.

Af faglig rapport fra DMU nr. 635 (håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV) fremgår en oversigt over arters udbredelse i grid på 10 X 10 km fordelt over hele landet.

Af listen og ud fra kommunens egne registreringer fremgår at følgende arter registreret i nærområdet til Vemmingbundvej 19:

Dværgflagermus	(Pipistrellus pipistrellus)
Brunflagermus	(Nyctalus noctula)
Sydflagermus	(Eptesicus serotinus)
Pipistrelflagermus	(Pipistrellus pipistrellus)
Langøret flagermus	(Plecotus auritus)
Troldflagermus	(Pipistrellus nathusii)
Vandflagermus	(Myotis daubentonii)
Markfirben	(Lacerta agilis)
Stor Vandsalamander	(Triturus cristatus)

Løvførø	(Hyla aborea)
Spidssnudet Frø	(Rana arvalis)
Strandtudse	(Bufo calamita)

Ved naturafdelingens besigtigelse blev der ikke registreret bilag IV arter. Naturafdelingens registrering er ikke udtømmende for arealernes reelle indhold af bilag IV arter idet besigtigelsen har været fokuseret på identificering af potentielle levesteder og ikke arter. Naturafdelingens registrering viser, at der er naturarealer og biotoper, som potentielt kan være levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted for bilag IV arter.

Der er i 2010 registreret løvførø og strandtudse i det store naturområde ved Vemmingbund. Besigtigelsen viste, at der i området er mange egnede levesteder for begge disse arter, beskrevet i tabel 18 i afsnit 6.6. Der blev desuden registreret vandhuller, der kan være ynglelokaliteter for begge arter. I foråret vil der sandsynligvis være flere lavninger, der står under vand, som også kan fungere som ynglelokaliteter.

På Broagerland er der tidligere registreret forekomst af markfirben. Områdets tørre overdrev kan være levested for denne art.

En del af arterne af flagermus bruger gamle bygninger og træer som deres dagskjul.

”Rødliste 2007” er en fortegnelse over forsvundne, truede, sårbare og sjældne plante- og dyrearter i Danmark. Formålet med listen er dels at danne grundlag for arbejdet med at opretholde naturens mangfoldighed i Danmark og dels opfylde internationale forpligtelser i forhold til Biodiversitetskonventionen. Sønderborg Kommune har ikke konkret kendskab til Rødlistede arter i nærområdet til Vemmingbundvej 19.

De tilbageværende landskabselementer så som levende hegn, beskyttede sten- og jorddiger, småskove, mindre moser og vandhuller danner vigtige spredningsveje og levesteder for områdets dyre og planteliv.

Den beskyttede natur er koncentreret i lavbundsområdet bag Vemmingbund. I nærområdet til Vemmingbundvej 19 er der talrige levende hegn, der i en vis udstrækning forbinder lavbundsområdet med naturområder mod vest. Mange af hegnene står på beskyttede sten- og jorddiger. Hegnene kan især være vigtige ledelinjer for flagermus og løvførø og for spredningen af planter. Mod nord og syd udgør kystlinjen en vigtig ledelinje i landskabet.

Projektet giver ikke anledning til at der fjernes ledelinjer i landskabet.

Det ansøgte projekt kan på kort sigt umiddelbart kun påvirke forekomsten af padde ved eutroficeret af yngle- og fødesøgningslokaliteter, dvs. hovedsageligt vandhuller og enge. De øvrige arter vil være mindre påvirkelige af projektet i forhold til levested og fødesøgning.

Miljømyndighedens vurdering

I afsnit 5.1 om anlæggets påvirkning af § 3 natur redegøres der for, at merpåvirkninger på under 1 kg ikke vil kunne medføre en påviselig tilstandsændring af naturtypen. Det ansøgte projekt ved Vemmingbundvej 19 medfører i henhold til beregningerne ingen merbelastninger på 1 kg eller derover på beskyttet natur. Derfor vurderes det, at projektet ikke vil medføre en merbelastning, som kan skade leve- og ynglelokaliteter for særligt beskyttede arter. Der stilles derfor ikke særlige vilkår til beskyttelse af rødlistede- eller bilag IV arter.

Det vurderes desuden, at det ansøgte projekt ikke vil medføre negative påvirkninger på flagermusarternes dagskjul eller fødegrundlaget for dem.

5.2 Lugt

Ansøger oplyser, at der rengøres jævnligt i og omkring bygninger og siloer med henblik på at minimere risikoen for lugt og for at der ikke skal opstå uhygiejniske forhold. Håndtering af ensilage vil ske således, at eventuelle lugt- og fluegener for nabobeboelser minimeres. Kasseret ensilage fra ensilagepladser eller –siloer vil blive fjernet løbende og opbevaret overdækket med plast eller lignende for at forhindre lugtgener.

Gylle pumpes i en fast pumpeledning fra staldanlægget til hhv. gyllebeholderen nær den øvrige bygningsmasse, hhv. til gyllebeholderen syd for Vemmingbundvej.

Miljøstyrelsens ansøgningsssystem har beregnet hvilke afstande, der mindst skal være fra staldene til forskellige beboelsestyper, se tabellen nedenfor. Her ses også de målte afstande til den nærmeste zonegrænse eller beboelse indenfor hver type. På kortet bilag 9 ses cirkler med geneafstande og konsekvensafstand, samt bl.a. hvilke konkrete områder, det drejer sig om.

Tabel 15. Lugtemission fra anlægget beregnet via www.husdyrgodkendelse.dk, samt aktuelle afstande.

Områdetype	Lovens krav til minimum afstand (geneafstanden) (m)	Aktuel afstand fra teoretisk lugtcentrum (m)
Byzone (indtil 2013)	247,54	441
Byzone		388
Sommerhusområde		533
Samlet bebyggelse	162,43	747
Enkelt bolig	78,28	308

Af tabellen ses, at de aktuelle afstande er større end de beregnede lugtgeneafstandene for alle områdetyper.

Lugtgeneafstandene er beregnet som for fuld besætning. Alle eksisterende og nye stalde indgår i beregningen.

Lugtens udbredelse i nærområdet afhænger bl.a. af antal og typer af husdyr og geografisk placering. Disse faktorer indgår i lugtberegningen.

På bilag 9 vises anlæg og naboer. Der er afstandsangivelser til de nærmeste zonegrænser indenfor byzone/sommerhusområde, afstand til nærmeste beboelse indenfor samlet bebyggelse samt nærmeste nabo uden landbrugspligt. Der er cirkler for de beregnede geneafstande for de tre områdetyper. Endelig er der en cirkel for den beregnede lugtkonsekvensradius.

Miljømyndighedens vurdering

Lovens minimumskrav til afstande fra stalde til nærmeste zonegrænse og beboelser indenfor de respektive områdetyper er overholdt. Kommunen vurderer derfor, at lugt fra staldene ikke vil give væsentlige gener for naboerne.

Der er beregnet en konsekvensradius er på 300 m. Der kan rent undtagelsesvist forekomme registrerbar, men ikke genegivende lugt fra landbruget uden for konsekvensområdet. Den beregnede konsekvensradius vil indgå som en parameter i vurderingen af, hvilke parter der skal høres i forbindelse med behandlingen af ansøgningen.

I de to eksisterende gyllebeholdere skal der være det lovpligtige intakte flydelag, der næsten stopper for lugtafgivelse. Det er derfor kommunens vurdering, at lugt fra gyllebeholderne ikke vil være til gene for naboerne.

Når gyllen skal omrøres og bringes ud, vil der altid være lugtgener. Det er kommunens vurdering, at ansøger ved at efterleve de generelle regler og ved at så vidt muligt at begrænse udbringningen til ugens hverdage, tager tilstrækkeligt hensyn til de naboer, der kunne blive mest generet af dette.

For at sikre omkringboende mod opståede gener, fastsættes vilkår om maksimalt dyrehold på stald ad gangen. Der stilles ligeledes vilkår til, at håndtering af gylle skal undgås på lørdage eller søn- og helligdage, samt vilkår om advisering af de beboere i boligområder, som ønsker det.

Sønderborg Kommune vurderer samlet, at der er sikret tilstrækkeligt mod lugtgener.

5.3 Fluer og skadedyr

Ansøger oplyser, at der generelt ikke har været problemer med fluer på ejendommen. Der anvendes Stalosan i kalveboksene og sengebåsene. Ansøger vurderer, at de desinficeringsmidler, der anvendes på nuværende tidspunkt, på bedst tænkelige måde kombinerer krav til bedre miljø og tilstrækkelig rengøring.

God gødningshåndtering og en generel god staldhygiejne med fjernelse af gødnings- og foderrester sikrer, at der kun er minimalt med fluer.

Rotter bekæmpes ved hjælp af en kommunal foranstaltning til rotter (kasser med gift). Opbevaring af foder sker på sådan en måde, at risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.) minimeres.

Miljømyndighedens vurdering

For at sikre hensynet til omkringliggende nabobeboelser stilles der vilkår om, at fluer bekæmpes i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Statens Skadedyrlaboratorium. Endvidere stilles der vilkår om, at opbevaring af foder samt rengøring af arealer omkring fodersiloer sker på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).

5.4 Transport

Til- og frakørselsforhold til ejendommen foregår fra én driftsmæssig tilkørsel fra Vemmingbundvej. Den er syd for bygningerne, og deles med privaten.

Udviklingen i antallet af forskellige typer transport ses af tabellen nedenfor.

Tabel 16. Antal transportere før og efter udvidelse

ART	ANTAL TRANSPORTER FØR UDVIDELSE	ANTAL TRANSPORTER EFTER UDVIDELSE
Flydende husdyrgødning	160	335
Fast husdyrgødning	9	31
Grovfoder	50	150
Kraftfoder	6	6

Brændstof	8	8
Mælk (afhentes hver anden dag)	182	182
Indlevering af dyr	0	0
Udlevering af dyr til slagtning	12	12
Udlevering af dyr til levebrug	0	24
Døde dyr	12	12
Øvrige transporter	12	12
I alt	451	772

Ansøger vurderer, at støj fra transporterne overholder gældende retningslinjer. Mælk afhentes pt. ca. kl. 9.30. Øvrige transporter foregår i dagtimer og på hverdage. Der er ikke tæt beboede områder på ruten.

Se bilag 7 over transportveje for gylle og fast gødning.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at transporter - ud over udbringning af husdyrgødning – i gennemsnit stiger fra 5,4 pr. uge til 7,5 pr. uge. Det vurderer vi ikke vil medføre væsentlige gener for omboende.

Transporter af gylle og fast husdyrgødning anslås at stige 169 til 381 stk. De fleste transportruter ligger i åbent land, og vurderes ikke at medføre uacceptable gener for omboende. Nogle få marker ligger imidlertid syd og øst for Broager, og her går transportruterne gennem byzone ad hhv. Dyntvej, Ramsherred, Sct. Pauli, Nejsvej og Broagervigvej. Kommunen stiller derfor vilkår om, at der ikke må transporteres flydende eller fast gødning fra ejendommen på lørdage, søndage og helligdage ad Dyntvej, Ramsherred, Sct. Pauli, Nejsvej og Broagervigvej.

Kommunen gør opmærksom på, at transport af gylle er omfattet af EU's biproduktforordning (1774/2002EF, bilag II, kapitel II, pkt.1). Bestemmelsen administreres af Fødevarerstyrelsen.

Sønderborg Kommune vurderer, at når ovenstående bestemmelse efterleves, er det ikke nødvendigt at stille yderligere vilkår til transportformen.

5.5 Støj fra anlægget og maskiner

Ansøger oplyser, at

- Der forefindes en kompressor i værkstedet, der bruges efter behov.
- Der er en vakuumpumpe til malkeanlægget. Den kører kl. 5-7 og 16-18.
- Der anvendes isbank til køling af mælketank – ingen støj herfra.
- I laden er en kornvalse, der anvendes ca. 15 min hver formiddag.

Ansøger forventer ikke, at driften vil medføre støjgener. Derfor er der ikke foretaget særlige foranstaltninger.

Ejer forventer at kunne overholde de almindelige grænser for tilladelig støjbelastning i Miljøstyrelsens vejledning nr. 6/1984, fordi støjen aftager eksponentielt med afstanden til lyd-kilder.

Støj foranlediget af markdriften er ikke medtaget i redegørelsen, idet denne ikke er påvirket af den ansøgte udvidelse.

Virksomhedens bidrag til trafikstøjen i området vurderes at være begrænset i forhold til den samlede trafikbelastning og ændres ikke væsentlig som følge af ansøgningen.

Miljømyndighedens vurdering:

Der vurderes ikke at være behov for specifikke vilkår for støjbegrænsning. Der fastsættes de generelle støjgrænser for virksomheden i overensstemmelse med vejledning fra Miljøstyrelsen nr. 5 fra 1984. I tilfælde af, at det på et senere tidspunkt findes nødvendigt (fx pga. klager), at virksomheden dokumenterer, at støjvilkårene kan overholdes, stilles der vilkår om, at miljømyndigheden kan forlange en eftervisning af, at de fastsatte støjvilkår kan overholdes.

5.6 Støv fra anlæg og maskiner

Ansøger oplyser, at visse faktorer som fx støj- og støvgener ikke er beregnet eller målt. Driften forventes ikke at medføre væsentlige støvgener uden for ejendommens eget areal.

I forbindelse med levering af kraftfoder og kørsel med grovfoder kan der opstå støvgener, hvilket dog oftest er af begrænset karakter. Ved udvidelsen vil foderforbruget stige, men blandingen i sig selv forårsager ikke væsentlige støvgener. Intern kørsel med foder og ensilage sker overvejende på befæstede arealer.

Da der sker en stigning i antallet af transportere, kan det ikke udelukkes, at der kan forekomme støv fra den grusbelagte indkørsel.

Miljømyndighedens vurdering

Med hensyn til støvgener fra gården forventes det ikke at give væsentlige problemer. Der er mere end 200 m fra såvel gårdens bygninger som den grusbelagte indkørsel til nabobeboelser. Dog henvises der til god landmandspraksis, at al transport til og fra bedriften skal, for at begrænse støvgener, foregå ved hensynsfuld kørsel, samt at alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udkørsel, således at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

Der stilles vilkår om, at stalde, anlæg, udenomsarealer m.v. skal vedligeholdes, så der ikke kan opstå væsentlige støvgener udenfor ejendommens eget areal.

5.7 Lys

Der er lys i staldene døgnet rundt, dog med reduceret mængde om natten (natsænkning).

Ansøger oplyser, at FarmTest viser, at selv med fuld elektrisk belysning er lysstyrken i de fleste stalde for svag til at nå det anbefalede niveau på mindst 100 lux. Desuden dæmper ansøger de fleste lys i stalden til natbelysning allerede ved 18-tiden. Det betyder, at der i kun omkring 12 timer i døgnet er fuld belysning i stalden. Det er vigtigt, at lysstyrken er tilstrækkelig for, at køerne har gavn af lyset. For optimal mælkeproduktion og reproduktion har flere forsøg vist, at malkende køer skal have 16-18 timers lys og 6-8 timers mørke i døgnet.

Der findes udendørs lyskilder ejendommen (for placering henvises til kortbilag 6 med Opbevaring og lys). Udendørs lys er med bevægelsessensor.

Miljømyndighedens vurdering

Anlæggets placering taget i betragtning og med den forventning, at de eksisterende læhegn vurderes til at yde en tilstrækkelig sikring imod lysgener for omboende, stilles ikke vilkår til lys.

6 Beskrivelse og vurdering af arealerne

I de følgende afsnit er arealanvendelsens indvirkning på miljøet vurderet. Der vurderes på beskyttet natur efter naturbeskyttelseslovens § 3 og § 7, Natura 2000 områder, vandmiljøet og grundvandsforhold. Der er desuden vurderet på, om virksomheden overholder harmonikravet og om der er problemstillinger vedrørende planforhold, som gør sig gældende. Arealanvendelsens påvirkning af kulturelementer i landskabet, som f.eks. beskyttede jord- og stendiger og fortidsminder og andre aktuelle fredninger vurderes også.

Ændringer i husdyrbrugets ejede og forpagtede udbringningsarealer skal anmeldes til kommunen og have kommunens accept, før ændringen kan finde sted jf. §§ 15-16 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Anmeldelsen skal ske før planårets begyndelse den 1. august. Kommunen vurderer om sådanne ændringer af udbringningsarealerne kan ske inden for rammerne af denne godkendelse.

Bemærk at den del af godkendelsen der vedrører arealerne, skal være kendt af de personer, der er beskæftiget med den pågældende del af arealdriften.

Tabel 17 viser udspretningsarealerne og bilag 14, deres geografiske beliggenhed. Græsningsarealer, der ikke anvendes som udspretningsarealer er indtegnet som aftalearealer.

ALLE AREALER	HER AF UDBRINGNINGSAREAL
Ejet areal Vemmingbundvej 19 (15,78 ha græsningsarealer ikke medtaget)	ca. 69,62 ha
Forpagtet areal Busholmvej 19. Ejet af Wandy Hanemann (mark nr. 60-0, 61-0, 62-0 og 63-0)	ca. 10,66 ha
Forpagtet areal ved Iller, ejet af Chresten Andreas Jørgensen (mark nr. 50-0, 51-0, 52-0, 53-0 og 55-0) (mark 55-0 er et græsningsareal)	ca. 13,98 ha
Forpagtet areal ved Mølmark, ejet af Bent Bruning (mark nr. 41-0)	ca. 3,00 ha
I alt til rådighed	ca. 97,26 ha

Der modtages ikke slam eller andre affaldsprodukter til udbringning på udspretningsarealet.

6.1 Harmoniareal

Ifølge den gældende husdyrgødningsbekendtgørelse må der højst udbringes en husdyrgødningsmængde svarende til 2,3 DE pr. ha pr. planperiode, under forudsætning af overholdelse af Betingelserne for anvendelse af 2,3 DE/ha for kvægbrug, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 915 af 27. juni 2013.

Hvis der på et tidspunkt ikke er tilstrækkeligt udbringningsareal til rådighed, skal dyreholdet derfor mindskes, så de gældende harmonikrav kan overholdes.

Der er 126,7 ha ejede og forpagtede arealer på ejendommen. Her af anvendes 96,71 ha til udbringning med fuldt husdyretryk og 17,41 anvendes til afgræsning og udbringning med reduceret husdyretryk.

222,35 DE husdyrgødning afsættes på 96,71 ha ejede og forpagtede udspretningsarealer svarende til et husdyretryk på 2,3 DE/ha.

9,87 DE husdyrgødning afsættes på 12,34 ha (hovedsageligt § 3 arealer), som er indtastet som gylleaftaler idet husdyrgødning her kun afsættes ved afgræsning med et husdyrtryk på ca. 0,8 DE/ha i gennemsnit.

7,45 DE husdyrgødning afsættes på 5,07 ha (mark 31-0 og mark 12-0 som delvist er § 3 arealer), men som har modtaget husdyrgødning både ved afgræsning og udkørt husdyrgødning svarende til i alt 1,47 DE/ha i gennemsnit.

72,3 DE husdyrgødning afsættes til biogas.

Alle arealer ligger i nitratklasse 1, men arealer beliggende i indsatsområde for nitrat er tvunget i nitratklasse 3. Beregninger viser, at der maksimalt må være et husdyrtryk på 1,49 svarende til en reduktion i dyretryk på 64,85 % (vægtet gennemsnit af 85 % på arealer i nitratklasse 1 og 50 % på arealer i nitratklasse 3) eller en N-udvaskning på maksimal 41,7 kg N/ha. Ansøger har valgt at reducere N-udvaskningen ved at etablere 8 % efterafgrøder ud over Plantedirektoratets norm. Herved er N-udvaskningen på 41,6 kg N/ha og kravet er opfyldt.

I ansøgningen produceres der i alt 311,97 DE husdyrgødning. Her af afsættes 239,67 DE inden for bedriften og 72,3 DE eksporteres til biogas.

Miljømyndighedens vurdering

Samlet er der i ansøgningen 96,71 ha ejede og forpagtede udbringningsarealer samt 17,41 ha afgræssede arealer udenfor udbringningsarealet. Der er i alt ansøgt om 311,97 DE. Der fraføres 72,3 til biogas og 17,32 DE afsættes udenfor udbringningsarealet. Da ansøger har ansøgt om at afsætte 239,67 DE indenfor bedriften, er husdyrbrugets samlede udbringningsareal større end det mindst tilladte jf. Bek. om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. Derfor vurderer miljømyndigheden, at harmonikravet er opfyldt.

Som dokumentation for, at de 72,3 DE afsættes til biogas, stiller Sønderborg Kommune vilkår om, at der senest når dyreholdet på Vemmingbundvej 19 når op på 239,67 DE, skal foreligge en skriftlig aftale med et biogasanlæg om modtagelse af gylle svarende til 72,3 DE.

6.2 Lokalisering og planmæssige forhold

De planmæssige forhold fremgår af bilag 14.

Ejendommen og de tilhørende arealer ligger mellem omkring Broager.

Zonestatus: Arealerne 12-0 og 13-0 ligger helt eller delvist i lokalplanlagt område i byzone. De resterende udspretningsarealer er beliggende i landzone.

Arealerne 20-0, 13,0, 12-0, 14-0, 15-0, 9-0, 8-0, 21-0 og 10-0 ligger helt eller delvist inden for en afstand af 200 meter til byzone eller lokalplanlagte områder udlagt til boligformål.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune stiller ingen vilkår til arealerne som vedrører planmæssige forhold. Det vurderes, at de generelle regler er tilstrækkelige.

6.2.1 Påvirkninger af søer og vandløb

Søer og vandløb samt terrænhældninger kan ses på bilag 15.

I henhold til Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 26 må flydende husdyrgødning ikke udbringes på stejle skråninger med en hældning på mere end 6° ned mod vandløb, søer over

100 m² eller fjorde inden for en afstand af 20 m fra vandløbets, søens eller fjordens øverste kant.

6.3 Opland til søer og vandløb

Opland til søer

Ingen af arealerne ligger i opland til fosforfølsomme søer.

Vandløb

Krumbæk løber langs arealerne 21-0 og 20-0. Krumbæk er beskyttet og målsat i vandplanen til god økologisk tilstand til faunaklasse 5. Begge marker skråner ca. 5 grader mod vandløbene. Ved mark 21-0 skråner marken ikke direkte mod vandet, men vinkelret på enden af vandløbet, hvorfor gylle ved et evt. uheld højst sandsynligt vil løbe forbi vandløbet. Mark 20-0 skråner over en strækning på 125 meter i gennemsnit ca. 5 grader mod et hjørne af krumbækken. Ved en besigtigelse har Sønderborg Kommune vurderet, at der er stor risiko for at overfladeafstrømning fra marken ender i bækken. Dermed er der også en potentiel risiko for en gylleforurening.

Krumbækken er et godt fiskevandløb. Den er af meget varierende kvalitet set over hele vandløbets længde, men samlet set et af kommunens gode vandløb. Ved målestation 413-6350, ca. 680 meter nedstrøms for marken, blev der i 2009 foretaget fiskeundersøgelser i oktober 2009, hvor der på en 50 meter lang strækning blev fanget 5 ørreder. Ved en tilsvarende undersøgelse ved målestation 413-6300 ca. 2,7 km længere nedstrøms blev der også foretaget fiskeundersøgelser i oktober 2009, hvor der på en 40 meter lang strækning blev fanget 46 ørredyngel og 4 større ørreder.

Marken ligger i tæt ved vandløbets udspring og et eventuelt uheld vil medføre forurening i næsten hele vandløbets udstrækning, hvilket vil få store konsekvenser for biologien og reproduktion af fisk.

Der løber også vandløb langs markerne 31-0, 8-0, 7-0, 5-0, 61-0 og 62-0.

Mark 31-0, 8-0, 61-0 og 62-0 dyrkes og der er indtegnet 10 meter dyrkningsfri bræmme mellem marken og vandløbet i ansøgningen. Markerne hælder ikke mod vandløbene. Mark 5-0 og 7-0 er afgræsningsarealer, hvor der ikke udbringes gylle. Arealerne hælder ikke mod vandløbene.

Ifølge Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 30 stk. 2 må husdyrgødning, afgasset vegetabilsk biomasse, ensilagesaft, restvand og mineralsk gødning (handelsgødning) ikke udbringes på en måde og på sådanne arealer, at der er fare for afstrømning til vandløb, herunder dræn, søer over 100 m² og kystvande.

Miljømyndighedens vurdering

Arealer, som er beliggende ned mod vandløb, skråner ikke over 6 grader mod vandløbene. Sønderborg Kommune vurderer på mark 8-0, 31-0, 61-0 og 62-0, at erosion af udbragt husdyrgødning til vandløbene under kraftige regnskyl, ikke udgør en risiko, såfremt der oprettholdes en dyrkningsfri bræmme på minimum 10 m, som angivet i ansøgningen. Mark 5-0 og 7-0 er afgræsningsarealer og der er af den grund ingen risiko for erosion af udbragt husdyrgødning.

På mark 20 har kommunen derimod vurderet, at der er stor risiko for, at erosion af udbragt husdyrgødning ved kraftige regnskyl vil løbe i Krumbækken. Samtidig har kommunen vurderet, at konsekvensen for biologien og reproduktionen af fisk i vandløbet ved en eventuel forurening med gylle vil være stor. For at sikre vandløbet og for at sikre, at Husdyrgødningsbe-

kendtgørelsens § 30 stk. 2 kan overholdes, stiller Sønderborg Kommune derfor vilkår om, at der på mark 20 etableres en sprøjte- og gødningsfri bræmme på 15 meter fra vandløbets kant. Bræmmens beliggenhed fremgår af bilag 16.

6.4 Påvirkning af fjord & hav

Kvælstof

Alle udbringningsarealerne ligger i oplandet til habitatområdet Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als (H173) samt fuglebeskyttelsesområdet Flensborg Fjord og Nybøl Nor (F64).

Vurderingen af påvirkningen fra arealerne vurderes derfor i afsnittet om Natura 2000.

Fosfor

Ingen af husdyrbrugets udbringningsarealer og aftalearealer er beliggende i oplande til et Natura 2000 område (internationalt naturbeskyttelsesområde), der i henhold til Miljøstyrelsens kortværk er overbelastet med fosfor. Fosforoverskuddet på bedriften er overholdt ifølge ansøgningsskemaet.

Miljømyndighedens vurdering

Kvælstof

Vurderingen af projektets påvirkning af Natura 2000 er foretaget i afsnittet om Natura 2000.

Fosfor

Ingen af husdyrbrugets udbringningsarealer og græsningsarealer er beliggende i oplande til et Natura 2000 område (internationalt naturbeskyttelsesområde), der i henhold til Miljøstyrelsens kortværk er overbelastet med fosfor. Da kravene til P-overskud samtidig er overholdt ifølge ansøgningsskemaet i www.husdyrgodkendelse.dk, vurderer Sønderborg Kommune, at ingen af vandområderne vil blive påvirket væsentligt i negativ retning ved udvaskning af fosfor ved en gennemførelse af projektet.

6.5 Nitrat til grundvand

Grundvandsdata kan ses på bilag 17.

En del af de ansøgte arealer ligger indenfor Broager Vandværks indvindingsopland samt indsatsområde med hensyn til nitrat. Der er vedtaget en indsatsplan for området.

Af indsatsplanen for Broager Vandværk fremgår det, at der ikke gives tilladelse til udvidelse af husdyrproduktioner, der øger nitratbelastningen i indsatsområdet med hensyn til nitrat og at nitratudvaskningen maksimalt må være 50 mg/l ud af rodzonen.

Følgende af de ansøgte arealer ligger helt eller delvist indenfor indvindingsopland og indsatsområde med hensyn til nitrat: 8-0, 9-0, 11-0, 14-0, 16-0, 15-0 og 17-0 delvist, 8-1 delvist, 13-0 delvist, 1-0 delvist og 2-0 delvist, 3-0 delvist.

Følgende arealer ligger helt eller delvist indenfor indvindingsoplandet(IOL) til Broager Vandværk, men udenfor indsatsområde med hensyn til nitrat: 12-0, 21-0, 20-0, 18-0 delvist og 19-0 delvist.

I indsatsplanen for Broager Vandværk stilles der ikke krav til nitratudvaskningen indenfor IOL.

Borerapporterne fra området viser, at lerlaget de fleste steder er meget tyndt (5-10 meter) over det primære grundvandsmagasin. Lerlaget udgøres af moræneler, som er sand- og grus-

blandet og derfor ikke yder den samme beskyttelse som smeltevandsler, der er langt mere finkornet og ensartet i tekturen. Området har en meget kompleks geologi og er i øjeblikket ved at blive kortlagt nærmere af Staten. Resultatet af kortlægningen ventes færdigt i 2015. Grundvandsbeskyttelsen mht. lerlag er derfor endnu ikke fuldt belyst, men den har vist sig lokalt at være ringe.

I ansøgningen er der indtastet sædskifte K12 for samtlige arealer.

I henhold til bilag 3 til Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug har kommunen i områder med en vedtaget indsatsplan mht. nitrat, mulighed for enten at stille krav om planteavlensniveau eller nitratklasse 3 til de marker, der ligger helt eller delvist inden for indsatsområdet.

Arealer beliggende helt eller delvist i indsatsområde er indtastet som nitratklasse 3, da det stiller større krav til udvaskningen end det er tilfældet ved planteavlensniveau. Beregningen i husdyrgodkendelse.dk viser, at når arealerne er indtastede som nitratklasse 3 bliver udvaskningen af nitrat til grundvandet på 45 mg N/l, hvis der etableres 8 % ekstra efterafgrøder ud over Plantedirektoratets norm på udbringningsarealerne. Indtastes de som planteavlensniveau, viser beregningen en udvaskning af nitrat til grundvandet på 50 mg N/l, hvis der etableres 6 % ekstra efterafgrøder ud over Plantedirektoratets norm.

Miljømyndighedens vurdering

Af indsatsplanen for Broager Vandværk fremgår, at nitratudvaskningen fra rodzonen ikke må stige i ansøgt situation. Beregninger fra FarmN viser, at hvis der anvendes 8 % ekstra efterafgrøder ud over Plantedirektoratets norm, vil det resultere i en mer-belastning med nitrat fra rodzonen til grundvandet på 0 mg nitrat/l, hvilket er mindre end i nudrift. Nitratudvaskningen fra rodzonen er ifølge beregninger i FarmN på 45 mg nitrat/l.

Af ansøgningen fremgår, at K12 sædskiftet er valgt og at der etableres 8 % flere efterafgrøder udover det generelle krav. Når der anvendes et K 12 sædskifte, skal efterafgrøder tolkes således, at det er andelen med roer, græs eller græsefterafgrøder, der øges med 8 % jf. Plantedirektoratets notat om Standardsædskifter og referencesædskifter, se bilag 18.

For at komme så tæt som muligt på kravet i indsatsplanen om, at der ikke tillades nogen mer-belastning med nitrat til grundvandet inden for indsatsområdet overholdes, stiller Sønderborg Kommune vilkår om, at beskyttelsesniveauet for nitratklasse 3 for markerne 8-0, 9-0, 11-0, 14-0, 16-0, 15-0, 17-0, 8-1, 13-0, 1-0, 2-0, og 3-0 skal følges. Dette svarer til, at der skal etableres 8 % flere efterafgrøder udover Plantedirektoratets norm.

For at reduktionen i udvaskningen opnås i praksis, må græsarealer i omdrift kun pløjes i perioden 1. marts til 1. juni jf. Plantedirektoratets notat om Standardsædskifter og referencesædskifter, se bilag 18.

Der stilles vilkår til, at der skal anvendes et K 12 sædskifte på bedriften.

Sønderborg Kommune vurderer, at vilkåret i tilstrækkelig grad sikrer, at markdriften ikke vil påvirke grundvandet negativt og stiller ikke yderligere vilkår.

6.6 Beskyttet natur

Beskyttet natur og terrænhældninger kan ses på bilag 19.

Naturtyper omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3 er beskyttede mod tilstandsændringer. En merbelastning af beskyttede naturtyper med næringsstoffer kan have en negativ effekt på naturtyper, som kan medføre tilstandsændringer.

Naturarealer på eller ved arealerne er enten besigtiget i forbindelse med denne godkendelse eller andre eller de er blevet gennemgået via kommunens luftfotos og kort. Oversigt over beskyttet natur og vandhuller på eller i umiddelbar nærhed af udspretningsarealerne ses i tabel 18.

Tabel 18: Oversigt over beskyttet natur og vandhuller på eller i umiddelbar nærhed af udspretningsarealerne. Lokalitetsnummeret fremgår af bilag 13.

Areal	Beskrivelse af naturtypen	Lokali- tets- num- mer	Bilag IV arter	Bræmme- krav
8-1	Grænser op til eng og overdrev. Terrænet skrånere visse steder 6-12 grader mod engen og overdrevet.	2350, 2351, 2361,	Løvfør og strandtudse er registreret 800 meter fra arealerne	Nej
12-0	Ca. halvdelen af marken er eng. Marken hælder 6-10 grader mod engen. Angivet som græsningsareal, hvor der bliver kørt gylle på. Kommunen har vurderet, at dette højst sandsynligt har fundet sted. Ansøger har oplyst, at der køres 1,7 DE/ha/år på arealet.	2327	Der er registreret løvfør 600 meter nord for engen	Nej
31-0	Del af større naturområde. Marken er primært et engareal. Der tages slet og gødes på den sydlige del af marken. Den nordlige del af marken er meget fugtig og kan næppe køres på.		Der er registreret strandtudse og løvfør på marken nord for mark 31-0	Nej
32-0	Grænser op til overdrev mod nord. Overdrevet er tilgroet. Bærer ikke præg af, at have været dyrket. Marken skrånere skråt mod overdrevet med 6-9 grader. Grænser op til eng mod øst og skrånere svagt (1-2 grader mod engen. Engen er svagt saltvandspåvirket. Der er mange kørespor på engen. Angivet som græsningsareal.	2349	Der er registreret løvfør og strandtudse ca. 350 meter fra marken.	Nej
33-0	Del af større naturområde. Marken er et stærkt skrånende overdrevarsareal. Overdrevet er under tilgroning og der er ingen tegn på markdrift. Det meste af marken skrånere over 12 grader (12-20) Arealet kan afgræsses, men er ikke blevet det de senere år. Angivet som græsningsareal.	2349	Nej	Nej
4-0	Del af større naturområde. Eng. Nordlig del af engen består primært af højstauder, bl.a. dunhammer – har tidligere været afgræsset. Sydlige del er slået af. Hele engen er meget fugtig. Lavbundsareal.	2336	Der er registreret løvfør og strandtudse ca. 400 meter øst for marken	Nej

Areal	Beskrivelse af naturtypen	Lokali- tets- num- mer	Bilag IV arter	Brømme- krav
	<p>Arealet kan afgræsses, men er ikke blevet det de senere år.</p> <p>Angivet som græsningsareal.</p>			
5-0	<p>Del af større naturområde.</p> <p>Fugtig eng/mose med store bestande af starrer.</p> <p>Den nordlige del af marken er et overdrevarsareal, som domineres af græsser og hvorpå der tages slet.</p> <p>Lavbundsareal.</p> <p>Arealet kan afgræsses, men er ikke blevet det de senere år.</p> <p>Angivet som græsningsareal</p>	2362 og 2327	Der er registreret løvfrø og strandtudse ca. 280 meter øst for marken	Nej
7-0	<p>Del af større naturområde.</p> <p>Mose, eng og overdrev. "Tappen" mod vest er helt tilgroet og det er næppe muligt at køres gylle på dette areal. Den sydlige del af marken er ikke § 3 areal, men terrænet skrånede her 15 grader mod engen.</p> <p>Eng (lavbundsareal): Der er slået lysesiv af og der er tydelige kørespor.</p> <p>Overdrev: Der er påfyldt med murbrokker og jord på en del af overdrevet. På andre dele af overdrevet er der plantet majs. På de dele, hvor der ikke forekommer overtrædelser, er der registreret flere positivarter for overdrev.</p> <p>Mose. Meget fugtigt lavbundsareal. Høje stauder. Kan delvist anvendes til afgræsning, men er ikke blevet benyttet som sådan de senere år. På moseandelen kræves der dispensation til afgræsning, da det vil ændre naturtypen. Dispensationen blev meddelt den 21. marts 2014.</p> <p>Alt angivet som græsningsareal.</p>	2350 2353 2355		
52-0	<p>Marken grænser op til vandhul.</p> <p>Marken skrånede ikke mod vandhullet.</p>		Vandhullet kan fungere som levested for bilag IV-arter.	nej
53-0	<p>Marken grænser op til en eng samt to vandhuller. Engen betegnes som artsrig.</p> <p>Marken skrånede ikke mod engen eller søerne.</p>	1923, 1924 og 1735	Både eng og vandhuller kan fungere som levesteder for bilag IV-arter, men Sønderborg Kommune har ingen registreringer i området.	Nej
55-0	<p>Angivet som græsningsareal.</p> <p>Stedvist træ/buskebevokset. Den østlige ende af marken er en træbevokset skrånning med en terrænhældning på 12-24 grader.</p> <p>Det samme er tilfældet i den sydlige ende af mar-</p>			

Areal	Beskrivelse af naturtypen	Lokali- tets- num- mer	Bilag IV arter	Bræmme- krav
	ken. I den sydlige ende af marken ligger en sø. Eng. Lavbundsareal.			
62-0	Grænser op til en mose. Arealer hælder ikke mod mosen.		Ingen registreringer i nærheden	Nej

Natur, som er beskyttet af Naturbeskyttelseslovens § 3

Naturtyper omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3 er beskyttede mod tilstandsændringer. En merbelastning af beskyttede naturtyper med næringsstoffer kan have en negativ effekt på naturtypen, som kan medføre tilstandsændringer.

Mark 8-1 grænser op til eng og overdrev. Terrænet skråner flere steder over 6 grader mod engen/overdrevet. På luftfotos ses det, at marken har været dyrket på den del, der hælder mod engen/overdrevet i det omfang, det har været muligt. Engen er sandsynligvis fødesøgningsområde for løvfrø og muligvis for strandtudse. Engen er eutroficeret og der er mange kørespor på engen.

Mark 32-0 skråner over 6 grader mod et overdrev. Mark 32-0 afgræsses.

Mark 52-0 grænser op til et vandhul. Marken skråner ikke mod vandhullet.

Mark 53-0 grænser op til 2 søer. Marken hælder ikke mod søerne. Der er 8 meter fra markafgrænsningen og til den nordligste af de to søer.

Mark 55-0 grænser op til en sø. Marken hælder ikke mod søen.

Mark 31-0 består mest af eng. Marken har i følge ansøgningsmaterialet hidtil modtaget gylle svarende til 1,2 DE/ha og denne praksis kan fortsætte.

Mark 12-0 indeholder ca. 50% eng. Marken har ifølge ansøgningsmaterialet hidtil modtaget gylle svarende til 1,7 DE/ha og denne praksis kan fortsætte.

Mark 62-0 grænser op til mose. Terrænet skråner ikke mod mosen.

Ved afgræssede § 3 arealer

I ansøgningen afsættes 9,87 DE på 17,41 ha ved afgræsning. Heraf er ca. 12 ha § 3 beskyttet natur, som er fordelt på markerne 33-0, 4-0, 5-0, 7-0, 55-0 og 31-0. Ved besigtigelse har Sønderborg Kommune vurderet, at mark 33-0, 4-0, 5-0, 7-0 ikke er blevet afgræsset i de senere år, men at det vil være muligt at gøre det og at det med det angivende græsningstryk ikke vil have nogen negativ indflydelse på § 3 arealerne at de afgræsses. På mosedelen af mark 7-0 kræver det en dispensation, at afgræsse arealet, da afgræsning sandsynligvis vil medføre en tilstandsændring, idet mosearealet med tiden muligvis vil ændre sig til våde engarealer. Dispensationen er meddelt som en selvstændig dispensation d. 21. marts 2014. Sønderborg Kommune har vurderet, at § 3 arealerne på markerne 33-0, 4-0, 5-0, 7-0, 53-0 og 55-0 kan tåle afgræsning med et dyretryk på op til 0,8 DE/ha. Dispensationen er også givet til 2 arealer, som i arealoversigten i ansøgningen er angivet som mark 34-0 og mark 6-0. Disse to

marker er ikke angivet som harmoniarealer i ansøgningen og figurerer derfor ikke andre steder i denne godkendelse end på bilag 7, hvor de er angivet som "ikke harmoni".

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at der ikke vil ske tilstandsændringer på engen, der grænser op til mark 8-1 som følge af driften, da den i forvejen er eutroficeret. Der vil dermed ikke ske nogen tilstandsændring på engen.

Mark 32-0 skråner over 6 grader mod et overdrev. Mark 32-0 er opgivet som et græsningsareal. Sønderborg Kommune vurderer, at afgræsning på mark 32-0 ikke vil påvirke overdrevet negativt.

Mark 52-0, 53-0 og 55-0 grænser alle op til søer, men da ingen af markerne hælder mod søerne, vurderer Sønderborg Kommune, at søerne ikke påvirkes negativt af driften.

Mark 62-0 grænser op til en mose, men da marken ikke hælder mod mosen, vurderer Sønderborg Kommune, at mosen ikke påvirkes negativt af driften.

For at sikre, at § 3 arealerne på mark 12-0 ikke belastes yderligere, stiller Sønderborg Kommune vilkår om, at mark 12-0 maksimalt må modtage 1,7 DE/ha/år.

Ved afgræssede § 3 arealer:

Sønderborg Kommune vurderer, at det ikke har negativ indflydelse på § 3 arealerne på markerne 33-0, 4-0, 5-0, 7-0, 55-0 og 31-0 at græsningstrykket øges til 0,8 DE/ha.

For at sikre, at græsningstrykket ikke stiger til et uønsket niveau, stilles der vilkår til, at markerne 33-0, 4-0, 5-0, 7-0, 55-0 fremover må afgræsses med kreaturer, svarende til maksimalt 8,31 DE (0,8 DE/ha). På disse marker må der ikke tilskudsfodres eller gødes på anden måde.

Mark 31-0 har hidtil modtaget i alt 1,2 DE/ha/år. For at sikre, at mark 31-0 ikke fremover modtager mere gødning end hidtil, stiller Sønderborg Kommune vilkår om, at mark 31-0 maksimalt må modtage 1,2 DE/ha/år.

6.7 Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV arter)

Kommunens padderegistreringer kan ses på bilag 19.

Af faglig rapport fra DMU nr. 635 (håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV) fremgår en oversigt over arters udbredelse i grid på 10 X 10 km fordelt over hele landet.

Af listen og ud fra kommunens egne registreringer fremgår at følgende arter registreret i nærområdet til arealerne:

- Dværgflagermus (*Pipistrellus Pipistrellus*)
- Brunflagermus (*Nyctalus noctula*)
- Sydflagermus (*Eptesicus serotinus*)
- Vandflagermus (*Myotis daubentonii*)
- Troldflagermus (*Pipistrellus nathusii*)
- Pipistrelflagermus (*Pipistrellus pipistrellus*)
- Langøret flagermus (*Plecotus auritus*)
- Markfirben (*Lacerta agilis*)
- Stor Vandsalamander (*Triturus cristatus*)

Markfirbenet lever på sandede jorder og foretrækker sydvendte skråninger med bart jord og sand. Markfirben er meget følsom overfor tilgroning af deres levesteder, idet de nedgravede

æg dels skal have en hvis fugtighed, men også den rette mængde varme fra solen. Bar jord i forbindelse med træer er derfor et godt sted. Udspretningsarealerne er alle lerjorder og det antages derfor, at der ikke lever markfirben på de ansøgte arealer.

Flagermus trues generelt af mangel på hule træer, hvor de lever, samt dårligere fødegrundlag som følge af tilgroede vandhuller.

Stor Vandsalamander trues af, at blive spist af rovdyr eller forurening af vandhuller med næringsstoffer, Spidssnudet frø trues af manglende egnede levesteder for opvækst af yngel og overgødskning af vandhuller og løvfrøer trues af overgødskning af vandhuller og løvdække, som gør vandhullerne uegnede som ynglebiotop.

I vurderingen af, om padder kan have levested og fødesøgningssted på arealerne, er der vurderet på tilstedeværelsen af vandhuller på og ved markerne. Ved vandhuller, er der vurderet på vandhullets egnethed som levested og fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted. Der er ydermere vurderet på vandhullets placering i forhold til kendte populationer.

Beskrivelse og vurderinger vedrørende padder i forbindelse med udspretningsarealerne fremgår af tabel 18.

Mark 8-1 grænser op til eng og overdrev. Terrænet skrånede flere steder over 6 grader mod engen/overdrevet. På luftfotos ses det, at marken har været dyrket på den del, der hælder mod engen/overdrevet i det omfang, det har været muligt. Engen er sandsynligvis fødesøgningsområde for løvfrø og muligvis for strandtudse. Engen er eutroficeret og der er mange kørespor på engen.

Mark 12-0 er delvis eng. Marken har hidtil modtaget husdyrgødning. Engarealet er muligvis fødesøgningsareal for bilag IV arter.

Mark 31-0 er angivet som et græsningsareal, hvor der også bliver kørt med gylle (1,2 DE/ha). Arealet er ikke blevet afgræsset i de senere år. Engarealet fungerer givetvis som levested eller fødesøgningsområde for strandtudse og løvfrø da de tidligere er registreret på naboarealet nord for marken.

Mark 32-0 skrånede over 6 grader mod et overdrev. Der er registreret løvfrø og strandtudse 350 meter fra overdrevet. Mark 32-0 afgræsses.

Mark 52-0 grænser op til et vandhul. Søen er muligt levested for bilag IV arter. Marken skrånede ikke mod vandhullet.

Mark 53-0 grænser op til 2 søer. Begge søer er muligvis levested for bilag IV arter. Marken hælder ikke mod søerne. Der er 8 meter fra markafgrænsningen og til den nordligste af de to søer.

Der er en sø på mark 55-0 søen er muligt levested for bilag IV arter.

Mark 4-0, 5-0, 7-0, 32-0, 33-0 og 55-0 er angivet som afgræsningsarealer, hvor der ikke køres med gylle.

Miljømyndighedens vurdering

Engen, der grænser op til mark 8-1 er muligvis levested for bilag IV-arter. Sønderborg Kommune vurderer, at der ikke vil ske tilstandsændringer på engen som følge af driften på mark 8-1 da den i forvejen er eutroficeret. Der vil derfor ikke ske nogen ændring på engen som levested for bilag IV arter.

Mark 4-0, 5-0, 7-0, 32-0, 33-0 og 55-0 er angivet som afgræsningsarealer, hvor der ikke køres med gylle. Sønderborg Kommune vurderer, at afgræsning op til § 3 arealer ikke har nogen negativ indflydelse på § 3 arealernes funktion som yngle-, leve- og fødesøgningssted for bilag IV arter.

På mark 31-0 er der hidtil kørt med gylle svarende til 1,2 DE/ha. Fremover vil en del af denne gødning ifølge ansøgningen afsættes ved afgræsning. På den baggrund vurderer Sønderborg Kommune, at den ansøgte drift ikke vil have en negativ ændring på engen som levested for løvfrø eller strandtudse. I afsnittet om § 3 natur, er der stillet vilkår, der sikrer, at påvirkningen med kvælstof på arealet ikke øges.

Mark 12-0 er der hidtil blevet gødsket svarende til 1,7 DE/ha og denne praksis ændres ikke. På den baggrund vurderer Sønderborg Kommune, at den ansøgte drift ikke vil forårsage en negativ ændring på engen som fødesøgningssted for bilag IV arter.

Det er Sønderborg Kommunes vurdering, at søer eller vandhuller, der er mere eller mindre lysåbne og ikke fuldstændig tilgroede med vedplanter, kan have betydning for bilag IV arter, primært Stor vandsalamander og Løvfrø. En fortsat eutrofiering af den type søer vil være medvirkende til at accelerere en tilgroning og dermed forringe leve- og ynglevilkår for bilag IV arter, der vurderes at kunne være knyttet til søen.

Mark 53-0 grænser op til to søer, men da marken ikke hælder mod de to søer og da der er en naturlig bræmme på 8 meter til den nordligeste sø, vurderer Sønderborg Kommune, at søerne ikke påvirkes negativt af driften.

I tabel 18 er der en nærmere beskrivelse af hver naturområde og om dette er en egnet lokalitet for Bilag IV arter, primært med fokus på padde da det er disse der er relevante for områderne. Det er angivet om der er krav om ekstra bræmmer omkring naturarealet.

I forbindelsen med projektet ændres der ikke på flagermusenes levesteder i træer og udhuse.

Markfirbenet er ikke aktuelt i forbindelse med markerne og der fjernes ikke levesteder som følge af projektet.

Samlet vurderes, at projektets aktiviteter på arealerne ikke vil medføre en væsentlig negativ påvirkning af levesteder og bestande af bilag IV arter.

6.8 Natura 2000

I de følgende afsnit vil konsekvenserne af godkendelsen for terrestriske og marine Natura 2000 områder blive vurderet. En del af udspretningsarealerne afvander til Lilleskov og Troldmose, habitatområde 189. Desuden afvander en del af udspretningsarealerne til habitatområdet Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als (H173). De Natura 2000 områder der ligger nærmest arealerne fremgår af bilag 20.

Terrestriske Natura 2000 områder

Afstanden til det nærmeste terrestriske Natura 2000 område fra udbringningsarealerne er over 6 km.

Det nærmeste er fugle og habitatområdet Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov.

Udpegningsgrundlaget for habitatområdet Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov (H89):

- Kransnålalge-sø
- Næringsrig sø

- Nedbrudt højmoser
- Hængesæk
- Kildevæld
- Riggær
- Bøg på mor med kristtorn
- Bøg på muld
- Ege-blandskov
- Skovbevokset tørvemoser
- Elle- og askeskov
- Stor Vandsalamander

Udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov (F68):

- Hvepsevåge
- Rørhøg
- Isfugl

Ifølge Natura 2000 plan 2010-2015 for Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode skov er truslerne:

- Arealreduktion/fragmentering mod områdets rigkær
- Næringsstofbelastning – alle kortlagte naturtyper er negativt påvirket af luftbåret kvælstof. Den nedre tålegrænse er overskredet for alle naturtyper og for hængesæk samt skovnaturtyperne er den høje ende af tålegrænseintervallerne for kvælstofpåvirkning overskredet for hele arealet.
- Tilgroning af næringsrige søer
- U hensigtsmæssig hydrologi
- U hensigtsmæssig drift i elle- og askeskov
- Invasive arter som kæmpe-pileurt og japan-pileurt
- Forstyrrelser af besøgene påvirker specielt ynglefuglene på udpegningsgrundlaget.

Det næst nærmeste internationale naturbeskyttelsesområde på land (Augustenborg Skov, Habitatområde 200) ligger ca. 10 km nordøst for nærmeste udspretningsareal.

Udpegningsgrundlaget for Augustenborg Skov (H 200) er: Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks, bøgeskove på muldbund, egeskove og blandskove på mere eller mindre rig jordbund og elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld.

Marine Natura 2000 områder

Udpegningsgrundlaget for Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als (H173) er:

- Marsvin (*Phocoena phocoena*)
- Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand
- Rev

Den primære trussel mod marsvin og andre små hvaler er fiskeri, sætning af garn og støj fra bådmotorer. Målsætningen mht. næringssalte, vurderes ikke at være opfyldt i habitatområdet.

Den oprindelige habitatudpegning af Bredgrund blev lavet for at beskytte naturtyperne sandbanker og rev. Revene er værdifulde som levested for mange forskellige havorganismer (alger, muslinger, snegle, børste-orme og fiskeyngel). Muslinger er føde for dykænder og Bredgrund er derfor et vigtigt overvintringsområde for bl.a. edderfugl og havlit.

Kortlægningen af naturtyperne indenfor habitatområdet H173 varetages af Miljøcenter Ribe. Kortlægningen er ikke tilendebragt på nuværende tidspunkt. I udpegningsgrundlaget for det tidligere habitatområde Bredgrund indgik naturtypen rev så naturtypen findes indenfor dette område. Kortlægningen er ikke færdig for det nye habitatområde og der er derfor ikke sikker viden om, hvor naturtypen findes. I Regionplan 2005-2016 er dog angivet en række marine områder der har naturvidenskabelig målsætning på baggrund af forekomst af stenrev. Miljøcenter Ribe oplyser, at de endnu ikke har begyndt kortlægningen af naturtyperne og, at de derfor ikke mener, at der skal tages hensyn til stenrevene, da det ikke er sikkert, at de er omfattet af udpegningsgrundlaget. Miljøcentret begynder kortlægningen af områderne i foråret 2011.

Den primære trussel mod sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand og rev, er kvælstofpåvirkning fra diffuse kilder samt udledning af miljøfremmede stoffer.

Der er ikke kendskab til beliggenheden af naturtypen sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand og rev indenfor habitatområdet.

En del af H 173 er desuden udpeget som fuglebeskyttelsesområde Flensborgs Fjord og Nybøl Nor (Fuglebeskyttelsesområde 64) blev lavet for at beskytte en række fuglearter. Fuglearterne på udpegningsgrundlaget er troland, bjergand, hvinand og toppet skallesluger.

Miljøstyrelsen har fastlagt følgende afskæringskriterium for skadesvirkning af nitratudvaskning til overfladevande:

Et projekt for husdyrbrug kan ikke medføre en skadevirkning på overfladevande, herunder Natura 2000-områder samt yngle- eller rasteområder for beskyttede arter som følge af nitratudvaskning, hvis følgende punkter alle er opfyldt:

(afskæringskriteriet for så vidt angår påvirkning fra projektet i kumulation med andre planer og projekter) Pkt. 1: Antal dyreenheder (DE) i det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, har ikke været stigende siden 1. januar 2007. Hvis der er andre kilder til nitratudvaskning, fx ny bebyggelse end den samlede husdyrproduktion, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra det aktuelle opland siden 1. januar 2007, skal dette inddrages i vurderingen således, at en eventuel øget nitratudvaskning fra andre kilder end den samlede husdyrproduktion kan medføre et skærpet krav i godkendelsen, der modsvarer miljøeffekten af den øgede nitratudvaskning i det aktuelle opland. Gennemførte initiativer, fx etablering af vådområder, som reducerer nitratudvaskningen fra det aktuelle opland, kan ikke anvendes til at tillade et øget dyretryk i det aktuelle opland.

(afskæringskriteriet for så vidt angår påvirkning fra projektet i sig selv)

Pkt. 2A: Nitratudvaskningen fra den eksisterende og den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 5 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, dog således, at

Pkt. 2B: nitratudvaskningen fra den eksisterende og den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 1 pct. af den samlede ni-

tratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, hvis udvaskningen sker til et vandområde, der er karakteriseret som et lukket bassin og/eller er et meget lidt eutrofieret vandområde.

Den samlede udvaskning fra Vemmingbundvej 19 til Natura 2000 området kan på baggrund af notatet beregnes til følgende:

Tabel 19.

Samlet udvaskning fra Vemmingbundvej 19:	
Gennemsnitligt kvælstofreduktionspotentiale i området	25%
Samlet udspretningsareal	96,71 ha
Udvaskning fra rodzonen, som skyldes husdyrgødning	2 kg N/ha/år
Samlede påvirkning til Natura 2000 området	118 kg N/år

Den totale udvaskning til Natura 2000 området kan ligeledes beregnes med baggrund i det nævnte notat. Notatet indeholder en række eksempler med flere forudsætninger. I den nedenstående beregning er disse forudsætninger medtaget. Oplande til Natura 2000 områder er delt i dyrkede og udyrkede arealer. Fordelingen er ca. 60-40. Der er også indsat standardudvaskninger for dyrkede og udyrkede arealer.

Tabel 20.

Samlet udvaskning fra oplandet til Ydre Flensborg Fjord H173:	
Samlet opland til området	10.904
Dyrket areal i oplandet – standard fordeling	6542 ha
Gennemsnitligt kvælstofreduktionspotentialeområdet	0-50 (middel 25)
Standardudvaskning fra rodzonen	62 kgN/ha/år
Udvaskning fra dyrket areal i oplandet	304.220 Kg N/år
Udvaskning fra øvrige opland	32.711 kg N/år
I alt for området	336.931 kg N/år
Ansøgt kvælstofbidrag af samlede kvælstofbidrag til området	0,035 %

I henhold til tal fra CHR-registeret, som er tilgængelige på <http://www.jordbrugsanalyser.dk/webgis/kort.htm> er udviklingen i husdyrtrykket i oplandet til Ydre Flensborg Fjord som vist i tabel 1.

Tabel 21: Udviklingen af husdyrtrykket baseret på data fra CHR-registeret i oplandet til Ydre Flensborg Fjord

Årstal	Antal dyreenheder i oplande
	Ydre Flensborg Fjord
2007	9281
2008	9363
2009	7767
2010	8137

2011	7733
2012	7364

I henhold til Miljøstyrelsens vejledning anbefales det, at kommunen supplerer med lokal viden om udviklingen i oplande, hvor antallet af dyreenheder er mindre end 10.000. Sønderborg Kommune har derfor bedt Conterra lave udtræk af husdyrtrykkets udvikling ifølge gødningsregnskaberne – se tabel 2.

Tabel 22: Udviklingen i husdyrtrykket baseret på data fra gødningsregnskabet i oplandet til Ydre Flensborg Fjord.

Årstal	Antal dyreenheder i oplandet Ydre Flensborg Fjord
2007	9337
2008	9430
2009	7589
2010	7862
2011	7457
2012	7706
2013	7739

Sønderborg Kommune har ikke kendskab til øget påvirkning fra andre kilder i oplandet.

Antallet af dyreenheder på ophørte brug har kommunen ingen umiddelbare oplysninger om, da disse ofte ikke indberettes til kommunen. Det er kommunens erfaring, at landmændene registrerer ophør af produktionen i CHR, og at tallene fra CHR derfor viser et realistisk billede af udviklingen. Ophørte brug kan frit indenfor 3 år genoptage deres produktion.

Det antages derfor at ophørte DE automatisk forsvinder ud af CHR løbende og at der nogenlunde er det samme antal ophørte DE i registeret årene imellem.

Der er udbragt slam på 176 ha og aske på i alt 192 ha i oplandet til Ydre Flensborg Fjord siden 2007.

Miljømyndighedens vurdering

Terrestriske Natura 2000 områder

Sønderborg Kommune vurderer, at udbringningen af husdyrgødning på arealerne ikke vil påvirke Natura 2000 områderne på land væsentligt via ammoniakdeposition, da alle arealer er beliggende mere 6 km fra nærmeste Natura 2000 område. I henhold til Miljøstyrelsens bilag til notat om Miljøklagenævnets praksis i sager om miljøgodkendelser af husdyrbrug af 6. juli 2009 vil der kun i helt særlige tilfælde kunne måles afdampning af ammoniak i koncentrationer på mere end 1 kg N/ha/år i afstande på 25 meter fra udbringningsarealet. Udover denne afstand vil påvirkningen være en del af baggrundsbelastningen.

Marine Natura 2000 områder

Påvirkningen med nitrat fra den ansøgte produktion udgør 0,035 % af den samlede påvirkning med nitrat i oplandet til Ydre Flensborg Fjord. Det vurderes på baggrund heraf at nitratudvaskningen fra den eksisterende og ansøgte husdyrproduktion er mindre end 5 pct. af den samlede nitratudvaskning til Ydre Flensborg Fjord. I henhold til Miljøstyrelsens vejledning om nitrat til overfladevande vurderes det således, at projektet i sig selv ikke medfører en skadevirkning på habitatområdet.

Antallet af dyreenheder i oplandet til Ydre Flensborg Fjord baseret på tal fra CHR har været faldende i perioden 2007 til 2012. Antallet af udbragte dyreenheder i oplandet ifølge gødningsregnskabet er i perioden 2007-2013 faldet med 1598 DE.

Der er ikke kendskab til andre kilder til nitratudvaskning end den samlede husdyrproduktion, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra oplandet siden 1. jan. 2007.

I henhold til Miljøstyrelsens vejledning om nitrat til overfladevande vurderes det således, at projektet i kumulation med andre planer og projekter ikke medfører en skadevirkning på overfladevande.

Sønderborg Kommune vurderer derfor, at udspreddingen af husdyrgødning fra Vemmingbundvej 19 ikke i sig selv eller i forbindelse med andre projekter vil påvirke Ydre Flensborg Fjord H173.

6.9 Beskyttede sten- og jorddiger

Beskyttede sten- og jorddiger kan ses på bilag 21.

Der er beskyttede sten- og jorddiger langs markerne 61-0, 62-0, 60-0, 52-0, 51-0, 50-0, 41-0, 19-0, 18-0, 15-0, 16-0, 14-0, 13-0, 11-0, 8-0, 8-1, 9-0, 3-0, 32-0, 4-0 og 7-0. De beskyttede sten- og jorddiger er omfattet af bestemmelserne i Museumsloven § 29 a. Det betyder at de ikke må beskadiges eller sløjfes uden dispensation fra Sønderborg Kommune.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at de beskyttede sten- og jorddiger, der findes på ejendommen, er tilstrækkeligt beskyttede af gældende lovgivning.

6.10 Kultur- og fortidsminder

Kultur- og fortidsminder kan ses på bilag 21.

Mark 11-0, 3-0, 31-0, 32-0, 33-0, 4-0, 5-0, 7-0, 8-0 og 8-1 ligger inden for Dybbølfredningen. Den del af fredningen, som vedrører de nævnte marker, handler primært om landskabelige værdier. På arealerne kunne dette f.eks. være aktuelt i forbindelse med terrænændringer. Fredningen vedrører ikke den almindelige markdrift.

Miljømyndighedens vurdering

Den almindelige markdrift på de ansøgte arealer er ikke i strid med Dybbølfredningen.

Sønderborg Kommune vurderer, at fortidsminder på og i nærheden af ejendommen, er tilstrækkeligt beskyttede af gældende lovgivning og der stilles ikke yderligere vilkår.

7 Bedste tilgængelige teknik (BAT)

Et af hovedformålene med Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er at fremme anvendelsen af renere teknologi og sikre brug af den bedste tilgængelige teknik i husdyrbrug. Princippet om brugen af bedste tilgængelige teknik (BAT) indebærer, at der inden for en given sektor skal anvendes den miljømæssigt set mest effektive og avancerede teknologi i produktionen.

Ansøgers BAT-redegørelse

Med begrebet "bedst tilgængelig teknologi" (BAT) menes den teknik, som mest effektivt giver et høj beskyttelsesniveau for miljøet som helhed og som samtidig er afvejet i forhold til fordele og økonomiske udgifter. Vurderingerne i relation til BAT skal som minimum følge kravene i EU-kommissionens referencedokument om BAT for intensivt hold af svin og fjerkræ (det såkaldte BREF-dokument). Principperne i referencedokumentet tager udgangspunkt i svine- og fjerkræbrug, men kan videreføres til kvægbrug med undtagelse af staldenes indretning.

Vurderingerne for anvendelsen af BAT på husdyrbruget skal således ske i forhold til følgende aspekter:

- 1) Godt landmandskab/ Management
- 2) Fodringsstrategier (se også afsnit 3.4)
- 3) Staldsystemer (se også afsnit 3.2)
- 4) Forbrug af vand og energi (se også afsnit 3.5)
- 5) Opbevaring og behandling af husdyrgødning (se også afsnit 4.2)
- 6) Udbringning af husdyrgødning (se også afsnit 4.5)

Ad 1: Godt landmandskab / Management

I henhold til BREF dokumentet er det BAT, at træne og uddanne medarbejdere; registrere vand- og energiforbrug, foderforbrug, affaldsdannelse, samt anvendelsen af husdyrgødning og handelsgødning; udarbejde gødningsplaner; samt have en nødfremgangsmåde ved uheld. Aktiviteterne på ejendommen vurderes at leve op til BAT, da:

Da der ikke er nogen ansatte, er der ikke udarbejdet uddannelses- og træningsprogrammer for ansatte.

I bedriftens årsrapport registreres forbrug af vand, energi, indkøbt foder, pesticider og handelsgødning.

Vand- og energiforbrug opgøres årligt i forbindelse med regnskabet.

Bedriftens bortskaffelse af affald registreres på affaldsstamkort.

Affald bortskaffes så vidt muligt til genbrug.

Vakuumpumpen er oliefri, og der forekommer derfor ikke spildolie fra pumpen.

Der udarbejdes gødningsplaner og gødningsregnskab på bedriften, hvor såvel forbrug af handelsgødning som husdyrgødning dokumenteres.

Rengøring i og omkring siloer og bygninger foretages jævnligt med henblik på at minimere risikoen for lugt og for at der ikke skal opstå uhygiejniske forhold.

Der udarbejdes en Beredskabsplan for nødfremgangsmåde til at håndtere ikke planlagte hændelser (uheld, brand m.m.)

Ad 2: Fodringsstrategier

Der udarbejdes foderplan, grovfoderet analyseres, foderplanen afpasses grovfoderets sammensætning og kvalitet. Foderration til kørerne har et lavere indhold af råprotein end den gældende landsnorm.

Ad 3: Staldsystemer og -teknologier

Der er naturlig ventilation i alle staldafsnit.

Kostalden er en eksisterende sengestald med spalter. Der foretages ikke bygningsmæssige godkendelsespligtige ændringer i stalden. Der etableres skraber ovenpå spaltegulvet i gangarealerne. Kalvene går i dybstrøelse, hvilket tilgodeser dyrevelfærd og -adfærd. Desuden er der i kostalden aflastningsbokse til skadede køer, der stadig skal kunne malkes, og i foderladen etableres kælvningsbokse til højdrægtige og kælvende køer.

Ad 4: Forbrug af vand og energi

Bedriftens drikkevandsinstallationer rengøres og efterses jævnligt. Vaskevandet fra rengøring af mælketank og malkeanlæg genanvendes til vask af malkestalden. Vandforbruget registreres. Der anvendes isbank til forkøling af mælken. Evt. lækager identificeres og repareres hurtigst muligt.

Staldene er med naturlig ventilation. Der er etableret dagslysstyring på belysning i staldene, og om natten er kun 4 ud af 28 lysstofrør tændt. Udendørs belysning er dagslysstyret eller med bevægelsessensorer.

Der er etableret varmegenvinding i forbindelse med mælkenedkølingen. Vakuumpumpen til malkeanlægget er frekvensstyret.

Logistikken i forbindelse med afhentning af foder til blandeanlæg, er indrettet så afstanden giver færrest muligt driftstimer.

Ad 5: Opbevaring af husdyrgødning

Flydende husdyrgødning opbevares i gyllebeholdere, kanaler under stald samt fortank.

Tanken tømmes ca. en gang årligt for inspektion og vedligeholdelse.

Tanken er tilmeldt de lovpligtige regelmæssige eftersyn, hvilket betyder at tanken hvert 10 år bliver kontrolleret.

Flydelaget kontrolleres jævnligt. Gyllen omrøres kun forud for udkørsel af gylle senest 14 dage efter omrøring/udkørsel kontrolleres det, at der er etableret flydelag.

Dybstrøelse opbevares i stald, i gyllebeholder, i plansilo med afløb til gyllebeholder eller i markstak.

Ad 6: Udbringning af husdyrgødning

Udbringning af husdyrgødningen afpasses afgrødernes behov samt eventuel tilførsel af handelsgødning. Husdyrgødningen udbringes under hensyn til afgrødernes vækstperiode, hvilket betyder maksimal udnyttelse af næringsstoffer. Der køres ikke ud på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal, og der holdes som minimum 2 m bræmmer til vand-

løb. Der udarbejdes hvert år mark- og gødningsplan. Husdyrgødning udbringes under hensyn til de generelle regler, og foregår i videst mulig omfang efter godt landmandskab, hvilket vil sige at der tages hensyn til naboer, byområder osv. Gyllen nedfældes på sort jord og i græsmarker. Fast gødning, der udbringes på ubevoksede arealer, nedbringes hurtigst muligt og inden 6 timer.

Der henvises i øvrigt til de respektive afsnit.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at teknologierne for dette kvægbrug svarer til det teknologiniveau, der er beskrevet i ”EU-kommissionens reference-dokument om BAT for intensivt hold af svin og fjerkræ”, samt til Miljøstyrelsens Teknologiblade for malkekvæg.

Ifølge Miljøstyrelsens standardvilkår, må en produktion som den ansøgte, have en emission på maksimalt 2519,47 kg N/år.

For at opfylde ammoniakreduktionskravet anvender ansøger skraber i stald samt foderkorrektion ved køerne. Det faktiske ammoniaktab fra stald og lager bliver herved på 2410,85 kg N/år. Det vil sige, at det ansøgte overopfylder BAT kravet med 108,62 kg N/år.

Kommunen fastlægger den emissionsgrænseværdi for anlægget, som er opnåelig ved anvendelse af BAT. Det er ansøger selv, der skal træffe beslutning om, hvilke teknikker og teknologier, der vælges for at overholde emissionsgrænseværdien. Herudfra har kommunen stillet vilkår til de valgte teknikker og teknologier under de respektive afsnit.

Sønderborg Kommune vurderer samlet set, med baggrund i de enkelte redegørelser for BAT, at det ansøgte lever op til niveauet for BAT, for en ejendom med den pågældende husdyrproduktion og størrelse, med de vilkår som i øvrigt er stillet i miljøgodkendelsen i relation til BAT.

Det vurderes, at der på nuværende tidspunkt ikke er baggrund for at stille vilkår om yderligere indførelse af bedst tilgængelig teknologi.

Det skal bemærkes, at BAT-vurderingen er foretaget som en selvstændig vurdering uden hensyn til om beskyttelsesniveauerne i husdyrloven er overholdt.

8 Alternative løsninger og o-alternativet

Ansøger oplyser, at den ansøgte ændring af dyreholdet sker primært i eksisterende bygninger. Det handler derfor om at udnytte de eksisterende rammer bedst muligt, og dermed fremtidssikre bedriften. Såfremt der ikke kan gives tilladelse til den ønskede produktion ønskes en dialog med kommunen om, hvad der skal til, for at der kan meddeles godkendelse.

Miljømyndighedens vurdering

Det er Sønderborg Kommunes vurdering, at den øgede miljøpåvirkning, der kommer som følge af udvidelsen på ejendommen ikke påvirker lokalområdet i negativ retning, se nærværende miljøgodkendelse.

Med hensyn til nabogener set i forhold til o-alternativet kontra udvidelsen på ejendommen, er det Sønderborg Kommunes vurdering, at udvidelsen ikke vil betyde væsentlig større gener for naboerne omkring ejendommen end ved den nuværende produktion – jf. afsnit om lugt-, støj- og fluegener samt lysforhold.

9 Husdyrbrugets ophør

Ansøger oplyser, at ved ophør af driften af husdyrbruget vil der blive sikret, at de nødvendige foranstaltninger for at undgå forureningsfare foretages, og at stedet bringes tilbage i tilfredsstillende tilstand. Her tænkes der på bortskaffelse af oplagret husdyrgødning, affald, maskiner og andet materiel. Såfremt der på ophørstidspunktet måtte være gyllebeholdere, der er opført uden tilknytning til det hidtidige bebyggelsesareal, vil gyllebeholderen blive fjernet, når den ikke længere er i drift.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at disse tiltag er tilstrækkelige til at undgå forureningsfare og til at sikre at ejendommen ikke vil blive et attraktivt levested for eksempelvis rotter. Endvidere vurderes det, at disse tiltag vil sikre, at ejendommen ikke kommer til at fremstå som et øde og forladt element i landskabet. Der er stillet vilkår til, at gyllebeholderen syd for Vemmingbundvej fjernes.

10 Egenkontrol og dokumentation

Ansøger oplyser om management:

Ejer står for daglig drift

I bedriftens Årsrapport registreres forbrug af energi, indkøbt foder, pesticider og handelsgødning.

Affald bortskaffes så vidt muligt til genbrug.

Der udarbejdes gødningsplaner og gødningsregnskaber på bedriften, hvor såvel forbrug af handelsgødning som husdyrgødning kan dokumenteres.

Rengøring i og omkring siloer og bygninger foretages jævnligt med henblik på at minimere risikoen for lugt og for at der ikke skal opstå uhygiejniske forhold.

Ansøger oplyser om egenkontrol:

Der er dyrlægesundhedsrådgivning månedligt

Gyllepumpning overvåges

Gylletank kontrolleres for flydelag og der føres logbog.

Gylletanke kontrolleres i 10 års-beholderkontrol af autoriseret kontrollør

Arlagårdens egenkontrol anvendes.

Autoriseret el-installatør laver årligt gennemsyn af ejendommens el-installationer.

Der er mælkeydelseskontrol en gang månedligt.

Ensilage-prøver udtages til brug ved foderoptimering.

Der udarbejdes løbende foderplaner således blandingen altid er optimeret.

Der udarbejdes sprøjtejournal.

Miljømyndighedens vurdering

Ansøgers har redegjort for dokumentation og egenkontrol. Nogle egenkontroller gennemføres som følge af gældende lovgivning eller leverandøraftaler.

Der stilles i foregående afsnit af miljøgodkendelsen nogle vilkår om dokumentation. Det vurderes, at de vilkår er tilstrækkelige til at sikre, at der ikke opstår væsentlig påvirkning fra husdyrbruget.

Der er således stillet vilkår til dokumentation for bl.a.:

- Dyreholdets størrelse
- Forbrug af vand og el
- Foderforbrug
- Kontrol af rørsamlinger
- Kontrol af inspektionsbrønde ved ensilageplansiloer
- Brug af spalteskraber m.v.

Det skal bemærkes, at kommunen har adgang til CHR-registeret, til registeret med gødningsregnskaber og til støtteansøgninger vedr. enkeltbetaling m.v.

11 Offentliggørelse, klagevejledning og underretning

Offentliggørelse

Forhåndshøring

Ansøgningen blev annonceret på Sønderborg Kommunes hjemmeside og i Sønderborg Ugeavis den 28. november 2012. Annonceringen gav ingen kommentarer.

Nabohøring

Der er i forbindelse med udarbejdelsen af dispensation fra afstandskrav til skel gennemført en nabohøring hos Broager Vandværk fra den 11. december 2012 til den 09. januar 2013. Høringen gav en kommentarer, som der er taget højde for i godkendelsen.

Ansøgningen har været forelagt Fredningsnævnet, idet ejendommen ligger i et fredet område ved Dybbøl og Vemmingbund. Fredningsnævnet har afholdt møde og besigtigelse den 23. august 2013, og fremsendt afgørelse den 19. september 2013. Afgørelsen er indarbejdet i miljøgodkendelsen.

Partshøring

Udkast til godkendelse og vilkår er drøftet med ansøger og konsulent ved et møde den 5. februar 2014.

Det samlede udkast til miljøgodkendelse har været i partshøring hos ansøger, hos Broager Vandværk samt ejere af forpagtningsaftaler og ejere/forpagtere af arealer med gylleaftaler i perioden fra den 18. februar 2014 til den 02. april 2014. Der bor ingen naboer i konsekvensområdet for lugt.

Der var frist til afgivelse af bemærkninger på 6 uger frem til og med den 02. april 2014.

Der indkom et høringssvar fra Broager Vandværk den 24. marts 2014.

Vandværkets indsigelser/kommentarer er gengivet i pkt. 1-4.

Sønderborg Kommune har vurderet og besvaret vandværkets høringssvar efter hvert punkt. Høringssvaret har givet anledning til en justering, nemlig et nyt vilkår 21, se nedenunder.

1. Der er også tilstrømning fra øst til vandværkets grundvandsmagasin. Derfor er vandværket betænkelige ved den forestående udvidelse af dyreenheder. Støbearbejde ved plansiloerne, vaskeplads og dybstrøelsesstalde burde overvåges, at

de bliver 100 % tætte. Vi vil derfor anmode om en særlig skærpet kontrol af Miljømyndighederne.

Ad 1. Da flere af disse anlæg allerede er anlagt, kan støbearbejdet ved disse ikke nå at blive overvåget. Der stilles i stedet vilkår (21) om, at ejer skal tilkalde miljømyndigheden en gang om året for inspektion af bund i plansiloer, vaskeplads og dybstrøelsesstald. Inspektionen skal foregå, når plansiloerne er tomme, i god tid før ny ensilering påbegyndes, samt når der er udmuget i dybstrøelsesstalden.

Ejer er indforstået med vilkåret og gør opmærksom på, at den årlige inspektion i praksis kan komme til at foregå i flere omgange, da anlæggene ikke er tomme på samme tid. Der er i forvejen vilkår om at ensilageplansiloer skal være udført efter principperne i Landbrugs Byggeblade nr. 103.09-01.

2. Vandværket gør opmærksom på, at ejendommen Vemmingbundvej 19 forsynes med vand fra Vemmingbund Vandforsyning.

Ad 2. Teksten under punkt 2.1 er rettet til "Vemmingbund Vandforsyning".

3. Afsnit 7, punkt ad 1. *Der står at der ikke er nogen ansatte*, det kan ikke passe, en så stor besætning kræver mere som en mands arbejde.

Ad 3. Jf. ansøgers BAT-redegørelse på ansøgningstidspunktet.

4. *Egenkontrol og dokumentation*. Her er bestyrelsen fra Broager Vandværk også meget skeptiske, særlig det under punkt 2.2 med månedlig kontrol af brøndene. Bliver det gjort og hvem fører den overordnede kontrol med, at det virkelig sker.

Ad 4. Sønderborg Kommune henviser til vilkår 20, som lyder således:

Inspektionsbrønde ved kontroldrænene ved enden af ensilageplansiloer skal inspiceres en gang om ugen i perioden, hvor der ensileres, og indtil en måned efter endt ensilering. Herefter inspiceres en gang om måneden i øvrigt. Resultatet af kontrollen og evt. foranstaltninger skal noteres i en logbog. Logbogen skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende. Ved konstatering af udsivning skal Sønderborg Kommune, Vand og Jord, kontaktes straks.

Annoncering af afgørelse

Afgørelsen om godkendelse efter Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug er offentliggjort på www.sonderborgkommune.dk den **23. april 2014** og der er efterfølgende orienteret herom i Sønderborg Ugeavis.

Klagevejledning

Denne godkendelse er meddelt i overensstemmelse med kapitel 3 § 12 stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, (Miljøministeriets lov nr. 1486 af 04. december 2009 med efterfølgende ændringer).

Godkendelsen kan indenfor en frist på 4 uger – fra den er offentliggjort på www.sonderborgkommune.dk - påklages til Natur- og Miljøklagenævnet af:

- Karsten Viereck Kurzke
- Enhver, der har en individuel og væsentlig interesse i sagens udfald
- Miljøministeren
- Sundhedsstyrelsen
- Klageberettigede interesseorganisationer

Godkendelsen kan påklages i overensstemmelse med reglerne i kapitel 7 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Godkendelsen er sendt til:

- Karsten Viereck Kurzke
- Marina Berndt, konsulent v. Sønderjysk Landboforening
- Broager Vandværk A.m.b.a., v. formand Hermann Johannsen, Mejerivej 11, 6310 Broager, E-mail: kontor@broager-vandvaerk.dk
- Fredningsnævnet for Sønderjylland, Sydlig del, v. formand Margit Ø. Laub, E-mail: esbjerg@domstol.dk
- Miljøministeriet v. Naturstyrelsen
- Sundhedsstyrelsen v. Embedslægeinstitutionen Syddanmark
- Danmarks Naturfredningsforening
- Danmarks Naturfredningsforening, lokalafdeling Sønderborg
- Det økologiske Råd
- Danmarks Sportsfiskerforbund
- Dansk Ornitologisk Forening
- Dansk Ornitologisk Forening, lokalafdeling Sønderjylland

En eventuel klage skal være skriftlig. Klagen mærket "Landbrugsafdelingen" skal sendes til landbrug@sonderborg.dk eller til Sønderborg Kommune, Landbrugsafdelingen, Rådhusortet 10, 6400 Sønderborg. Kommunen videresender klagen til Natur- og Miljøklagenævnet sammen med det materiale, der ligger til grund for sagens bedømmelse. Klagen skal være modtaget af Sønderborg Kommune inden klagefristens udløb **onsdag den 21. maj 2014 kl. 15.00.**

Et eventuelt sagsanlæg skal ifølge § 90 i Lov om godkendelse m.v. af husdyrbrug, være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er modtaget, eller – hvis sagen påklages – inden 6 måneder efter, at den endelige afgørelse foreligger. Godkendelsen kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet af ansøgeren, klageberettigede myndigheder og organisationer samt enhver, der har en væsentlig, individuel interesse i sagens udfald, jf. Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug § 84 - 87.

En eventuel klage skal indgives skriftligt og stiles til Natur- og Miljøklagenævnet, men sendes til Sønderborg Kommune, som umiddelbart efter klagefristens udløb sender klagen videre til Natur- og Miljøklagenævnet ledsaget af denne afgørelse og det materiale, som er indgået i sagens konklusion.

12 Konklusion

Sønderborg Kommune godkender hermed kvægbruget på 176 malkekøer tung race, 170 kvier 0-25 mdr., 85 tyre pr. år 40 – 60 kg, 4 heste 300-500 kg og 4 heste 500 – 700 kg svarende til 311,99 DE. Udvidelsen sker overvejende i eksisterende byggeri; der opføres en forlængelse af kalvestalden med 20 m, og der indrettes kælvningsbokse i den eksisterende foderlade, der opføres en ny ensilageplansilo og ny vaskeplads. Samtidig lovliggøres to eksisterende ensilageplansiloer.

Endvidere godkendes udbringning af husdyrgødning på 69,62 ha tilhørende bedriften, samt 27,64 ha forpagtede arealer, i alt 97,26 ha. Godkendelsen omfatter alle arealer, der drives under bedriften, CVR-nr.: 69170617.

Sønderborg Kommune meddeler godkendelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Sønderborg Kommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget, udbringning af husdyrgødning og drift af arealerne kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som det er beskrevet i Husdyrloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000 områder eller levesteder for arter optaget på Habitatdirektivets bilag IV.

Miljøgodkendelsen er meddelt i henhold til § 12, stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Godkendelsen er baseret på de oplysninger, der er redegjort for ansøgningsmaterialet, i beskrivelsen af ejendommen samt i vurderingen af udvidelsen.

De efterfølgende vilkår vurderes at kunne begrænse risikoen for forurening og ikke-uvæsentlige gener. Hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige gener for de omkringboende eller andre uforudsete gener i forbindelse med udvidelsen, kan Sønderborg Kommune foranledige, at generne reduceres, ved at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger jf. Miljøbeskyttelseslovens § 42.

13 Generelt

Hvis afgørelsen påklages (se afsnit 11), kan klagemyndigheden beslutte at ændre vilkårene i godkendelsen eller helt at ophæve godkendelsen. Hvis godkendelsens udnyttes inden klagefristens udløb – og inden en eventuel klage er afgjort af klagemyndigheden – sker udnyttelsen på virksomhedens ansvar.

Godkendelsen omfatter udelukkende forholdet til miljølovgivningen. Andre godkendelser/tilladelser i forhold til anden lovgivning (fx byggeloven, planloven, m.v.) skal søges separat.

Hvis virksomheden udvides eller ændres bygningsmæssigt eller driftsmæssigt på en måde, der medfører forøget forurening eller andre virkninger på miljøet, skal dette godkendes af Sønderborg Kommune, før udvidelsen eller ændringen sker (jf. § 12 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug).

Ruth Slaikjer
Landbrugsafdelingen

Natur og Miljø
Sønderborg Kommune

14 VILKÅR

14.1 GENERELT

1. Vilkårene i denne godkendelse skal, hvis andet ikke er anført, være opfyldt fra den dato, hvor godkendelsen udnyttes.
2. Husdyrbruget skal indrettes og arealerne drives i overensstemmelse med de oplysninger, der ligger til grund for denne miljøgodkendelse, herunder ansøgningsmaterialet, supplerende oplysninger, den miljøtekniske beskrivelse og vurdering, medmindre vilkårene i denne godkendelse og senere afgørelser foreskriver andet.
3. Godkendelsen skal være udnyttet inden 2 år fra godkendelsen er meddelt. Godkendelsen anses som udnyttet ved iværksættelse af bygge- og anlægsarbejder. Bygge- og anlægsarbejder skal færdiggøres i et rimeligt tempo og være afsluttet inden for et år.
4. Endevægge og kontroldræn ved ensilageplansilo 9 og 10 skal være etableret senest 3 måneder efter godkendelsen er meddelt.
5. Nedløbsriste mindre end 15 m fra ensilageplansiloerne skal sløjfes senest 3 måneder efter godkendelsen er meddelt.
6. Et eksemplar af miljøgodkendelsen skal til enhver tid være tilgængeligt på virksomheden.

14.2 EGENKONTROL OG DOKUMENTATION

Dokumentation for overholdelse af vilkår (7-22) skal noteres i en **driftsjournal**, der skal opbevares på bedriften i minimum 5 år og skal fremvises til tilsynsmyndigheden, såfremt der anmodes herom. Dokumentationen skal have en sådan form, at den tydeligt kan vise, at vilkårene i godkendelsen er overholdt – uanset driftsmæssig sammenhæng med andre produktionsanlæg.

Dyreholdet

7. Følgende skal noteres for dyreholdet:
 - Dyreholdets størrelse og ydelse de sidste 3 år
 - antal dyr bortskaffet til destruktion
 - antal og vægt af dyr sendt til slagtning
 - antal af solgte levende dyr.

Dokumentation kan være i form af fx. gødningsregnskab, driftsregnskab på ejendommen, CHR udskrifter og ydelseskontrol.

Forbrug af ressourcer

8. Vandforbruget, og hvad der evt. er foretaget for at reducere det, skal registreres 2 gange årligt.
9. El-forbruget, og hvad der evt. er foretaget for at reducere det, skal registreres 2 gange årligt, (f.eks. ved kvittering fra elselskabet).

10. Dieselolieforbrug skal registreres årligt.

Foder

11. Mængden af forbrugt husdyrfoder og opstået spild skal registreres årligt.
12. Foderplaner skal indeholde oplysninger om indholdet af råprotein i fordret.
13. Hvert parti eller slæt af grovfodermidler, der udgør mere end 10 % af FE/ko/dag, skal analyseres for indholdet af råprotein, AAT (Aminosyrer Absorberet i Tarmen) og PBV (Protein Balance i Vommen). Dette gælder dog ikke frisk græs i sommerperioden. Analyserne skal foretages af et akkrediteret laboratorium.
14. Endagsfoderkontrol (EFK) skal foretages fire gange om året. I forbindelse med endagsfoderkontrollen skal indholdet af råprotein, AAT og PBV beregnes for alle fodermidler.
15. Foderplaner, analyser, resultater fra endagsfoderkontrollen samt indlægs- og følgesedler fra indkøbt kraftfoder og råvarer skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.
16. Tidspunkt og placering af evt. oplag af ensilage i markstak skal noteres på et kortbilag.

Gødningsopbevaring og -håndtering

17. Tidspunkt for hvornår, der har været udført autoriseret kontrol af rørsamlinger og rørføringer til gylletransport, samt de fejl og mangler, der måtte være konstateret og udbedret skal registreres.

Spalteskraber

18. Enhver form for driftsstop af skraberens skal noteres i logbog med angivelse af årsag og varighed.
19. Logbog, servicefaktura eller lignende, der dokumenterer, at skraberens er i drift og vedligeholdes, skal opbevares på husdyrbruget

Ensilageplansiloer m.v.

20. Inspektionsbrønde ved kontroldrænene ved enden af ensilageplansiloer skal inspiceres en gang om ugen i perioden, hvor der ensileres, og indtil en måned efter endt ensilering. Herefter inspiceres en gang om måneden i øvrigt. Resultatet af kontrollen og evt. foranstaltninger skal noteres i en logbog. Logbogen skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende. Ved konstatering af udsivning skal Sønderborg Kommune, Vand og Jord, kontaktes straks.
21. Ejer skal tilkalde miljømyndigheden en gang om året for inspektion af bund i ensilageplansiloer, vaskeplads og dybstrøelsesstald i laden. Inspektionen skal foregå, når plansiloerne er tomme, i god tid før ny ensilering påbegyndes, samt når der er udmuget i dybstrøelsesstalden. Evt. skader på betonen fra påkørsel med frontlæsser eller lignende repareres, inden anlægget tages i brug igen.

Risiko for uheld

22. Uheld og ”nærved uheld” skal registreres, ligesom tiltag til at undgå lignende situationer skal noteres.

Generel egenkontrol

23. Dokumentation i form af gødningsregnskab, forpagtnings- og overførelsesaftaler (af mindst 1 års varighed) m.v. skal være tilgængelige på bedriften.

14.3 HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD

24. Der må ikke anvendes blanke eller reflekterende materialer på de nye stalde.
25. Den nye stald skal opføres mht. farver og materialevalg som beskrevet i ansøgningen og så den harmonerer med de eksisterende bygninger. Bygningerne må maksimalt være 6 m over terræn.
26. Den nye bygning skal opføres på samme kote som de eksisterende bygninger.
27. Jord, som flyttes i forbindelse med etablering af nye bygninger og anlæg, må som udgangspunkt udlægges i et maksimalt 50 cm tykt lag på arealer, som ikke er omfattet af Fredning eller af Naturbeskyttelseslovens §3. Sønderborg Kommune skal orienteres om, hvor jorden ønskes flyttet hen og hvor stor en mængde der flyttes. Flytning af jord kan medføre, at der skal indhentes en landzonetilladelse.
28. Levende hegn rundt om ejendommen skal vedligeholdes, for at ejendommen fortsat er indpasset i landskabet.
29. Der skal plantes nord for den nye interne kørevej langs med ensilageplansilo (11), til erstatning af den beplantning, som bliver fjernet ved anlæg af ensilageplansilo (11). Der skal etableres en stedse vedligeholdt beplantning, som i løbet af 4-5 år giver en vedvarende, effektiv afskærmning. Beplantningsbæltet skal bestå af løvfældende hjemmehørende arter, som i de eksisterende hegn i området, og være plantet senest ét år efter ensilageplansiloen er opført.
30. Der skal etableres en skrænt fra det omgivende terræn ned mod kørevejen dér, hvor der ved vejforlægningen fremkommer en niveauforskel i terrænet
31. Overskudsjord for vejforlægningen skal deponeres uden for det fredede område
32. Der skal etableres en egnstypisk beplantning på skrænten.
33. Beholderen til flydende husdyrgødning, der er placeret syd for Vemmingbundvej, uden tilknytning til de øvrige bebyggelsesarealer, skal fjernes og området genetableres, når gyllebeholderen ikke længere er nødvendig for driften af ejendommen.

Afstande

34. Den nye ensilageplansilo kan opføres indtil/minimum 17 m fra naboskel mod matr. 1017, Broager, Broager, som ejes af Broager Vandværk.

14.4 HUSDYRHOLDET, STALDANLÆG OG DRIFT

Husdyrholdet og staldanlæg

35. De nye bygninger skal opføres som beskrevet i de medsendte tegninger/skitser.
36. Husdyrbruget må drives med et dyrehold på 176 køer (tung race, ydelse = norm), 170 kvier (0-25 mdr.), 85 tyre pr. år (40-60 kg), 4 heste (300-500 kg) og 4 heste (500-700 kg), svarende til 311,99 DE.

Dyrene må fordeles i staldene med følgende gennemsnitlig maksimal belægning i staldene:

Staldafsnit	Staldgulv type	Antal årsdyr	Dyregruppe	Vægt-/aldersgrænser	DE
Kostald 5 ST-99788	senge og spaltegulv	152	køer		202,86
		113	kvier	8-25 mdr.	56,49
Kostald * 5 ST-99789	dybstrøelse	4	køer		5,34
Kalvestald 3 ST-99790	dybstrøelse	43	kvier	0-6 mdr.	11,62
		85 (4 pladser)	tyre	40-60 kg	1,11
		4	heste	300-500 kg	1,38
		4	heste	500-700 kg	1,74
Kalvestald forlængelse 4 *** ST-99796	dybstrøelse	14	kvier	6-8 mdr.	4,76
Lade ** 6 ST-99798	dybstrøelse	20	køer		26,69
I alt					311,99

* bokse med dybstrøelse

** i en del af laden opføres bokse til goldkøer og kælvning

*** 4 heste kan evt. gå i kalvestald 4, i stedet for i kalvestald 3

Det er antallet af dyr i de enkelte grupper, som er bindende, idet antal DE kan variere med opdateringer af husdyrgødningsbekendtgørelsen.

37. Spalteskraberen/robotten skal skrabe hele spaltearealet i bygning 5, kostald, 6 gange i døgnet/hver 4. time.
38. Kælvningsbokse må etableres i bygning 6, lade, på et tæt betongulv som kan modstå påvirkning fra dyr og dybstrøelse/håndtering af dybstrøelse.
39. Hvis denne godkendelse ikke udnyttes fuldt ud, skal der til enhver tid kunne dokumenteres, at det vejledende emissionsgrænseniveau fra Miljøstyrelsen på godkendelsestidspunktet for den etablerede produktion er overholdt.
40. Dræn/nedløbsriste tættere end 15 m fra ensilageplansiloer skal sløjfes.

Fodring

41. Den samlede foderration til malkekøer (Tung race) må i gennemsnit maksimalt indeholde 170 gram total råprotein pr. foderenhed (FE) på årsbasis.

Ensilage

42. Ensilageplansiloer skal være udført efter principperne i Landbrugs Byggeblade nr. 103.09-01.

43. Ensilageplansiloerne (benævnt 9, 10 og 11) skal etableres med en 1,5 m høj tæt endevæg mod vest (mod vandværksboringer). Der skal etableres to lukkede kontrol-dræn langs med endevæggen. Det ene skal ligge umiddelbart udenfor siloerne, det andet i en afstand af 6-8 m fra endevæggen. Kontroldræne skal ligge under niveau i forhold til ensilageplansiloernes bund. I forbindelse med hvert kontroldræn skal der etableres en inspektionsbrønd. Se også vilkår 21 om inspektion/egenkontrol.
44. Ilægning af afgrøder til ensilering i ensilageplansiloerne må finde sted fra vest (fra siden mod vandværksboringerne). Udtagning skal ske fra øst (fra siden mod køstald).
45. Den interne kørevej må hæves på strækningen ud for ensilageplansiloernes endevæg op i højde med endevæggen. Kørevejen skal da befæstes ud for plansiloerne i en bredde af 4 m ind mod endevæggen. Det befæstede areal skal have et fald på 3 cm pr. meter ind mod endevæggen, således at overfladevand fra den befæstede del af kørevejen løber ind i ensilageplansiloerne.
46. Kasseret ensilage fra ensilagepladser eller – siloer skal fjernes løbende og opbevares overdækket med plast eller lignende for at forhindre lugtgener.
47. Ensilagestakke, der ikke placeres på fast bund med afløb til opsamlingsbeholder, må ikke etableres nærmere end 300 m fra vandværksboringer (se bilag 10). De må højst være placeret på samme sted i 12 måneder, og der skal derefter gå 5 år, før ensilagen igen må placeres samme sted.

Lokaliteter: se vilkår under Ammoniak og natur

Energi og vandforbrug

48. Hvis virksomhedens elforbrug overstiger 124.000 kWh/år skal der foretages et energieftersyn inden 1 år efter at elforbruget overstiger ovenstående. Besøgsrapporten fra energieftersynet skal fremsendes miljømyndigheden, og eventuelle forslag til forbedringer, som via en besparelse på el kan tilbagebetales indenfor 2 år, skal udføres senest 2 år efter ansøgers modtagelse af besøgsrapporten.
49. Hvis husdyrbrugets vandforbrug overstiger 6800 m³, skal ansøger sende en redegørelse til miljømyndigheden. Redegørelsen skal indeholde en beskrivelse af, hvorfor forbruget er steget, og hvilke tiltag der sættes i værk for at reducere vandforbruget.

Spildevand herunder regnvand

Der er indhentet en nedsivningstilladelse fra Sønderborg Kommunes afdeling for Vand og Jord til nedsivning af tagvand. ”Se vilkår i nedsivningstilladelsen”

50. Der må ikke være dræn/nedløbsriste til overfladevandsystemet nærmere end 15 m fra ensilageplansiloerne.
51. Al vask af maskiner og redskaber, hvorfra der kan forekomme gødningsrester, samt kreaturtransportvogne og marksprøjte skal foregå på støbt vaskeplads med bortledning af spildevandet til gyllebeholder eller opsamlingsbeholder. Vaskepladsen skal til enhver tid være minimum to meter bredere og to meter længere end den største maskine, som vaskes på vaskepladsen. Alternativt kan vask og rengøring af sprøjteudstyr indvendigt foregå på marken med medbragt rent vand f.eks. hvis sprøjten har rentvandstank. Rengøring i marken skal ske ved en jævn fordeling af vaskevandet over et større areal, så der ikke kan ske afstrømning eller punktnedsivning.

52. Vaskepladsen skal være opført efter principperne i byggeblad nr. 103.11-03 fra Landscentret.

Affald

53. Arealerne omkring bygninger og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald, foderrester, gødning m.v.
54. Spild af olie og kemikalier og flydende farligt affald skal opsamles straks. Der skal til enhver tid forefindes opsningsmateriale på virksomheden.
55. Alt opsamlet spild indeholdende olie og kemikalier (herunder grus, savsmuld eller lignende anvendt til opugning) skal opbevares og bortskaffes som farligt affald.
56. Pesticidrester skal opbevares og håndteres som farligt affald. Tømt og rengjort (skyllet) pesticidemballage kan bortskaffes som dagrenovation.
57. Medicinrester (inklusive vaccinerester) skal opbevares utilgængeligt for uvedkommende og skal opbevares i originalemballage. Brugte kanyler opbevares i kanylebokse. Medicinrester og brugte kanyler skal afleveres til apoteket. Tom medicinemballage kan bortskaffes som brændbart affald.
58. Spildolie eller andet flydende farligt affald skal opbevares i egnede beholdere under tag og stå på rist, paller eller lignende, så eventuelle utætheder er synlige og spild ikke ødelægger de andre beholdere. Beholderne skal være mærket med indhold. Under beholderne skal der være en spildbakke med tæt bund, som ikke har afløb til kloak. Spildbakken skal kunne rumme indholdet af den største beholder, der opbevares, og være resistent overfor de kemikalier, der kan opsamles.
59. Oplagspladsen skal tydeligt mærkes med information om hvilke typer affald, herunder kemikalieaffald, der opbevares og hvilke forholdsregler, der skal tages ved uheld, spild og brand.
60. Nye olieprodukter og kemikalier skal opbevares i egnede beholdere som er tydeligt mærkede med indhold. De skal placeres under tag og beskyttes mod vejrlig på en oplagsplads med impermeabel belægning uden afløb. Oplagspladsen skal være indrettet således, at spild af olie og kemikalier kan holdes inden for et afgrænset område og uden mulighed for afløb til jord, grundvand, overfladevand og kloak.
61. Fast farligt affald som fx brugte olie- og brændstoffiltre skal opbevares indendørs i en beholder, der er resistent overfor olie og brændstof. Batterier, elsparepærer og spraydåser skal opbevares indendørs til de bortskaffes. Batterier opbevares i en syrefast beholder.
62. Ikke-genanvendeligt affald skal bortskaffes efter behov, dog minimum én gang om året.

Råvarer og hjælpestoffer

63. Tankning af diesel skal ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
64. Opbevaring af diesel/fyringsolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står overdækket på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

- 65. Påfyldning af dieselolie skal ske under konstant overvågning.
- 66. Flydende handelsgødning skal opbevares i tanke på fast plads med afløb til opsamlingsbeholder
- 67. Fyldning af marksprøjte skal ske på befæstet areal, så eventuelt spild løber til opsamlingsbeholder/forbeholder. Fyldning skal ske under opsyn

Driftsforstyrrelser eller uheld

- 68. Der skal forefindes en opdateret beredskabsplan på husdyrbruget, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, der kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Planen skal omfatte procedure for, hvad landmanden skal foretage sig, ifald der konstateres udsivning fra ensilageplansiloerne i inspektionsbrønden. Planen skal opdateres hvert 2. år.
- 69. Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til Alarmcentralen, tlf.: 112 og efterfølgende straks at underrette Tilsynsmyndigheden, Landbrugsgruppen, Sønderborg Kommune, tlf.: 8872 4085. Ved uheld, der kan påvirke grundvand og jord, skal afdeling Vand og Jord tilige underrettes, tlf.: 8872 4096.
- 70. Uheld, herunder svigt af de forureningsbegrænsende foranstaltninger, der medfører forurening af omgivelserne, skal straks udbedres og anmeldes til tilsynsmyndigheden/-beredskabet.

14.5 GØDNINGSPRODUKTION OG –HÅNDBETING

Flydende husdyrgødning

- 71. Der skal altid være en opbevaringskapacitet på mindst 9 måneder på husdyrbruget.
- 72. Håndtering af gylle skal foregå under opsyn.
- 73. Påfyldning af gylle til vogn skal ske på støbt plads med afløb til opsamlingsbeholder. Pladsen skal rengøres for spild af flydende husdyrgødning umiddelbart efter periode med daglig påfyldning af gylle er afsluttet. Såfremt påfyldningen af gylle sker med selvlæssende fyldetårn eller tilsvarende metode til at undgå spild, er der ikke krav om påfyldeplads.
- 74. Spild af husdyrgødning spild skal fjernes.
- 75. Der skal foretages kontrol af rørsamlinger og rørføringer til gylletransport mindst hvert 10 år samtidig med beholderkontrollen. Kontrollen skal foretages af en autoriseret kloakmester.

Fast gødning inkl. dybstrøelse

- 76. Dybstrøelse må opbevares i en del af ensilageplansiloerne.
Lokaliteter for markstakke: se vilkår under Ammoniak og natur

14.6 FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG

Ammoniak og natur

77. Lokaliteter, hvor der ønskes placeret markstakke med dybstrøelse, ensilage eller andre skadelige stoffer, skal godkendes af Sønderborg Kommune forinden. Ejer kan anmelde 5 lokaliteter (med kortbilag) til forhåndsgodkendelse.
78. Markstakke med dybstrøelse, ensilage eller andre skadelige stoffer må ikke placeres nærmere end 300 meter fra vandværksboringer, se bilag 10.
79. Markstakke med dybstrøelse, ensilage eller andre skadelige stoffer må ikke placeres nærmere end 100 m fra nabobeboelser.

Lugt

80. Håndtering af gylle, herunder omrøring, flytning og udkørsel af husdyrgødning fra anlæggene skal så vidt muligt undgås på lørdag eller søn- og helligdage.
81. Senest dagen før der udbringes gylle på marker nær boligområder skal beboere, som ønsker det, adviseres af ejer via Facebook eller lignende.

Transport

82. Der må ikke transporteres flydende eller fast gødning fra ejendommen på lørdage, søn- og helligdage ad Dyntvej (den del i byzone), ad Ramsherred, Sct. Pauli, Nejsvej og Broagervigvej. (Også nævnt under lugt).

Støj fra anlægget og maskiner

83. Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne må ikke overstige følgende værdier, målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer: Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa). Tallene i parenteserne angiver referencetiden inden for den pågældende periode.

Mandag-fredag kl. 07-18 (8 timer) Lørdag kl. 07-14 (7 timer)	Alle dage kl. 18-22 (1 time) Lørdag kl. 14-18 (4 timer) Søn- og helligdag kl. 07-18 (8 timer)	Alle dage kl. 22-07 (½ time)	Alle dage kl. 22-07 Maksimal værdi
55 db (A)	45 db (A)	40 db (A)	55 db (A)

Miljømyndigheden kan forlange, at husdyrbruget skal dokumentere, at støjgrænserne er overholdt. Målinger/beregninger skal foretages og afrapporteres som ”miljømåling - ekstern støj” i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledninger nr. 6 fra 1984 og nr. 5 fra 1993. Dokumentationen skal tilsendes miljømyndigheden sammen med oplysninger om driftsforholdene under målingen/beregningen. Tidsfrist herfor aftales med miljømyndigheden.

Dokumentationen skal udføres efter Miljøstyrelsens gældende vejledninger af et firma, som er godkendt af Miljøstyrelsen. Målingerne/beregningerne skal foretages og afrapporteres som ”Miljømåling - ekstern støj”. Målingen/beregningen skal foretages for de mest støjbelastede områder udenfor husdyrbrugets grund, under de mest støjbelastende driftsforhold - eller efter anden aftale med miljømyndigheden. Grænseværdier for støj anses for overholdt, hvis målte eller beregnede værdier fratrukket ubestemtheden er mindre end grænseværdien. Målingernes og beregningernes samlede ubestemthed fastsættes i overensstemmelse med Miljøstyrelsens

vejledninger. Ubestemtheden må ikke være over 3 dB(A). Hvis støjgrænserne er overholdt, kan der kun kræves en årlig støjmåling. Udgifterne til dokumentation skal betales af husdyrbruget.

Fluer og skadedyr

84. Der skal overalt på ejendommen føres en effektiv fluebekæmpelse samt forebyggende foranstaltninger mod fluer. Fluebekæmpelse skal ske i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Statens Skadedyrlaboratorium.
85. Arealerne omkring bygninger og tilkørselsveje skal holdes fri for affald, gødning og foderrester m.v., så der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).
86. Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).

Støv fra anlæg og maskiner

87. Stalde, anlæg og udenomsarealer m.v. skal vedligeholdes, så der ikke kan opstå væsentlige støv- og lugtgener i området uden for ejendommens grund.

14.7 PÅVIRKNING FRA AREALERNE

Udbringningsarealer

88. Arealerne skal drives, som beskrevet i ansøgningen, de supplerende oplysninger og som sammenfattet i godkendelsens miljøtekniske beskrivelse, medmindre vilkårene i denne godkendelse, lovændringer og senere afgørelser foreskriver andet.
89. Den del af godkendelsen der vedrører arealerne, skal være kendt af de personer, der er beskæftiget med den pågældende del af arealdriften.
90. Senest når dyreholdet når op på 239,67 DE skal der foreligge en skriftlig aftale med et biogasanlæg om modtagelse af gylle svarende til 72,3 DE. Aftalen skal kunne fremvises, hvis kommunen forlanger det.
91. Der skal etableres en sprøjte- og gødningsfri bræmme på mark 20. Bræmmen skal være 15 meter fra vandløbets kant. Bræmmens beliggenhed fremgår af bilag 16.
92. Der skal anvendes et K 12 sædskifte på bedriften, svarende til, at andelen af roer, græs og græsefterafgrøder udgør minimum 70 % af udbringningsarealet (se dog vilkår 92).
93. Der skal etableres 8 % ekstra efterafgrøder ud over de lovmæssige krav på udbringningsarealerne (så andelen af roer, græs og græsefterafgrøder p.t. udgør 78 % af udbringningsarealet. Alle efterafgrøder skal følge de samme regler som gælder for de lovpligtige efterafgrøder, hvad angår artsvalg, dyrkningsperiode og kvælstofgødning. For alle 78 % gælder plantedirektoratets betingelser for anvendelse af 2,3 DE/ha, bl.a.: at græs og græsefterafgrøder ikke må ompløjes før efter 1. marts samt at græsarealer, der skal ompløjes det følgende forår ikke må tilføres husdyrgødning i perioden 31. august til 1. marts jf. Plantedirektoratets notat om Standardsædskifter og referencesædskifter, se bilag 18.
94. Mark 12-0 må maksimalt modtage husdyrgødning svarende til 1,7 DE/ha/år.

95. Markerne 33-0, 4-0, 5-0, 7-0, 55-0 må afgræsses med kreaturer, svarende til maksimalt 8,31 DE årligt (0,8 DE/ha/år). På disse marker må der ikke tilskudsfordres eller gødes på anden måde.
96. Mark 31-0 må maksimalt modtage husdyrgødning svarende til 1,2 DE/ha/år.

14.8 HUSDYRBRUGETS OPHØR

97. Ophør af husdyrbruget eller permanent neddrogning til under 250 DE i kvæg skal meddeles til Sønderborg Kommune.
98. Ved ophør af husdyrbruget skal der foretages:
 - Oprydning i og omkring staldanlæg. Tilbageværende foder m.v. skal fjernes.
 - Tømning og rengøring af fortank med rørsystemer, gyllekanaler/-kummer m.v. Gødningsrester og spildevand skal bortskaffes efter gældende regler.
 - Tømning af alle olietanke
 - Bortskaffelse af restkemikalier, olieaffald, medicinaffald m.v. i henhold til Sønderborg Kommunes affaldsregulativer. Dokumentation/kvittering for aflevering skal sendes til Sønderborg Kommune.

15 Lovgrundlag

Gældende lovgivning og generelle regler for driften af en landbrugsejendom og håndtering af diverse produkter anvendt på ejendommen forudsættes kendt og skal følges. Herunder er nævnt en række af de gældende vejledninger og lovgrundlag:

Lovbekendtgørelse nr. 1486 af 04/12/2009 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

Lovbekendtgørelse nr. 879 af 26/06/2010 om miljøbeskyttelse

Lovbekendtgørelse nr. 951 af 03/07/2013 om naturbeskyttelse

Bekendtgørelse nr. 1280 af 08/11/2013 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug

Bekendtgørelse nr. 915 af 27/06/2013 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. (Husdyrgødningsbekendtgørelsen)

Bekendtgørelse nr. 558 af 01/06/2011 om opbevaring m.m. af døde produktionsdyr

Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 639 af 13/06/2012 om miljøregulering af visse aktiviteter

Bekendtgørelse nr. 1309 af 18/12/2012 om affald (Affaldsbekendtgørelsen)

Bekendtgørelse nr. 1321 af 21/12/2011 om indretning, etablering og drift af olietanke, rørsystemer og pipelines (Olietankbekendtgørelsen)

Regulativ for erhvervsaffald i Sønderborg Kommune

Forskrift for opbevaring af farligt affald og kemikalier i Sønderborg Kommune

Kommuneplan for Sønderborg Kommune 2009-2021